एगणा द्वार, १६ समवतार द्वार, १७ प्रकृति अप्रकृति द्वार, १८ नाव द्वार, १९ द्रव्य, गुण, पर्याय द्वार, २० द्रव्य, क्षेत्र, काल, नाव गुण द्वार, २१ उत्पाद, व्यय, ध्रुव द्वार, २२ तलाव दृष्टांत द्वार, २३ नव पदार्थमां नेगा जूदानो द्वार, अने २४ हेय, ज्ञेय, उपादेय द्वार.

हवे तेमांथी प्रथम नामद्वार कहे छे.

१ जीव, २ अजीव, ३ पुन्य, ४ पाप, ५ आश्रव, ६ संवर, ७ निर्झरा, ८ बंध अने ९ मोक्ष. इति प्रथम नामद्वार.

हवे बीजो लक्षणद्वार कहे छे.

१ चैतन लक्षण ते जीव, २ अचैतन लक्षण ते अजीव, ३ जीवने सुख आपनार ते पुन्य, ४ जीवने दुःख आपनार ते पाप, ५ शुनाशुन कर्म आवे ते आश्रव, ६ आवतां कर्मने रोकवां ते संवर, ७ पूर्वनां कर्म खपाववां ते निर्झरा, ८ शुनाशुन कर्मनुं बांधवुं ते बंध अने ९ शुनाशुन कर्मथी मूकाववुं ते मोक्ष. इति बीजो लक्षणद्वार समाप्तम.

हवे त्रीजो नेदद्वार कहे छे.

प्रथम जीवना बे नेद–१ शुद्ध जीव अने २ अ

श्री

जैनतत्वशोधकग्रंथ.

घणा भव्यजीवोने जैनधर्मनुं जाणपणुं थवाने अर्थे

छपावी प्रसिद्ध करनार

शा त्रिभोवनदास रुगनाथदास.

तथा

शा छोटालाल मोतीचंद.

अमदावाद

युनियन प्रिन्टिंग प्रेस कंपनी लिमिटेड.

([illegible])

संवत् १९५२   सने १८९६

किम्मत एक रूपियो.

शुद्ध जीव. शुद्ध जीव ते कर्म कलंक रहित सिद्ध भग वानना जीव अने अशुद्ध जीव ते कर्म कलंक सहित चौद गुणठाणे वर्त्तता संसारी जीव. ते संसारी जीव ना चौद भेद. ते आ प्रमाणे—१ सूक्ष्म एकेंद्रिय, २ बा दर एकेंद्रिय. ३ बेइंद्रिय, ४ तेइंद्रिय, ५ चौरेंद्रिय, ६ असंज्ञी पंचेंद्रिय अने ७ संज्ञी पंचेंद्रियः ए सातना अ पर्याप्ता अने पर्याप्ता, ए प्रकारे सात द्वु चौद भेद थया.

हवे अजीवना वे भेद—१ रूपि अजीव, अने २ अरूपि अजीव. तथा पांच भेद. ते आ प्रमाणे—१ ध र्मास्तिकाय, २ अधर्मास्तिकाय, ३ आकाशास्तिकाय, ४ कालास्तिकाय, अने ५ पुद्गलास्तिकाय. वली उ त्तर भेद चौद प्रकारे. ते आ प्रमाणे—१ धर्मास्तिकाय, २ अधर्मास्तिकाय, ३ आकाशास्तिकाय, ए एकेक जा तिना त्रण त्रण भेद ते—१ खंध, २ देश ने ३ प्रदेश एम त्रिगुणा करतां नव भेद थया. तेनी साथे १० काल, अने पुद्गलास्तिकायना १ खंध. २ देश. ३ प्रदेश अने ४ परमाणु पुद्गलः ए चार भेद मेलवतां चौद भेद थया.

हवे पुन्यना बे भेद—१ द्रव्य पुन्य अने २ भाव पुन्य. तथा उत्तर भेद नव प्रकारे ते आ प्रमाणे—१ अ न्न पुन्य. यावत ९ नमस्कार पुन्य.

भावद शब्दे नव प्रकारनुं पुन्य समजवुं

हवे पापना बे भेद—१ द्रव्य पाप अने २ भाव पाप. तथा उत्तर भेदे अढार प्रकारे. ते आ प्रमाणे—१ प्राणातिपात *यावत् १८ मिथ्यात्वदर्शन शल्य.

हवे आश्रवना बे भेद—१ द्रव्य आश्रव अने २ भाव आश्रव. तथा पांच भेदे. ते आ प्रमाणे—१ मिथ्यात्व, २ अव्रत, ३ प्रमाद, ४ अशुभ योग अने ५ कपाय. वली उत्तर भेदे वीश प्रकारे. ते आ प्रमाणे—१ मिथ्यात्व, २ अव्रत, ३ प्रमाद, ४ अशुभ योग, ५ कषाय, ६ प्राणातिपात, ७ मृषावाद, ८ अदत्तादान, ९ मैथुन, १० परिग्रह, ११ श्रोतेंद्रिय, १२ चक्षुइंद्रिय, १३ घ्राणेंद्रिय, १४ रसेंद्रिय अने १५ स्पर्शेंद्रिय ए पांचे इंद्रिन संवरे ते, १६ मन, १७ वचन अने १८ काया, ए त्रणे योग न संवरे ते, १९ भंडोपगरण अयत्नाथी ले मूके ते अने २० सुचि कुसग करे ते.

हवे संवरना बे भेद—१ द्रव्य संवर अने २ भाव संवर तथा पांच भेदे. ते आ प्रमाणे—१ समकित ते संवर, २ व्रत पच्चख्खाण ते संवर, ३ अप्रमाद ते संवर, ४ अकषाय ते संवर, अने ५ शुभ योग ते संवर. वली उत्तर भेदे वीश प्रकारे. ते आ प्रमाणे—१ समकित, २ व्रत पच्चख्खाण, ३ अप्रमाद, ४ अकषाय, ५ शुभ यो

* अहि यावत् शब्दे अढार पापस्थानक समजवा

प्रस्तावना.

सुज्ञ बंधुओनी पवित्र सेवामां अर्ज गुजारवामां आवे छे के, आपणने अनादि कालथी नवभ्रमण रूप चक्रमां पर्यटन करवानुं कारण शुद्ध देव, शुद्ध गुरु, शुद्ध धर्मनी श्रद्धा नही आववाथी थयुं छे. माटे देव गुरुने धर्मनी बराबर शुद्ध रीते उलखाण करवामां चूकवुं नही. केम के, मुख्य रीतिमां श्रद्धा शुद्ध १, अनुभासना शुद्ध २, अनुपालना शुद्ध ३, विनय शुद्ध ४, भाव शुद्ध ५, ए पांच प्रकारनी शुद्धि करवाथी जीवने जन्म जरा मरणनी दुःख रूपी अटवी उल्लंघीने मोक्ष रूप नगरमां निर्विघ्नपणे पहोची शकवामां वार लागशे नही. ते पांच शुद्धि छे, तेमां पण श्रद्धा शुद्ध ते मुख्य छे. ते माटे गुरुगमथी श्रद्धा शुद्ध करवी; ए आपणो मुख्य धर्म छे. कारण के, हाल आ दुःषम पांचमा आरामां जैनधर्ममां अनेक मत मतांतरोनो विस्तार पामवाथी मति मूकाइने छेवटना भागमां शंकादिक दोष उत्पन्न थयानो संभव थया जेवुं केटलाकने थइ पडे छे. माटे ते दोषोनो निर्णय करवा सारुं वारंवार जैनी ग्रंथो, आगम जे महापुरुषो घणो परिश्रम लइने परोपकारने माटे बनावी गया छे, तो

ग, तथा ६ प्राणातिपात, ७ मृषावाद, ८ अदत्तादान, ए मैथुन अने १० परिग्रह ए पांचेनुं विरमण, तेम ज ११ श्रोतेंद्रिय, १२ चक्षुइंद्रिय, १३ घ्राणेंद्रिय, १४ रसेंद्रिय अने १५ स्पर्शेंद्रिय ए पांचे इंद्रिने संवरे, तथा १६ मन, १७ वचन अने १८ काया ए त्रण योगने संवरे, तेम ज १ए नंमोपगरण यत्नाए ले मूके, अने २० सुचि कुसग न करे.

हवे निर्ज्जराना बे नेद–१ द्रव्य निर्ज्जरा अने २ नाव निर्ज्जरा. तथा उत्तर नेदे बार प्रकारे. ते आ प्रमाणे–१ अनशन, २ ऊनोदरि, ३ वृत्तिसंक्षेप, ४ रसपरित्याग, ५ कायक्लेश अने ६ इंद्रियपडिसंलीनता, तथा ७ प्रायश्चित्त, ८ विनय, ए वेयावच्च, १० सज्झाय, ११ ध्यान, अने १२ काउस्सग्ग.

हवे बंधना बे नेद–१ द्रव्य बंध अने २ नाव बंध. तथा उत्तर नेदे चार प्रकारे. ते आ प्रमाणे–१ प्रकृतिबंध, २ स्थितिबंध, ३ अनुनागबंध अने ४ प्रदेशबंध.

हवे मोक्षना बे नेद–१ द्रव्य मोक्ष अने २ नाव मोक्ष. तथा उत्तर नेदे चार प्रकारे. ते आ प्रमाणे–१ ज्ञान, २ दर्शन, ३ चारित्र अने ४ तप. इति त्रीजो नेदद्वार समाप्तम्.

तेनो लाभ प्रमादादिकने वशे करीने तथा पोताना मताभिमाने करीने लइ शकवाने अशक्य थवाथी शंका रूप अंकूर ऊगीने प्राये उत्सूत्र प्ररूपणा रूप म्होटुं वृक्ष थइने धर्मथी भ्रष्ट थवा रूप फल प्राप्त थाय छे; अने ते पोते तो ते हालतने पहोंचे छे, पण बीजा नव्य जीवोने पण उन्मार्ग रूप जालमां फसावीने डुष्कृत्य रूप कांटे वींधीने नरक निगोद डुरगतिना डुःख रूप स्थानकमां हडशेली मूकीने जन्मो जन्मनी खराबी कराववामां पाछो पग हठावता नथी. ते वधांय पाप करतां उत्सूत्र प्ररूपीने बीजाने अवले रस्ते चडाववा जेवुं बीजुं कांइ डुनियामां म्होटुं पाप नथी. प्रियबंधुओ! जुओ के, कोइ जीव मोहनीकर्मना उदयथी चारित्रथी भ्रष्ट थशे, तो ते फक्त एक पोताना आत्माने ज डुर्गतिनां द्वार खुल्लां करीने तेमां प्रवेश करशे; पण जे पुरुषो श्रद्धाथी भ्रष्ट थया छे ते पोते तो मिथ्यात्व रूप झेरनो प्यालो पीने बेठा छे अने बीजा जे कोइ वाला जोला नव्य जीव होय, तेने पण ते प्यालो पावाने तत्पर ज छे; अने ते पाइने कर्म रूप निशामां खूब गरकाव करी दे छे के, तेने फरीथी समकित रूप बोधिबीज पामवुं घणुं ज मुश्केल पडे. नेथी विवेकीओ, आ मनुष्य जन्म दश द

हवे चोथो दृष्टांतद्वार कहे छे.

जीवनुं चेतन लक्षण ते कोण दृष्टांते? जे जा णवुं, देखवुं अने उपयोग ते चैतन छे. ते जीवनो गुण छे. जीवना गुणने जीव कहीए. जेम गोळनो गुण ते मिठाश, तेम जीवनो गुण ते चैतन. जेम गोळने मि ठाश एक, तेम जीवने चेतन एक.

अजीवनुं अचेतन लक्षण जे जड रूप, तेना पां च भेद. त्यां १ धर्मास्तिकायनो चलण गुण ते कोण दृष्टांते? जेम माछलांने गति करतां पाणीनो आधार, अने पांगलाने लाकडीनो आधार, तेम जीव पुद्गल गत परिणम्याने धर्मास्तिकायनो आधार. २ अधर्मा स्तिकायनो स्थिर गुण ते कोण दृष्टांते? जेम उष्णकाले तृषाए पीडित पंथीने तरुछायानो आधार, तेम स्थि त परिणम्यां जीव पुद्गलने अधर्मास्तिकायनो आ धार. ३ आकाशास्तिकायनो अवकाश गुण ते कोण दृष्टांते? जेम ओरडामां एक दीवानी ज्योतिना परमा णु समाय, तेम हजार दीवानी प्रभा पण समाय. त था जेम पाणीना लोटामां पतासां समाय, पृथ्विमां खीला समाय, तेम एकेक आकाश प्रदेशमां एक, बे यावत् अनंता परमाणु रहे. ४ काळने वर्तना लक्षण ते कोण दृष्टांते? जेम कोइक बालक जन्म्यो होय.

थांते वारंवार मलवो घणो ज मुश्केल छे. तेमां वली जैनधर्म, शास्त्रनुं श्रवण, प्रभुना वचन उपर श्रद्धा, पांच इंद्रि परवडी, सद्गुरुनो जोग, दीर्घायु विगेरेनो योग मलवो दुर्लभ छे.

हवे मनुष्य जन्म पवित्र करवा माटे आपणा जे पूर्वाचार्यो के जेमणे आपणा उपर घणो ज अनुग्रह करी मिथ्यात्व रूप उवटवाटथी सम्यक्त्व रूप मोक्षमार्गे चडाववाने अने वली परोपकारने माटे, आ "जैनतत्त्वशोधक" नामनो ग्रंथ महा दयाना सागर अने पंडितमां शिरोमणी एवा महत्पुरुष श्री श्रीकमलालजी महाराज जेउ मारवाडमां थइ गया छे, तेउ बनावीने आपणने बक्षीश करी गया छे के, जेनो लाभ आपणाथी न लेवाय तेटलो थोडो ज छे. कारण के जेनी अंदर दया, दान, पुन्य, नीति, त्याग, वैराग, उत्सर्गमार्ग, अपवादमार्ग, निश्चय, व्यवहार, स्वसमय स्थापन, परसमय उत्थापन विगेरेनो एवो तो आबेहूब चितार आप्यो छे के, ते वांचवाथी जिनेंद्रना मार्गनी खरेखरी शुं खूबी छे? ते आपणा जाणवामां आव्या शिवाय रहेशे ज नही, पण ते ग्रंथने विषमदृष्टिथी नही वांचतां समदृष्टिथी वांचशो तेने अमृत रत्न रूप जरूर थइ पडवाथी ते उन्मार्ग छोडी

पछी ते बाल्यावस्थावाळो थाय, पछी तरुण थाय, पछी वृद्ध थाय, जो के ते जीव तो सदाय सरखो छे,पण बाल, तरुण अने जरानो करनार ते काळ. कालने प्रभावे जीवने पुद्गल नवी नवी अवस्था धरे छे पण ते जीवने पुद्गलनो द्रव्य तो विनाश पामतो नथी; परंतु पर्याय पलटे छे. त्यां दृष्टांत—जेम कोइए सोनानी मुद्रडी (वींटी) घडावी, पछी तेने भागीने मुरकी घडावी, पछी तेनी कंठी घडावी, एम नवी नवी अवस्था धरे, पण पोताना द्रव्यनो विनाश न थाय; तेम पुद्गल पण परमाणु द्विप्रदेशिकादिक अनंतप्रदेशी सुधी नवां नवां रूप अवस्था धरे, परंतु पुद्गलनो अपुद्गल थाय नही. जेम सोनानो आकार फरे, पण सोनापणुं न फरे; तेम जीवना पुद्गल पण न फरे.

इहां कोई अविवेकी माणस एम कहे छे के,' जे जे शाश्वति वस्तु, ते जीव पुद्गल. जे जे अशाश्वति पालटे ते काल कहीए. जेम जीवना पर्याय नरकादिक, तीर्थंकरादिक अने पुद्गलना पर्याय लाकडीआदिक नाम ते सर्व फरी जशे, माटे ते शाश्वत नही. जे शाश्वत नही ते काल. ते कारण माटे तीर्थंकरपणुं ते जीव नही, चारित्र ते जीव नही. नरकादिक ते जीव नही अने परमाणुआ ते पुद्गल नही" जे आवी रीते

सडकने रस्ते चढ्या शिवाय रहेशे ज नही. आ पवि
त्र ग्रंथना बनाववावाला पंमितोनी पंक्तिमां गणाता
हता, पण तेमणे विषमदृष्टिथी अथवा पोतानी म
हत्ता वधारवा माटे अथवा वाद विवादने माटे आ
ग्रंथ बनाव्यो नथी, पण फक्त एकांत शास्त्रना न्याये
परोपकार बुद्धिये बनाव्यो छे. माटे ते पुरुषना आप
णे आभारी छीए. ते दरम्यानमां कोइने ते वांचवा
थी द्वेष उत्पन्न थशे, तो ते महात्मा पुरुषोने शिर
दोष नथी, तेम ते ग्रंथनो पण दोष नथी. केमके शे
लडी तो घणी मीठी छे, पण ते उंटने विष रूप थइ
पडे छे. वळी खरने साकर विष रूप अने वायसने
द्राक्ष विष रूप थइ पडे छे, पण तेमां शेलडी साकर
के, द्राक्षनो दोष नही, पण ते पापिष्ट जीवोना प्रार
ब्धनो दोष छे. तेम आ ग्रंथ शेलडी साकर ने द्राक्ष
थकी पण अधिक मधुर रसवालो छतां भारेकर्मि
जीव उंट, खर अने वायस जेवाने विष रूप थइ प
डशे तो तेमां ते महात्मा पुरुषनो दोष नथी. माटे
विवेकी भव्यो, आ ग्रंथने एक वार वांचवाथी तेनो पं
[illegible] स्वरूप, [illegible] अवलोकन जाणवामां थोडुं ज मा
[illegible] ग्रंथ [illegible] वांचो तो घणो ज प्रिय थइ पड
[illegible] वांचवाथी तेनी [illegible] मृ

बोले ते एकांत दुर्नयना स्थापनार जाणवा. एम बोलतां सूत्रनां घणां वचनोने विरोध आवे छे, घणा पाठनुं उछापन थाय छे. सूत्रमां ठाम ठाम नरकादिकने जीव कह्या छे. बाल, तरुण अने तीर्थंकरादिक ते सर्व जीवनी अवस्था छे. जीवनी अवस्थाने जीव कहीए. ते कोण दृष्टांते? जेम मुद्रिकाने सोनु कहीए, तेम नरकादिकने जीव कहीए. इहां कोइ एम कहे के, "ज्यारे तमे जीवनी अवस्थाने जीव कहो छो, त्यारे काल कोने कहो छो?" तेनो उत्तर "जे जीवनी अवस्था ते काल न कहीए, पण जे अवस्थानो करनारो अने चंद्रमा सूर्यना मांडलानुं फरवुं तेने काल कहीए. जे कारण माटे काल तो अढीद्वीपमां छे पण अढीद्वीप बहार नथी अने अवस्था तो सर्व लोकमां छे, ते कारण माटे समय, घडि, अने दिवस प्रमुखनो वर्त्तावो ते काल कहीए. श्री उत्तराध्ययन सूत्रना अठावीशमा अध्ययनमां कह्युं छे के, "वत्तणा लख्कणो कालो" इति वचनात् "एगत्तं च पुहत्तं च" इत्यादि "पज्जवाणं तु लख्कणं" एम कह्युं छे.

हवे पुन्य अने पाप ए बन्नेनुं दृष्टांत जेवुं कहे छे. पुन्य ते सुखदाता अने पाप ते दुःखदाता, ए बन्ने कर्म परिणाम छे. त्यां दृष्टान्त–जेम पथ्य आहार ते

वी मालम पडी आवशे के, आ महात्मा पुरुषे पो
तानी केवी अनहद बुद्धि वापरी छे? के, ते वाचकव
र्गने आश्चर्य थया शिवाय रहेशे ज नही. आ ग्रंथ घ
णा वर्षथी बनेलो छे, पण अमारा जाणवामां टूंक
मुदतथी आव्यो छे तेथी तेने घणी जग्याये प्रसिद्धि
मां थोडो ज मालम पडतो जाणी आपणा स्वधर्मि
वर्गने सरखो लाभ लइ शकवाना इरादाथी अमोये
छपावी प्रसिद्ध कर्यो छे. आ ग्रंथनी प्रत मारवाडथी
अमोने मलवाथी ते वांचतां तेमां केटलीक जग्याए
अशुद्ध होय तेम मालम पडवाथी तेमां तस्दी लइने
बनतां सुधी शुद्ध कर्यो छे, तो पण तेनी अंदर कोइ
जग्याये भूल चूक रही होय तो सज्जनवर्ग सुधारी
ने वांचवानी कृपा करशो. तथास्तु!

शाताकारी छे अने अपथ्य आहार ते अशाताकारी छे; परंतु कोइक जीवने पथ्य आहार वधे, अने अपथ्य आहार घटे, त्यारे ते निरोगी थाय. वली जेम जेम पथ्य आहार घटे, अने अपथ्य आहार वधे, तेम तेम तेने रोग व्यापतो जाय. ज्यारे पथ्य आहार अल्प होय अने अपथ्य आहार घणो होय, त्यारे ते सरोगी थाय अने ज्यारे बन्ने आहार छूटे, त्यारे तेनुं मरण थाय. एम जीवने पण पुन्य पाप बेहु आहार तुल्य जाणवां. ज्यारे पुन्य वधे अने पाप घटे, त्यारे सुख पामे. वली ज्यारे पुन्य घटे अने पाप वधे, त्यारे दुःख पामे. पुन्य अने पाप ए बेहु छूटेथी मोक्ष थाय, पण संसारी सर्व संयोगी जीवने पुन्य पाप बेहु निमाय उदयभाव पामीए. पण एवो जीव कोइ नही. इहां प्रश्न—"जो सर्व जीवने पुन्य पाप छे, तो कोइ जीव पुन्यवंत कह्या छे अने कोइ पापवंत कह्या छे ते केम?" तेनो उत्तर—"ते आहारने ज दृष्टांते." ज्यारे जेने जेटली अधिकता होय ते कहीए. ज्यारे जीवने शुभ कर्मनो उदय घणो होय, अने अशुभ कर्मनो उदय अल्प होय, त्यारे देवता प्रमुखनी गति पामे. ते पुन्यवान कहीए निरोगता पथ्य आहारनी पेठे.वली ज्यारे अशुभ कर्मनो उदय घणो होय. अने शुभ क

अनुक्रमणिका.

र्मनो उदय अल्प होय त्यारे नरकादिक अशुभ गति पामे. ते पाप आत्मा कहीए. ज्यारे पुन्य पाप बेहु क्षय थाय, त्यारे मोक्ष पामे. श्री उत्तराध्ययन सूत्रना एकवीशमा अध्ययनमां कह्युं छे के–"दुविहं खवेऊण य पुस पावं" इति वचनात्. ए तो उदयआश्री कह्युं.

हवे बंधआश्री पण सकषायी जीव समये समये पुन्य पाप बेहु बांधे छे; पण एवो जीव कोइ नथी के, जे एकलुं पाप बांधे तथा एकलुं पुन्य बांधे. तथा छठे सातमे गुणठाणे चौदपूर्ववेत्ता, चार ज्ञानना धणी शुक्लेशी साधु सर्वार्थसिद्ध विमाननुं आउखुं बांधे, ते समये पण निश्चे अशुभकर्म बांधे छे; परंतु शुभकर्म अधिक बांध्यां छे, तेथी शुभबंध कहीए. अथवा कृष्णलेशी दुष्ट अध्यवसाए संक्लेशमां मिथ्यादृष्टि जीव सातमी नरकनुं आउखुं बांधे, ते समये पण पंचेंद्रिय जाति, त्रसनाम इत्यादि शुभ प्रकृति बंधाय छे पण बहुलताथी पापनो बंध कहीए. ए उत्कृष्ट भांगा कह्या.ए प्रकारे सर्व मध्यम भांगा पण एम ज जाणवा.

इहां कोइ अजाण कदाग्रहे ग्रसित माणस एम कहे के "पुन्य अने पाप ए बेहुनो एक समये बंध न होय. जेम तडको अने छांयो ए बेहु भेगा न होय,तेम पुन्य पाप पण भेगां न बांधे."तेने उत्तरमां एम कहेवुं के,

"संपराय बंधमां एक बंध होय के बे? अथवा किये समये जीवने एक बंध होय ते कहो? देवतानी गतिनो बंध पडे, ते समये ज्ञानावरणीआदि अशुभ प्रकृतिनो बंध छे के नही?" त्यां केटलाएक एम कहे के, "सहचारी प्रकृति ते न गणवी." तेने एम कहेवुं के, "न गणवी तेनुं कारण शुं? तथा सहचारी विना बीजी प्रकृति बांधे छे के नही? जे ए समये कोइ जीवे मनुष्यगति बांधीने नीचगोत्र बांध्युं, ते कियो बंध? तथा प्रथम संघयण न बांध्युं अने चरम संठाण बांध्युं तेनुं शुं कारण?" इत्यादि पुन्य पाप बांधवाना अनेक भांगा सूत्रोमां तथा ग्रंथोमां देखाय छे.

हवे त्यां कोइ एम कहे के, "एक समये बे लेश्या न होय, तो पुन्य पाप ए बेहु केम बांधे?" तेनो उत्तर के, कृष्णलेश्यामां पण चालीश शुभ प्रकृतिनो बंध पडे छे अने अडशठ पाप प्रकृतिनो बंध पडे छे. एक लेश्यामां बे कर्म बांधे छे. जे कारण माटे एकेक लेश्यानां असंख्यातां असंख्यातां संक्लेश विशुद्ध स्थानक छे. त्यां सर्व लेश्यामां समये समये पुन्य पाप बंधाय छे. पण एक न बंधाय. वली अगीआरमे, बारमे अने तेरमे गुणठाणे वीतरागने पापनो बंध नथी. जे कारण माटे कषाय टलीने एक शातावेदनीनो बंध

३ जेम अग्निआदिकथी धातु अने धूल जूदी करे, तेम ज्ञानादिके करी जीव अने कर्म जूदां करे ते मोक्ष. इति चोथो दृष्टांतद्वार समाप्तम्.

हवे पांचमो ठलखणाद्वार कहे छे.

प्रथम जीवनी ठलखणा, ते जीवना बे नेद. प्रथम शुद्ध जीव ते कर्म कलंकरहित सिद्ध नगवान. तेमनी अगीआर द्वारे करी ठलखाणा कहे छे. १ गतिए करी, २ जातिए करी, ३ काये करी, ४ दंमके करी, ५ प्राणे करी, ६ पर्याप्तिए करी, ७ आउखे करी, ८ अवगाहनाए करी, ए आगते करी, १० गते करी, अने ११ गुणठाणे करी. हवे १ गति आश्री सिद्ध गतिया, २ जाति आश्री अनेंद्रिया, ३ काय आश्री अकायिया, ४ दंमक आश्री अदंमकिया अने ५ प्राण आश्री प्राणे करी सहित. त्यां प्राणना बे नेद. एक द्रव्यप्राण अने बीजा नावप्राण. त्यां मूल नावप्राण तो सर्व जीवने चार छे. ते आ प्रमाणे—१ ज्ञान, २ वीर्य, ३ जीवित अने ४ सुख. तेना उत्तर नेद १०. ते द्रव्यप्राण थाय. त्यां १ सिद्धने शुद्ध चेतना केवलज्ञान रूप ज्ञानप्राण छे. २ वीर्यप्राण ते अनंतक्षिरण वीर्य छे. ३ जीवित आश्री जीव सदाकाल शाश्वतो छे. ४ सुख

मंनो उदय अद्य होय त्यारे नरकादिक अशुभ गति पामे. ते पाप आत्मा कहीए. ज्यारे पुन्य पाप बेहु क्षय थाय, त्यारे मोक्ष पामे. श्री उत्तराध्ययन सूत्रना एकवीशमा अध्ययनमां कह्युं छे के–"दुविहं खवेऊण य पुण्ण पावं" इति वचनात्. ए तो उदयमाश्री कह्युं.

हवे बंधमाश्री पण सकषायी जीव समये समये पुन्य पाप बेहु बांधे छे; पण एवो जीव कोइ नथी के, जे एकलुं पाप बांधे तथा एकलुं पुन्य बांधे. तथा छठे सातमे गुणगणे चौदपूर्ववेत्ता, चार ज्ञानना धणी शुक्लेशी साधु सर्वार्थसिद्ध विमाननुं आउखुं बांधे, ते समये पण निश्चे अशुभकर्म बांधे छे; परंतु शुभकर्म अधिक बांध्यां छे, तेथी शुभबंध कहीए. अथवा कृष्णलेशी दुष्ट अध्यवसाए संक्लेशमां मिथ्यादृष्टि जीव सातमी नरकनुं आउखुं बांधे, ते समये पण पंचेंद्रिय जाति, त्रसनाम इत्यादि शुभ प्रकृति बंधाय छे पण बहुलतार्थी पापनो बंध कहीए. ए उत्कृष्ट भांगा कह्या. ए प्रकारे सर्व मध्यम भांगा पण एम ज जाणवा.

इहां कोइ अजाण कदाग्रहे ग्रसित माणस एम कहे के "पुन्य अने पाप ए बेहुनो एक समये बंध न होय. जेम तडको अने छायो ए बेहु भेगा न होय, तेम पुन्य पाप पण भेगा न बांधे. तेने उत्तरमां एम कहेवुं के

हवे जीवनो दशमो भेद कहे छे. "चौरेंद्रिय पर्याप्तो." १ गति, २ जाति, ३ काय अने ४ दंडक; ए सर्वे चौरेंद्रिय अपर्याप्तानी पेठे जाणवां. ५ प्राण आठ, ६ पर्याप्ति पांच, ७ आउखुं छ महिनानुं, ८ अवगाहना चार कोशनी, ९ आगत बे, १० गत बे, ११ गुणठाणुं एक.

हवे जीवनो अगीआरमो भेद कहे छे. "असंज्ञी पंचेंद्रिय अपर्याप्तो." १ गति चार, २ जाति पंचेंद्रिय, ३ काय त्रस, ४ दंडक चौद. ते–१ नारकी, १० भवनपति, १ तिर्यंचपंचेंद्रिय, १ मनुष्य अने १ वाणव्यंतर. त्यां असंज्ञी तिर्यंचपंचेंद्रिय तो प्रसिद्ध छे. असंज्ञी मनुष्य पण चौद स्थानके उपजे छे. तथा देवता अने नारकी असंज्ञी तो नथी, पण असंज्ञी तिर्यंचपंचेंद्रिय मरीने देवतामां तथा नारकीमां उपजे छे. ते अंतर्मुहूर्त्त सुधी अपर्याप्ति वेला विभंगज्ञान न उपन्युं होय, त्यां सुधी असंज्ञी नये करीने गणीए. श्री जीवाभिगम सूत्रनी बीजी पडिवत्तिमां कह्युं छे के– "नेरइयाणं भंते किं सन्नी? असन्नी? गोयमा! सन्नी व, असन्नीव" तथा केटलाएक एम कहे छे के, "देवता अने नारकी असंज्ञी छे. तेमां अगीआरमो भेद न लाभे, पण बारमो भेद लाभे. ते कारण माटे ते

"संपराय बंधमां एक बंध होय के बे? अथवा किये समये जीवने एक बंध होय ते कहो? देवतानी गतिनो बंध पडे, ते समये ज्ञानावरणीआदि अशुभ प्रकृतिनो बंध छे के नही?" त्यां केटलाएक एम कहे के, "सहचारी प्रकृति ते न गणवी." तेने एम कहेवुं के, "न गणवी तेनुं कारण शुं? तथा सहचारी विना बीजी प्रकृति बांधे छे के नही? जे ए समये कोइ जीवे मनुष्यगति बांधीने नीचगोत्र बांध्युं, ते कियो बंध? तथा प्रथम संघयण न बांध्युं अने चरम संठाण बांध्युं तेनुं शुं कारण?" इत्यादि पुन्य पाप बांधवाना अनेक भांगा सूत्रोमां तथा ग्रंथोमां देखाय छे.

हवे त्यां कोइ एम कहे के, "एक समये बे लेश्या न होय, तो पुन्य पाप ए बेहु केम बांधे?" तेनो उत्तर के, कृष्णलेश्यामां पण चालीश शुभ प्रकृतिनो बंध पडे छे अने अडशठ पाप प्रकृतिनो बंध पडे छे. एक लेश्यामां बे कर्म बांधे छे. जे कारण माटे एकेक लेश्यानां असंख्यातां असंख्यातां संक्लेश विशुद्ध स्थानक छे. त्यां सर्व लेश्यामां समये समये पुन्य पाप बंधाय छे. पण एक न बंधाय. वली अगीआरमे, बारमे अने तेरमे गुणठाणे वीतरागने पापनो बंध नथी. जे कारण माटे कषाय टलीने एक शातावेदनीनो बंध

जीव बारमा भेदमां मरण पामे छे, ते बारमेथी अगीआरमे पाछो केम आवे ? " ते वात प्रमाण जणाती नथी. जे कारण माटे ते समये देवता नारकीने भवे ते जीव अपर्याप्तो होय छे. तेथी अगीआरमो भेद न लाभे. अगीआरमो भेद जाणीए छीए. वली कोइ एम कहे छे के, "अगीआरमो भेद पण नथी, तेम बारमो भेद पण नथी. जे देवता नारकीमां त्रण कह्या छे, ते त्रणमां नही. बे भेद गणवा. १ एक संज्ञीना आव्या अने २ बीजा असंज्ञीना आव्या." ते वात पण मलती जणाती नथी.एम करतां तो जीवना भेद बे ज थाय छे. त्रणनो शब्द तो निरर्थक जतो देखाय छे वली सूत्रनो पाठ पण एम ज देखाय छे. "असन्नी उववन्नगा, सन्नी उववन्नगा" तेथी एकांत स्थापन करतां सूत्रनो पाठ त्रूटे छे. वली श्री भगवति सूत्रना पहेला शतकना प्रथम उद्देशामां कह्युं छे के, "नारकी देवतामां असंज्ञी होय तो, जघन्य १,२,३, उत्कृष्टा असंख्याता लाभे. एम कह्युं छे. तथा श्री भगवति सूत्रना छठ्ठा शतकना चोथा उद्देशामां कह्युं छे के, "असंज्ञी नारकी देवतामां कालादेशेणना छ भांगा लाभे," तथा श्री पन्नवणा सूत्रना त्रीशमा पदमां कह्युं छे के, "नारकी देवता असंज्ञीमां अणाहारीकना छ भांगा

छे. ते बंध रूप बंध नही. तेथी बे समयनी स्थिति क
ही. वली सर्व जीव वेवानां बांधे ज छे, पण बहुलतानी
अपेक्षाना नये करी ए बंध कहीए. जे कारण माटे
पुन्य पाप उपर पथ्य अपथ्य आहारनुं दृष्टांत जाणवुं.

हवे आश्रवनी उलखाण कहे छे. आश्रवना बे
नद. १ द्रव्य आश्रव अने २ भाव आश्रव. त्यां द्रव्य
आश्रव उपर त्रण दृष्टांत कहे छे. १ जेम कुंभार था
कडे करीने घडो करे, तेम जीव मिथ्यात्वादि कर्म रूप
आश्रवे करी कर्म करे. २ जेम पुरुष चीपियावडे का
टो ग्रहण करे, तेम जीव कर्म रूप आश्रवे करी कर्म
ग्रहे. ३ जेम स्त्री पळीए करी घृत ग्रहण करे, तेम जी
व कर्म रूप आश्रवे करी कर्म ग्रहे. एम कहेतां कोइ
प्राणी जीवने ज आश्रव सद्दहे, तो तेने समजावव
माटे बीजुं दृष्टांत कहे छे. १ जेम कुंभार कर्त्ता, थाकडे
करीने घडो कर्यो, तेम जीवे आश्रवे करी कर्म ग्रहण
कर्यां. त्यां कुंभार जीव तथा थाकडो अने घडो
बेहु अजीव. तेम कर्त्ता ते जीव, आश्रव ने कर्म बे
अजीव. २ जेम पुरुष ते जीव तथा चीपियो ने कांटो
बेहु अजीव, तेम कर्त्ता ते जीव. आश्रव ने कर्म बे
अजीव. ३ जेम स्त्री ते जीव तथा पळी अने घृत
बेहु अजीव, तेम कर्त्ता ते जीव, तथा आश्रव कहेतुं

कह्या. इत्यादि घणे ठेकाणे देवता नारकी असंज्ञिया कह्या छे." तथा कोइ एम कहे के, "देवतामां जीवना भेद त्रण अने देवीमां जीवना भेद बे." ते पण एक नये न मले. जे कारण माटे असंज्ञी तो देवता देवी बेहुमां उपजे. उपजवानो विशेष नथी. तथा कोइ एम कहे के, "देवीमां असंज्ञी ना जाव विकल्प ज्यां न उपजे, ते ए युक्तिए न जाणीए. जे कारण माटे उपजवानो वितर्क कोइ ठेकाणेथी काढी देखाडो?" ते कारण माटे देवीमां पण त्रण लागे छे. तथा देवीमां पण एक नये बे भेद कहीए, ते केम ? जे कारण माटे मनुष्यमां त्रण अने मनुष्यणीमां बे लाभे. असंज्ञी मनुष्य गतिमां लाभे, पण मनुष्यणीमां न लाभे. ते कारण माटे देवीना बे उपन्या, तो पछी देवतामां पण बे भेद गणवा. तथा एक नय आश्री देवता तथा नारकी जीवना बे भेद गणवा. जे कारण माटे असंज्ञी [illegible] त्र छे. ते कारण माटे पूर्वाचार्योए वि[illegible] श्री कर्मग्रंथमां पण बे भेद कह्या [illegible]री बे भेद कहीए. त्रण नि[illegible] छे. जो त्रण भेद गणशो, तो ता [illegible]मां न [illegible]थाशे. पछी तत्त्व तो केवलीगम्य ! न लाभे. [illegible] दंडक [illegible], [illegible] प्राण आठ. ६ पर्याप्ति

में ए बेहु अजीव. हवे जाव आश्रव उपर चार दृष्टांत कहे छे. १ जेम तलावने गरनालुं, तेम जीवने आश्रव. २ जेम हवेलीने बारणुं. तेम जीवने आश्रव. ३ जेम नावाने छिद्र, तेम जीवने आश्रव. ४ जेम तोपने नाकुं, तेम जीवने आश्रव. ए जाव आश्रव जीवना प्रणाम आश्री कह्यो, पण मुख्य नये तो सूत्रमां आश्रवने अजीव कह्यो छे. ते कारण माटे आश्रव निमित्ते ए दृष्टांत फरीने कहे छे. १ जेम तलावने गरनालुं परमार्थे एक नही, तेम जीवने आश्रव परमार्थे एक नही ते केम? कारण के, गरनालुं तो पाणी आववानुं बारणुं छे पण पाणी रहेवानुं ठेकाणुं नही. २ जेम हवेलीने बारणुं एक नही, तेम जीवने आश्रव एक नही ते केम? कारण के, बारणुं तो हवेलीमां छे अने हवेली पहरनी छे पण बारणुं पहरनुं नथी, तेम आश्रव पण जीवमां छे, परंतु जीव तो धर्म स्वरूपी छे, अने आश्रव धर्म स्वरूपी नथी. ३ जेम नावाने छिद्र एक नही, तेम जीवने आश्रव एक नही ते केम? कारण के, नावा तो काष्टनी छे पण छिद्र काष्टनुं नथी तेम जीव तो ज्ञान स्वरूपी छे पण आश्रव ज्ञान स्वरूपी नही. ४ जेम तोपने नाकुं एक नही, तेम जी कारण माटे एक नही ते केम? कारण के, तोप तो

चार, ७ आउखुं अंतर्मुहूर्त्तनुं, ८ अवगाहना आंगुल नो असंख्यातमो जाग, ए आगत वे, १० गत वे अने ११ गुणठाणां वे.

हवे जीवनो वारमो नेद कहे वे. "असंज्ञी पंचेंज्यि पर्याप्तो." १ गति तिर्यंच, २ जाति पंचेंन्द्रिय, ३ काय त्रस, ४ दंमक वीशमो, ५ प्राण नव, ६ पर्याप्ति पांच, ७ आउखुं पूर्वक्रोडनुं, ८ अवगाहना एक हजार जोजननी, असंज्ञी जलचरना न्याये. ए आगत वे, १० गत चार, अने ११ गुणठाणुं एक. इहां सर्व ठेकाणे लब्धिअपर्याप्ता गएया वे, पण करणअपर्याप्ता गएया नथी. हमणां पर्याप्ति पूरी न करी, परंतु अनंतकाले पूरी करीने मरशे. जे जीव अपर्याप्ता थका न मरे, ते जीवने करणअपर्याप्ता कहीए; पण लब्धिअपर्याप्ता न कहीए. लब्धिअपर्याप्ता तो तेने कहीए के, जे पर्याप्ति पूरी कस्या विना मरण पामशे. ते कारण माटे विगलेंद्रि अपर्याप्तामां वे गुणठाणां लख्यां नथी. अने पर्याप्तामां वे लख्यां वे. एम पृथ्वि, पाणी अने वनस्पतिना लब्धिअपर्याप्तामां त्रण लेश्या वे, ने पर्याप्तामां चार लेश्या वे. ते वात श्री पन्नवणा सूत्रना ठहा व्युत्क्रांत पदथी विचारी लेज्यो.

हवे जीवनो तेरमो नेद कहे वे. "संज्ञी पंचेंद्रि

छे. ते बंध रूप बंध नही. तेथी बे समयनी स्थिति क ही. वसी सर्व जीव बेवानां बांधे ज छे, पण बहुलताना अपेक्षाना नये करी ए बंध कहीए. जे कारण माटे पुन्य पाप उपर पथ्य अपथ्य आहारनुं दृष्टांत जाणवुं.

हवे आश्रवनी उलखाण कहे छे. आश्रवना बे भेद. १ द्रव्य आश्रव अने २ भाव आश्रव. त्यां द्रव्य आश्रव उपर त्रण दृष्टांत कहे छे. १ जेम कुंभार मा कडे करीने घडो करे, तेम जीव मिथ्यात्वादि कर्म रूप आश्रवे करी कर्म करे. २ जेम पुरुष चीपियावडे कां टो ग्रहण करे, तेम जीव कर्म रूप आश्रवे करी कर्म ग्रहे. ३ जेम स्त्री पत्नीए करी घृत ग्रहण करे, तेम जी व कर्म रूप आश्रवे करी कर्म ग्रहे. एम कहेतां कोइ प्राणी जीवने ज आश्रव सद्दहे, तो तेने समजाववा माटे बीजुं दृष्टांत कहे छे. १ जेम कुंभार कर्त्ता, चाकडे करीने घडो कर्यो, तेम जीवे आश्रवे करी कर्म ग्रहण कर्यां. त्यां कुंभार जीव तथा चाकडो अने घडो ए बेहु अजीव. तेम कर्त्ता ते जीव, आश्रव ने कर्म बे अजीव. २ जेम पुरुष ते जीव तथा चीपियो ने कांटो बेहु अजीव, तेम कर्त्ता ते जीव. आश्रव ने कर्म बेहु अजीव. ३ जेम स्त्री ते जीव तथा पत्नी अने घृत बेहु अजीव. तेम कर्त्ता ते जीव, तथा आश्रव कर्म बेहु [illegible]

कह्या. इत्यादि घणे ठेकाणे देवत्ता नारकी असंज्ञिया कह्या छे." तथा कोइ एम कहे के, "देवतामां जीवना नेद त्रण अने देवीमां जीवना नेद वे." ते पण एक नये न मले. जे कारण माटे असंज्ञी तो देवता देवी बेहुमां उपजे. उपजवानो विशेष नथी. तथा कोइ एम कहे के, "देवीमां असंज्ञी ना नाव विकल्प ज्यां न उपजे, ते ए युक्तिए न जाणीए. जे कारण माटे उपजवानो वितर्क कोइ ठेकाणेथी काढी देखाडो?" ते कारण माटे देवीमां पण त्रण लागे छे. तथा देवीमां पण एक नये वे नेद कहीए, ते केम ? जे कारण माटे मनुष्यमां त्रण अने मनुष्यणीमां वे लाने. असंज्ञी मनुष्य गतिमां लाने, पण मनुष्यणीमां न लाने. ते कारण माटे देवीना वे उपन्या, तो पछी देवतामां पण वे नेद गणवा. तथा एक नय आश्री देवता तथा नारकी [illegible] जीव [illegible] गणवा. जे कारण माटे असंज्ञी [illegible] पूर्वोचार्योए वि[illegible] पण वे नेद कह्या

३ जेम अग्निआदिकथी धातु अने धूल जूदी करे, तेम ज्ञानादिके करी जीव अने कर्म जूदां करे ते मोक्ष. इति चोथो दृष्टांतद्वार समाप्तम्.

हवे पांचमो उलखणाद्वार कहे छे.

प्रथम जीवनी उलखणा, ते जीवना बे भेद. प्रथम शुद्ध जीव ते कर्म कलंकरहित सिद्ध भगवान. तेमनी अगीआर द्वारे करी उलखाणा कहे छे. १ गतिए करी, २ जातिए करी, ३ काये करी, ४ दंडके करी, ५ प्राणे करी, ६ पर्याप्तिए करी, ७ आउखे करी, ८ अवगाहनाए करी, ९ आगते करी, १० गते करी, अने ११ गुणठाणे करी. हवे १ गति आश्री सिद्ध गतिया, २ जाति आश्री अनेंद्रिया, ३ काय आश्री अकायिया, ४ दंडक आश्री अदंडकिया अने ५ प्राण आश्री प्राणे करी सहित. त्यां प्राणना बे भेद. एक द्रव्यप्राण अने बीजा भावप्राण. त्यां मूल भावप्राण तो सर्व जीवने चार छे. ते आ प्रमाणे—१ ज्ञान, २ वीर्य, ३ जीवित अने ४ सुख. तेना उत्तर भेद १०. ते द्रव्यप्राण थाय. त्यां १ सिद्धने शुद्ध चेतना केवलज्ञान रूप ज्ञानप्राण छे. २ वीर्यप्राण ते अनंतकिरण वीर्य छे. ३ जीवित आश्री जीव सदाकाल शाश्वता छे. ४ सुख

जघन्य तो एक प्रदेश तथा बे प्रदेशमां, उत्कृष्टा आ खालोक प्रमाणे. धर्मास्तिकायना प्रदेशने देश कही ए. इहां केटलाएक अबूझ पुरुषो एम कहे ठे के, "ए क प्रदेशने देश कहेवो ते असत्य वचन ठे. जे कारण माटे श्री जगवति सूत्रना अगीआरमा शतकना दश मा उद्देशाने विषे लोकना प्रदेशमां अरूपि अजीवना पांच जेद कह्या ठे. १ धर्मास्तिकायनो देश, ने २ प्रदे श, ३ अधर्मास्तिकायनो देश, ने ४ प्रदेश, ५ काल. जे कारण माटे विवक्षाए करी प्रदेशने देश कहीए. बे प्रदेशने खंध कहीए. १ पुद्गल न्याय, २ क्षेत्रथी ज घन्य १ प्रदेशावगाढ, उत्कृष्टो एक प्रदेश ऊणो, सर्व लोक अवगाह्यो, ३ कालथी जेटली वेला सुधी चिंत वे, ४ जावथी अरूपि, ५ गुणथी चलण गुण.

हवे अजीवनो त्रीजो जेद कहे ठे. "धर्मास्तिका यनो प्रदेश." ते द्रव्यथी आप आपणी अपेक्षाए एक १, सर्वनी अपेक्षाए असंख्याता १, क्षेत्र १, प्रदेशाव गाढ २, काल ३, जाव ४, गुण तेम ज ५.

हवे अजीवनो चोथो जेद कहे ठे. "अधर्मास्ति कायनो खंध." पांचमो "देश" ठठो "प्रदेश" ते धर्मा स्तिकायनी पेठे जाणवुं. परंतु गुण स्थिर ठे. अजीव नो सातमो जेद "आ कास्तिकायनो खंध." आठ

बोले ते एकांत दुर्नयना स्थापनार जाणवा. एम बोलतां सूत्रनां घणां वचनोने विरोध आवे छे, घणा पाठनुं उत्थापन थाय छे. सूत्रमां ठाम ठाम नरकादिकने जीव कह्या छे. बाल, तरुण अने तीर्थंकरादिक ते सर्व जीवनी अवस्था छे. जीवनी अवस्थाने जीव कहीए. ते कोण दृष्टांते? जेम मुद्रिकाने सोनु कहीए, तेम नरकादिकने जीव कहीए. इहां कोइ एम कहे के, "ज्यारे तमे जीवनी अवस्थाने जीव कहो छो, त्यारे काल कोने कहो छो?" तेनो उत्तर "जे जीवनी अवस्था ते काल न कहीए, पण जे अवस्थानो करनारो अने चंद्रमा सूर्यना मांडलानुं फरवुं तेने काल कहीए. जे कारण माटे काल तो अढीद्वीपमां छे पण अढीद्वीप बहार नथी अने अवस्था तो सर्व लोकमां छे, ते कारण माटे समय, घडि, अने दिवस प्रमुखनो वर्त्तावो ते काल कहीए. श्री उत्तराध्ययन सूत्रना अठावीशमा अध्ययनमां कह्युं छे के, "वत्तणा लक्खणो कालो" इति वचनात् "एगतं च पुहत्तं च" इत्यादि "पज्जवाणं तु लक्खणं" एम कह्युं छे.

हवे पुन्य अने पाप ए बन्नेनुं दृष्टांत जेगुं कहे छे. पुन्य ते सुखदाता अने पाप ते दुःखदाता, ए बन्ने कर्म परिणाम छ. त्यां दृष्टांत–जेम पथ्य आहार ते

ठ, ७ आउखुं जघन्य अंतर्मुहूर्त्तनुं, उत्कृष्टुं तेत्रीश सागरनुं, ८ अवगाहना जघन्य आंगुलनो असंख्यात मो ज्ञाग, उत्कृष्टि एक हजार जोजननी, उत्तरवैक्रिय करे तो उत्कृष्टि लाख जोजननी, ए आगत चार,१० गत पांच अने ११ गुणगणां चौद. ए अगीआर ज्ञेद नी उंलखाण कही. ए प्रकारे गति चार, जाति पांच, काय ठ, दंमक चोवीश प्रमुख घणे ठेकाणे अगीआरे द्वारनी विचारणा करवी. आप सुध्धां सघले बार द्वार ठे. ए जीवना चौद ज्ञेदनी उंलखाण कही.

हवे अजीवना चौद ज्ञेदनी उंलखाण कहे ठे. १ ड्रव्यथी, २ क्षेत्रथी, ३ कालथी, ४ ज्ञावथी, ५ गुणथी ए पांच द्वार ठे.

त्यां प्रथम अजीवनो पहेलो ज्ञेद कहे ठे. "धर्मास्तिकायनो खंध." ते १ ड्रव्यथी एक ड्रव्य, २ क्षेत्रथी लोक प्रमाणे, ३ कालथी आदि अंत रहित, ४ ज्ञावथी अवर्ण, अगंधे, अरसे, अफासे; ५ गुणथी चलण गुण.

हवे अजीवनो बीजो ज्ञेद कहे ठे. "धर्मास्तिकायनो देश." ते ड्रव्यथी जघन्य तो बे प्रदेश, उत्कृष्टा असंख्याता ते केम? जे कारण मांटे देशने कांइ वस्तु नही. ते देशनी विवक्षा करीने गणीए ठीए. ते

३ जेम अग्निआदिकथी धातु अने धूल जूदी करे, तेम ज्ञानादिके करी जीव अने कर्म जूदां करे ते मोक्ष. इति चोथो दृष्टांतद्वार समाप्तम्.

हवे पांचमो उलखणाद्वार कहे छे.

प्रथम जीवनी उलखणा, ते जीवना बे भेद. प्रथम शुद्ध जीव ते कर्म कलंकरहित सिद्ध भगवान. तेमनी अगीआर द्वारे करी उलखाण कहे छे. १ गतिए करी, २ जातिए करी, ३ काये करी, ४ दंडके करी, ५ प्राणे करी, ६ पर्यातिए करी, ७ आउखे करी, ८ अवगाहनाए करी, ९ आगते करी, १० गते करी, अने ११ गुणठाणे करी. हवे १ गति आश्री सिद्ध गतिया, २ जाति आश्री अनेंद्रिया, ३ काय आश्री अकायिया. ४ दंडक आश्री अदंडकिया अने ५ प्राण आश्री प्राणे करी सहित. त्यां प्राणना बे भेद. एक द्रव्यप्राण अने बीजा भावप्राण. त्यां मूल भावप्राण तो सर्व जीवने चार छे. ते आ प्रमाणे—१ ज्ञान, २ वीर्य, ३ जीवित अने ४ सुख. तेना उत्तर भेद १० ते द्रव्यना [illegible]. त्यां १ सिद्धने शुद्ध चेतन [illegible] [illegible]माण छे. २ वीर्यप्राण ते [illegible] छे. ३ जीवित आश्री [illegible] छे ४ सुख

जघन्य तो एक प्रदेश तथा बे प्रदेशमां, उत्कृष्टा आ खालोक प्रमाणे. धर्मास्तिकायना प्रदेशने देश कही ए. इहां केटलाएक अबूझ पुरुषो एम कहे छे के, "ए क प्रदेशने देश कहेवो ते असत्य वचन छे. जे कारण माटे श्री जगवति सूत्रना अगीआरमा शतकना दश मा उद्देशाने विषे लोकना प्रदेशमां अरूपि अजीवना पांच जेद कह्या छे. १ धर्मास्तिकायनो देश, ने २ प्रदे श, ३ अधर्मास्तिकायनो देश, ने ४ प्रदेश, ५ काल. जे कारण माटे विवक्षाए करी प्रदेशने देश कहीए. बे प्रदेशने खंध कहीए. १ पुद्गल न्याय, २ क्षेत्रथी ज घन्य १ प्रदेशावगाढ, उत्कृष्टो एक प्रदेश ऊणो, सर्व लोक अवगाह्यो, ३ कालथी जेटली वेला सुधी चिंत वे, ४ जावथी अरूपि. ५ गुणथी चलण गुण.

हवे अजीवनो त्रीजो जेद कहे छे. "धर्मास्तिका यनो प्रदेश." ते द्रव्यथी आप आपणी अपेक्षाए एक १, सर्वनी अपेक्षाए असंख्याता १, क्षेत्र १, प्रदेशाव गाढ २, काल ३, जाव ४, गुण तेम ज ५.

हवे अजीवनो चोथो जेद कहे छे. "अधर्मास्ति कायनो खंध." पांचमो "देश" छठो "प्रदेश" ते धर्मा स्तिकायनी पेठे जाणवुं. परंतु गुण स्थिर छे. अजीव नो सातमो जेद "आकाशास्तिकायनो खंध." आठ

सोयनुं नाकुं रोके, तेम जीवने आश्रव रोके ते संवर.

हवे निर्ज्जरा ओलखाववा माटे चार दृष्टांत कहे छे. १ जेम तलावनुं पाणी अरहट्टादिके करीने काढे तेम जीवमांथी तपस्यादिके करी कर्म रूप पाणी काढे ते निर्ज्जरा. २ जेम हवेलीमांथी बुहार (सावरणी) आदिके करी कचरो काढे, तेम जीवमांथी तपस्यादिके करी कर्म रूप कचरो काढे ते निर्ज्जरा. ३ जेम नावानुं पाणी भाजनवडे उलेची काढे, तेम जीवमांथी तपस्यादिके करी कर्म रूप पाणी उलेची काढे ते निर्ज्जरा. ४ जेम हाथवडे सोयमांथी दोरो काढी नांखे तेम जीवमांथी कर्म रूप दोरो काढे ते निर्ज्जरा.

हवे बंध ओलखाववा माटे त्रण दृष्टांत कहे छे. १ जेम तल ने तेल ए बेहु लोलिभूत, तेम जीव ने कर्म लोलिभूत. २ जेम दूध ने घृत ए बेहु लोलिभूत तेम जीव ने कर्म लोलिभूत. ३ जेम धातु ने धूल बेहु लोलिभूत, तेम जीव ने कर्म लोलिभूत.

हवे मोक्ष ओलखाववा माटे त्रण दृष्टांत कहे छे. १ जेम घाणीआदिके करी तेल अने खोल जूदा करे तेम ज्ञानादिके करी जीव अने कर्म जूदा करे ते मोक्ष. २ जेम वलोणाथी छाश अने माखण जूदां करे, तेम ज्ञानादिके करी जीव अने कर्म जूदा करे ते मोक्ष

मो "देश" नवमो "प्रदेश." बंध द्रव्यथी एक, क्षेत्र थी लोकालोक प्रमाणे. शेष काल भाव पूर्वनी पेठे. गुणथी विकाश गुण. देश द्रव्यथी जघन्य एक, क्षेत्रथी जघन्य एक, बे. प्रदेशावगाढ उत्कृष्टा एक प्रदेशावगाढ ऊणा. सर्व लोकालोकना अवगाढ. कालथी जेटली वेला सुधी चिंतवे. भाव, गुण पूर्वनी पेठे. प्रदेश द्रव्यथी अनंता, क्षेत्रथी एक प्रदेश पोते ज. काल, भाव, गुण पूर्वनी पेठे.

हवे अजीवनो दशमो भेद कहे छे. "अद्धासमय" ते द्रव्यथी अनंत द्रव्य, ते केम? जे कारण माटे अनंता जीवने अनंता पुद्गलमां अनंताऽनंत पर्याय उपरे वर्त्ते. ते कारण माटे क्षेत्रथी अढीद्वीप प्रमाणे ते केम? जे कारण माटे अढीद्वीप बहार चंद्र सूर्यनी गति नथी. ते कारण माटे दिवस रात्रि वर्त्तना रूप काल अढीद्वीप बहार नथी अने यथायुनिवृत्ति काल अने मरण काल; ए बे तो सर्व लोकने विषे छे. ते कोण दृष्टांते? जेम देहेरा प्रमुखने विषे घडियाल वा [illegible] होय, ते वागवा रूप घडिनुं मापुं तो ते स्थानके [illegible] छे अने वस्तुना पर्यायनुं पलटवुं तो सर्व लोकमां छे; पण मुख्य नयमां सूत्र मध्ये तो समय समय "खित्तए." इति वचनात्. [illegible] कारण माटे अढीद्वीप

केम कह्यो? वळी त्रीजा तेवरद्वारे ज्ञाननी अंतराय पाडे, तेने चोरीनो करनार केम कह्यो? जे कारण माटे एकांत पाप लहेवाथी सूत्रना न्याये वात जुठी देखाय छे; अने जे एम कहे के, "एनां फळनी अमने खबर नथी, तेना घटमां पण अंधारुं देखाय छे. जे एवी वातमां न समजे, ते चारित्रने शुं पाळशे? तथा कोइ एम कहे के, "साधुने तो मौन ज रहेवुं, पुन्य, पाप, मिश्र ए कांइ पण कहेवुं नही." तेने पण कांइक नास्तिकवादीनो मत जणाय छे. जे कारण माटे भगवंते सूत्रमां कह्युं छे के, "जेटली क्रिया करे, तेनुं फळ छे पण अफळ नथी." जे अफळ कहे ते अफळवादी, नास्तिकमति, जैनमार्गथी बहार देखाय छे. अने त्रण वात निषेधी ते जोतां तो अफळ जणाय छे, तो अफळ कहेतां केम शंकाओ छो? ते कारण माटे ए गृहस्थिनां दान शेष पदार्थ उभय स्थान देखाय छे.

वळी श्री रायप्पसेणी सूत्रमां सूर्याभ देवताए भगवंतने कह्युं, "हुं तमारा साधुने नाटक देखाडुं?" त्यारे भगवंते मौन रह्या। त्यां अर्थ एम कर्यो छे के, "जो हा कहे तो नाटक करे, अने ना कहे तो प्रभुनी भक्ति भांगे." तेथी मिश्र देखाडु पाणी थी

मो "देश" नवमो "प्रदेश." बंध द्रव्यथी एक, क्षेत्र थी लोकालोक प्रमाणे. शेष काल भाव पूर्वनी पेठे. गुणथी विकाश गुण. देश द्रव्यथी जघन्य एक, क्षे त्रथी जघन्य एक, बे. प्रदेशावगाढ उत्कृष्टा एक प्रदे शावगाढ जाणा. सर्व लोकालोकना अवगाढ. कालथी जेटली वेला सुधी चिंतवे. भाव, गुण पूर्वनी पेठे. प्र देश द्रव्यथी अनंता, क्षेत्रथी एक प्रदेश पोते ज. का ल, भाव, गुण पूर्वनी पेठे.

हवे अजीवनो दशमो भेद कहे छे. "अद्धासम य" ते द्रव्यथी अनंत द्रव्य, ते केम? जे कारण माटे अनंता जीवने अनंता पुद्गलमां अनंताऽनंत पर्याय उपरे वर्त्ते. ते कारण माटे क्षेत्रथी अढीद्वीप प्रमाणे ते केम? जे कारण माटे अढीद्वीप बहार चंद्र सूर्य नी गति नथी. ते कारण माटे दिवस रात्रि वर्त्तना रूप काल अढीद्वीप बहार नथी अने यथायुनिर्वृत्ति काल अने मरण काल; ए बे तो सर्व लोकने विषे छे. ते कोण दृष्टांते? जेम देवेंद्र प्रमुखने विषे घडियाल व र्त्ती होय, ते वागवा रूप घडिनुं मापुं तो ते स्थानके [illegible] अने वस्तुना पर्यायनुं पलटवुं तो सर्व लोकम छे; पण मुख्य नयमा सूत्र मध्ये तो समय समय "खित्त." इति वचनात्. ते कारण माटे अढीद्वी

तराग देवे मौन साध्युं. ए न्याय जोतां तो गृहस्थिना दानमां पण मौन ज कह्युं छे. ते मिश्र ठेकाणुं जाणी ए छीए. जो धर्म होय तो साधु आज्ञा आपे, अने पाप होय तो निषेधे. वली इहां तो आज्ञा पण न आपे तेम निषेधे पण नही. ते कारण माटे त्रीजा मिश्रपक्षमां जणाय छे. मिश्र ठेकाणे मौन साधवुं. इहां तो बेय वात प्रत्यक्ष जणाय छे. जेथी अनुकंपा ते पुन्य अने जे ममता मटी ते पण पुन्य. अनेराने आपवाथी अनेरी पुन्यप्रकृति सूत्रमां कही छे. ते न्याये पुन्य पण छे. वली गृहस्थिनुं लेवुं देवुं सर्व सावद्य कर्त्तव्य छे. जे माटे श्री उत्तराध्ययन सूत्रना नवमा अध्ययनमां नमिराजाए कह्युं. "धर्मोपकरण, चार आहार, एक साधुनुं दान टाली बीजां सर्व दान सावद्य छे. सावद्य जाणी साधुए छांड्यां छे अने हिंसादिक प्रत्यक्ष देखाय छे तेथी पाप पण छे. ते वास्ते बेहु वात जाणीए छीए, तथा कोइ एम कहे के, "धर्म ते अमृत अने पाप ते झेर. पण ते बे भेगां खावाथी मरे, तेम पुन्य पाप करवाथी पण जाणवुं." तेने उत्तर के, ते दृष्टांत असत्य छे. जे कारण माटे ए तो श्रावक मिश्रपक्षमां छे, ते पण बूडशे. वली सकपाइ साधु कह्या, पापने नामे बोलाव्या ते केम बूडशे.?

मो "देश" नवमो "प्रदेश." बंध द्रव्यथी एक, क्षेत्र थी लोकालोक प्रमाणे. शेष काल भाव पूर्वनी पेठे. गुणथी विकाश गुण. देश द्रव्यथी जघन्य एक, क्षेत्रथी जघन्य एक, बे. प्रदेशावगाढ उत्कृष्टा एक प्रदेशावगाढ ऊणा. सर्व लोकालोकना अवगाढ. कालथी जेटली वेला सुधी चिंतवे. भाव, गुण पूर्वनी पेठे. प्रदेश द्रव्यथी अनंता, क्षेत्रथी एक प्रदेश पोते ज. काल, भाव, गुण पूर्वनी पेठे.

हवे अजीवनो दशमो भेद कहे छे. "अद्धासमय" ते द्रव्यथी अनंत द्रव्य, ते केम? जे कारण माटे अनंता जीवने अनंता पुद्गलमां अनंताऽनंत पर्याय उपरे वर्त्ते. ते कारण माटे क्षेत्रथी अढीद्वीप प्रमाणे ते केम? जे कारण माटे अढीद्वीप बहार चंद्र सूर्यनी गति नथी. ते कारण माटे दिवस रात्रि वर्त्तना रूप काल अढीद्वीप बहार नथी अने यथायुनिर्वृत्ति काल अने मरण काल; एव तो सर्व लोकने विषे छे. ते कोण दृष्टांते? जेम देहेरा प्रमुखने विषे घडियाल वा ..गे होय, ते वागवा रूप घडिनुं मापुं तो ते स्थानके ज छे अने वस्तुना पर्यायनुं पलटवुं तो सर्व लोकमां छे; पण मुख्य नयमां सूत्र मध्ये तो समय समय "विनाश." इति वचनात्. ते कारण माटे अढीद्वीप

छे (२). गृहस्थिनां दान, चारित्रना महोत्सव, स्वामि वात्सल्यादि सर्व पदार्थ ज्यां साधु विधिनिषेध न करे ते सर्व पदार्थ मिश्रपक्षमां छे" (३).

हवे चरितानुवाद आश्री अनेक पुरुषोए जे चारित्र लीधां, तपस्या करी, पडिमा आराधी, ते सर्व धर्मपक्षमां छे (१). दुःखविपाकी जीवे जे पाप कर्यां, गोशाले बे साधुत्तने बाळ्या, कोणिक राजाए तथा चेडाराजाए संग्राम कर्यां ए सर्व अधर्मपक्षमां छे (२). जगवंत पधारवाथी राजा नगर शणगारी वांदवा गया. प्रदेशी राजाए दानशाळा मंमावी. चित्रसारथि प्रधाने रथने प्रयोगे प्रदेशी राजाने प्रतिबोध्यो. सुबुद्धि प्रधाने पाणीनो जपाय करी जितशत्रु राजाने प्रतिबोध्यो, मल्लिनाथे ठ राजाने प्रतिबोधवा माटे मोहनघर कराव्युं, सूर्याज्ञ प्रमुख देवताए वीतराग आगल नाटक कर्यां. कृष्णवासुदेवे थावच्चा पुत्रना दीक्षा महोत्सवने समये ढंढेरो फेरव्यो, श्रेणिक राजाए ढंढेरो फेरव्यो, शंख पुष्कली श्रावके स्वामिवात्सल्य कर्यां, वीरस्वामी पधार्याथी कोणिक राजाए वधाइ आपी इत्यादि अनेक चरितानुवाद ते मिश्रपक्षमां छे (३). इहां ज्ञेय पदार्थ कहीए. एकांत हेय नहि नेम एकांत उपादेय पण नही. स्याद्वाद यो

वहार काल नथी. वली ऊंची दिशिए अजीवना अ
गीआर नेद कह्या, नीची दिशिए दश कह्या, तथा ऊ
र्ध्वलोके दश कह्या, अधोलोके अगीआर कह्या, ते का
रण माटे क्षेत्रथी समयक्षेत्र प्रमाणे ज कहेवो. का
लथी अनादि अपर्यवसित, पण आदेशथी सादिसां
त छे, ते केम? अमुक वस्तुने एक घडि गइ! इत्यादि
कहेवाथी. नावथी अरूपि, गुणथी वर्त्तना लक्षण.

हवे अजीवनो अगीआरमो नेद कहे छे. "पुज्ञ
लास्तिकायनो खंध." ड्व्यथी अनंता, क्षेत्रथी जघ
न्य एक, उत्कृष्टथी अचित्त महाखंध आश्री. सर्व
लोके अवगाह्यो, कालथी जघन्य एक समय, उत्कृ
ष्टा असंख्याता, नावथी एक वर्ण, एक गंध, एक र
स, बे फरस सहित, केइक पांच वर्ण पांच रस, बे गं
ध, आठ फरस लाने, गुणथी ग्रहण जे गली जाय, म
ली जाय, दिशिए उद्योत करे, तपे, अंधारु करे, शब्द,
रूप, रस, गंध, फरस, नलाना नूंडा अने नूंडाना
नला थाय.

हवे अजीवनो बारमो नेद कहे छे. "पुज्ञलास्ति
कायनो देश." ते ड्व्यथी अनंता, क्षेत्रथी जघन्य
एक आकाश, उत्कृष्टथी असंख्याता जोजननी को
डाकोडि प्रमाणे, कालथी जटकी वला सुधी चिंतवे.

ग्य पण नहि, तेम उत्थापवा योग्य पण नही. ते न्याये दश दानमां पण एम ज जाणवुं. आठमुं दान धर्मपक्ष मां, सातमुं दान अधर्मपक्षमां छे, शेष आठ दान मिश्रपक्षमां छे, अने जो साधुनुं दान टाली सर्व दानमां पुन्य होत तो नव धर्मदान केम न कह्यां? तथा एकांत पाप होत तो नवदान अधर्म केम न कह्यां? ते कारण माटे ज्ञेय पदार्थ उन्नय स्थानक छे, अने जे सर्वथा पुन्य कहे छे, तेने एम पूछीए के, "वीतरागे समुच्चये अन्नपुन्य कह्युं छे पण विगत पाडी नथी परंतु हृदयथी विचार न कस्यो, तो शुं रांधेलुं आपवाथी पुन्य छे? किंवा कोरुं आपवाथी, किंवा सूजतुं आपवाथी,किंवा असूजतुं आपवाथी क्यां क्यां पुन्य छे?" त्यारे ते कहे के, "नगवंते समुच्चय जीव उपर पुन्य कह्युं छे पण त्यां विवरो कस्यो नथी. सर्व ठेकाणे पुन्य छे. ज्यां ज्यां नगवंते पुन्य कह्युं छे, त्यां पाप नही, तेथी पुन्य ज छे. नगवंते "अन्नपुन्ने" ए आदि कह्युं छे, पण अन्नमिश्र इत्यादिक कह्युं नथी. तथा पाप पण न कह्युं. ते कारण माटे पुन्य ज छे." तेने एम कहीए के, नगवंते सावद्य करणीथी एकांत पुन्य कह्युं अने विगत नहि पाडी, तो "लेणपुन्ने" नवी नव्या आरंन्ने करीने मिथ्यात्वीने करावी आपे, तेने एकांत पुन्य थाय? वृक्ष रुपावीने

मो "देश" नवमो "प्रदेश." बंध द्रव्यथी एक, क्षेत्रथी लोकालोक प्रमाणे. शेष काल भाव पूर्वनी पेठे. गुणथी विकाश गुण. देश द्रव्यथी जघन्य एक, क्षेत्रथी जघन्य एक, बे. प्रदेशावगाढ उत्कृष्टा एक प्रदेशावगाढ जाणा. सर्व लोकालोकना अवगाढ. कालथी जेटली वेला सुधी चिंतवे. भाव, गुण पूर्वनी पेठे. प्रदेश द्रव्यथी अनंता, क्षेत्रथी एक प्रदेश पोते ज. काल, भाव, गुण पूर्वनी पेठे.

हवे अजीवनो दशमो भेद कहे छे. "अद्धासमय" ते द्रव्यथी अनंत द्रव्य, ते केम? जे कारण माटे अनंता जीवने अनंता पुद्गलमां अनंतानंत पर्याय उपरे वर्त्ते. ते कारण माटे क्षेत्रथी अढीद्वीप प्रमाणे ते केम? जे कारण माटे अढीद्वीप बहार चंद्र सूर्यनी गति नथी. ते कारण माटे दिवस रात्रि वर्त्तना रूप काल अढीद्वीप बहार नथी अने यथायुनिवृत्ति काल अने मरण काल; ए बे तो सर्व लोकने विषे छे. ते कोण दृष्टांते? जेम देहेरा प्रमुखने विषे घडियाल वागती होय, ते वागवा रूप घडिनुं मापुं तो ते स्थानके ज छे अने वस्तुना पर्यायनुं पलटवुं तो सर्व लोकमां छे; पण मुख्य नयमां सूत्र मध्ये तो समय समय "खित्त." इति वचनात्. ते कारण माटे अढीद्वीप

सयण अने पाट पाटला करावी आपे, वस्त्र धोवरावी आपे, रंगावी आपे, मनथी आर्त्तध्यान ध्याय, त्यां पुन्य केम थाय? वचन असत्य बोले, कायाए हिंसा करे, मिथ्यात्विने नमस्कार करे, ए सर्व ठेकाणे पुन्य केम न कह्युं? जो मनपुन्ये सघले मनथी पुन्य थशे, तो सर्वने अन्नदानथी थशे, अने जो मन निर्वद्यथी पुन्य थशे, तो अन्न पण निर्वद्यथी थशे. जेने नमस्कार करवाथी पुन्य, तेने अन्न दीधाथी पण पुन्य. ए नव पुन्य सरखां छे जे कारण माटे सघले पुन्यनो जोग छे. क्यां अल्प, क्यां बहु. ते कारण माटे पुन्यनी अपेक्षा ए अनेराने आपवाथी अनेरी पुन्यप्रकृति कही छे, पण एकांत पुन्य नही अने जो सर्वने आपवाथी एकांत पुन्य होय, तो पात्र कुपात्रनो श्यो विशेष? साधु, साध्वि, श्रावक, श्राविका, मिथ्यात्वि सरखा होय? गुणनुं कारण न रह्युं! वळी सूझतुं असूझतुं सचित अचित सरखां थयां! ते कारण माटे न मळे. वळी जे कोइ एम कहे छे के, "साधु टाळी बीजा सर्वे दानमां पाप छे. ते पण एकांत मृषा विरुद्ध कहे छे. जे कारण माटे साधुने टाळी बीजा दानमां पाप कह्युं, तेणे दान उथाप्युं अने दान उथापे तेने जगवोला अने अनगारना पाटनार कह्या छे.

श्री नगवतिसूत्रना पांचमा शतकना ठठा उद्दे शामां वस्तुना वेचनाराने ज्यां सुधी करियाणुं न आ प्युं होय, त्यां सुधी नारे क्रिया लागे, अने करियाणुं आपवाथी हलकी क्रिया थाय. नाणुं लीधाथी नाणां नी नारे क्रिया लागे एम कह्युं छे. जूठं, लोन निमि त्ते वस्तु दीधी, ते वस्तुनी क्रिया हलकी, ते दीधाथी लान, तो अनुकंपा निमित्ते दयाना प्रणामथी दान दे, तेने एकांत पाप केम थाय? जेटली जेटली मम ता मटी, तेटलुं तेटलुं पुन्य ज छे, अने जो पाप छे, तो आणंदादिक श्रावकने पडिमा वहेतां नगवंते केम व र्ज्यां नही? एक जण तरे अने वे जण मूवे, ते क्रिया नगवंत केम शीखवे? तथा वीजाने मूवाव्याथी पो ते केम तरे? ते माटे पाप न कह्युं.

वली जो आपवाथी एकांत पाप ज होय, तो प्र देशीराजाए दानशाला केम मंमावी? केशीकुमार मु निये निषेधी केम नही? तथा अंबड श्रावक दातार ने पाप जाणे तो (१००) घेर पारणुं केम करे? एक ज घेरथी अन्न ले तो न चाले? नो घेर पाप शुं करवा लगाडे? जे सर्व दानमां पाप सदहे, तेना घटमां अ नुकंपा नही. प्रणाम दुष्ट थाय ते माटे पाप न केहवुं.

हवे जे पडिमाधारी प्रमुख श्रावकनुं दान ते सू

मो "देश" नवमो "प्रदेश." बंध द्रव्यथी एक, क्षेत्रथी लोकालोक प्रमाणे. शेष काल भाव पूर्वनी पेठे. गुणथी विकाश गुण. देश द्रव्यथी जघन्य एक, क्षेत्रथी जघन्य एक, बे. प्रदेशावगाढ उत्कृष्टा एक प्रदेशावगाढ घणा. सर्व लोकालोकना अवगाढ. कालथी जेटली वेला सुधी चिंतवे. भाव, गुण पूर्वनी पेठे. प्रदेश द्रव्यथी अनंता, क्षेत्रथी एक प्रदेश पोते ज. काल, भाव, गुण पूर्वनी पेठे.

हवे अजीवनो दशमो भेद कहे छे. "अद्धासमय" ते द्रव्यथी अनंत द्रव्य, ते केम? जे कारण माटे अनंता जीवने अनंता पुद्गलमां अनंताऽनंत पर्याय उपरे वर्त्ते. ते कारण माटे क्षेत्रथी अढीद्वीप प्रमाणे ते केम? जे कारण माटे अढीद्वीप बहार चंद सूर्यनी गति नथी. ते कारण माटे दिवस रात्रि वर्त्तना रूप काल अढीद्वीप बहार नथी अने यथायुनिवृत्ति काल अने मरण काल; ए बे तो सर्व लोकने विषे छे. ते कोण दृष्टांते? जेम देहेरा प्रमुखने विषे घडियाल वागती होय, ते वागवा रूप घडिनुं मापुं तो ते स्थानके ज छे अने वस्तुना पर्यायनुं पलटवु तो सर्व लोकमां छे; पण मुख्य नयमां सूत्र मध्ये तो समय समय "खित्तए." इति वचनात्. ते कारण माटे अढीद्वीप

त्रमां गाम गाम चाल्युं छे. तेनुं दान कसर सहित ध र्मदानमां जणाय छे. जे गृहस्थनुं देवुं लेवुं अव्रतमां छे, तेटली कसर छे, पण बहुलता आश्री धर्म छे. सू त्रमां पडिमाधारी श्रावकोने "समणभूए" कह्या छे माटे. अने जो ए कसर सहित धर्मदानमां न माने, तेने एम पूछीए के; ए दश दानमां कियुं दान छे ते कहो? त्यां केटलाक तो धर्मदानमां घाले छे, ते वात पण ठीक जणाती नथी. जे कारण माटे धर्म छे, तो एकांत आज्ञा केम नथी देता? त्यारे कहे के, अमारो कल्प नही. तेने पूछवुं के, धर्मनो कल्प नही? त्यारे कहे के, स्थविरकल्पि, जिनकल्पिने दे नही ते केम? तेने एम कहीए के, कल्प नही पण दीधाथी धर्म जा णे छे अने देवानी आज्ञा आपे छे. कारण पडयाथी आपे पण छे, परंतु श्रावक ते बहु करे. ते कारण मा टे एकांत धर्म न जाणीए अने जे पडिमाधारी श्रा वकनुं दान एकांत धर्ममां छे, तथा पुन्यमां कहे छे, तथा पुन्यनुं ज कारण कहे छे, ते अविचारी नापाना बोलनार जणाय छे. जे माटे वीतरागे गृहस्थना सर्व दानमां मौन कह्युं अने जेणे पुन्यनुं कारण कह्युं, तेनुं मौन भाग्युं. जे पडिमाधारीने आपे, तेने पण त्रीजा करणमां कसर देखाय छे. वली केटलाएक अधर्म

दान पाले छे, श्री भगवति सूत्रना आठमा शतकना छठ्ठा उद्देशामां असंयति अव्रतीने आपवाथी एकांत पाप कह्युं छे. जे माटे श्रावकनुं लेवुं देवुं अव्रतमां छे, ते माटे एकांत पाप कह्युं छे. ते वात पण न मले. जे माटे इहां तो गुणवंत पात्रने मोक्षने अर्थे आपशे, तेने एकांत पाप कह्युं, पण अनेरा श्रावकना दाननो तथा अनुकंपा दाननो इहां अधिकार नथी. अनुकंपा दान "जिणहो नकयाइ पडिसाइ" इति वचनात्. वली सातमुं दान तो गणिकादिकनुं छे. ते गणिका अने पडिमाधरी श्रावक सरखा केम होय? पात्र कुपात्रनो शो विशेष? ते माटे सातमा दानमां न मले.

तथा केटलाएक एम कहे छे के, "शप आठ दानमां छे." तेने पूछीए के, पडिमाधारी प्रमुखने आपवाथी शो गुण? अनुमोदने आपे छे के, अनुकंपा आणीने आपे छे के, व्हीतो दे के, अहंकारथी दे के, भोगथी दे के, दरियावर करवा दे छे? त्यां निःकेवल गुण अनुमोदना खाते आपे छे, पण वीजा खाते आपता नथी. जो वीजा खाते आपे तो आठ दानमां भले, अने गुण अनुमोदने आपे तो आठ दान धर्ममां भजगे. वली आठ दान तो संसारीनां छे. मिथ्यात्वी छे. आठ दानमां सुपात्र नही अने श्रावक सुपा

अधिकार सूत्रमां कह्यो छे. ते सूत्र विरुद्ध प्ररूपणा करे छे. इहां कोइ एम कहे छे के, "दातार पूछे त्यारे साधुने मौन करवुं, पण मनमां पुन्य सद्दहवुं. कोइ कहे पाप ते मौन अने कोइ पुन्य ते मौन. मनमां वेहु सद्दहे." कोइ कहे साधुने मौन करवुं. तेनां फल केवली जाणे. अमने खबर न पडे. कोइ कहे साधुने मौन पण पुन्य पाप, मिश्र कांइ सद्दहवुं नही. इत्यादि अनेक मत सांप्रत कालमां देखाय छे. ते सूत्रना न्याये जुए त्यारे कियो मत साचो? तेनी परीक्षा चतुर पुरुषो करे. जो पुन्य होत तो साधुने पुन्यने पुन्य कहेवानो श्यो दोष छे? अने भगवंते पुन्य कहेवानुं केम वर्ज्युं? वली शत्रुकारादि दानमां हिंसादि सावद्य कर्त्तव्य प्रत्यक्ष देखाय छे तो जैनधर्मि त्यां एकांत पुन्य केम सद्दहे? ते कारण माटे एकांत पुन्य थापे ते वात जूठी देखाय छे, अने जो सर्व दानमां पाप होय तो पापने पाप कहेवानो साधुने शो दोष छे? वली भगवंते पाप कहेवानुं केम वर्ज्युं? तथा जे दान दे छे, त्यां अनुकंपा प्रमुख शुभभाव उपजता देखाय छे, अने जे वस्तु आपे तेथी लाभ प्रधान छे. त्यां एकांत पाप केम थाय? वली श्री प्रश्नव्याकरण सूत्रना बीजा आश्रवद्वारमां "दानने निषेधे तेने जूठाबोलो

त्रमां ठे. वली सूत्रमां स्वामिवात्सल्य, प्रनावना ते समकितनो आचार कह्यो ठे वली श्री ठाणांगसूत्र मां चतुर्विध संघने, श्रावकने रत्ननुं नाजन कह्या ठे. वली श्री नगवतिसूत्रमां श्रावकने रत्ननी माला समान कह्या ठे, पण आठ दानवाला रत्ननां नाजन तथा रत्ननी माला समान न कह्या. तथा कोइ कहे के, "तेने सूफतुं आपतां अढार पाप मांहिलुं कियुं पाप लाग्युं? नगवतीशमुं पाप तो ठे नही." तेने एम कहेवुं के, "गृहस्थने साधु आववा जवानुं कहे तो अढार मांहिलुं कियुं पाप लागे?" त्यारे ते कहे के, गृहस्थने आववुं केम कहे? तो तेना दानमां पुन्य केम कहे? आववा जवानुं कहेवाथी तेना पापनी अनुमोदना आवे. एम दातारने पण पापनी अनुमोदना आवे. जे लेवुं देवुं वेहु अव्रतमां ठे.

वली पडिमाधारी पांचमे गुणठाणे ठे के, ठठे गुणठाणे ठे? त्यारे कहे ठठे नहि. तो पांचमावालाने आपवाथी सावद्य पुन्य ठे. निर्वद्य नही. ते दानमां केम नले? तथा चतुर्विध संघनी हेत वात्सल्यताथी सनत्कुमार इंद्र थया कह्युं, पण आठ दानथी थया एम न कह्यु. ते माटे धर्म दानमां ठे अने श्रावकने एकांत धर्मक्षेत्रमां न कह्या. व्रताव्रति कह्या ठे. ते मा

टे कसरमां मलशे. बीजामां नही. तथा साधुनुं दान ते संयमनुं उहुं छे, ते माटे धर्म छे. श्रावकनुं दान ते संयमासंयमनुं उहुं छे पण संयम घणो छे ते माटे ज्ञेय पदार्थ छे अने आठ दान मिथ्यात्विनां ते असंयमनुं उहुं छे, ते माटे पापमां ज छे. त्यां अनुकंपा प्रमुख उपजे, ते धर्मनुं कारण छे. ते कारण माटे पुन्य पण छे. कार्यमां पुन्य पाप बेहु देखाय छे.

हवे सरवाले साधु धर्मपक्षमां छे अने तेनुं दान पण धर्मपक्षमां छे. श्रावक धर्माधर्म पक्षमां छे. तेनुं दान पण धर्माधर्म पक्षमां छे. कोइ कोइ सूत्रमां धर्म पक्षमां ज घाल्या छे. ते न्याये दान पण एम ज अने क्रियाना करनार मिथ्यात्वि ते पण मिश्रपक्षमां कह्या, तेनुं दान पण मिश्रपक्षमां ज छे. परंतु निश्चे नये तेने अधर्मपक्षमां घाल्या, ते न्याये त्हारुं दान पण अधर्मपक्षमां ज छे. वली आर्द्रकुमारे कह्युं. "माहणो, तमने जमाडवाथी नरके जाय." वली श्री उत्तराध्ययन सूत्रना चौदमा अध्ययनमां भृगुना पुत्रोए कह्युं. "भुत्तादियानि तितमंतमेणं" इति वचनात्. अने कुपात्र ते निश्चे व्यवहार नया अधर्मपक्षमां छे. तेनुं दान पण पंदरमा कर्मादानना छे. मातनुं अधर्मदानमां छे, अने जे श्रावकने नमस्कार करे, ते पण

एम ज छे. ए नव पुन्य सरखां छे ते माटे. तथा कोइ एम कहे के, नमस्कार तो पांच पदने करवानुं कह्युं छे. शेष नमस्कार मिथ्यात्विनी करणी छे. ते श्रावकने नमस्कार केम करे? तेनो उत्तर के, एक नये श्रावक पांच पदमां छे, जे कारण माटे साधु सर्व थकी सत्तावीश गुणधारी छे, अने देश थकी सत्तावीश गुण श्रावकने पण लाभे छे ते कारण माटे गुणनी अपेक्षाए पांच पदमां छे अने जो श्रावकना विनयमां पुन्य होय तो साधु केम न करे? त्यारे कहे के, आर्याने केम न करे? तेने एम कहेवुं के, साध्विने सदा भावे वंदणा करे छे पण न्हाना म्होटानो व्यवहार राखवा माटे द्रव्ये न करे, अने श्रावकने तो भावे पण वंदणा न करे. ते माटे पुन्य न कहेवुं; अने जो श्रावकना विनयमां पाप होय तो, भगवंत श्रावकनो विनयमूल धर्म केम न कह्यो? वली श्री भगवतिसूत्रमां उत्पलाए पुष्कली श्रावकने वंदणा केम करी? वली भगवंतना मुख आगल शंखजी उपर क्रोध करतां भगवंते वार्या, पाप जाणीने निषेध्या, जो वंदणा करतां पाप होत तो वार्या केम नही? पाप करतां वारे ते साधुनो आचार छे, ते कारण माटे पाप नही. वली अंबडजीना शिष्य अंबडजीने वंदणा

उद्देशामां आहारिक निपजाववो अधिकरणी, ते "प मायं पडुच्च" कह्यो. तथा श्री भगवति सूत्रना त्रीजा शतकना त्रीजा उद्देशामां साधुने प्रमादना योगनी क्रिया कही. वली श्री सूयगडांग सूत्रना अढारमा अध्ययनमां अव्रत "पडुच्च वाले आहिज्जइ" इत्यादि, अव्रतमांनुं तो बालपणुं टरशे, तेरमा सुधी बालपणुं हशे ते तो नथी. वली श्री सूयगडांग सूत्रना अढारमा अध्ययनमां साधुने धर्मपक्षमां कह्या छे, पण मिश्रपक्षमां नही. एम गणीए छीए. ते माटे अव्रतमां पण न कहेवो. तथा केटलाएक साधुनो आहार प्रमादमां कहे छे. ते पण शुद्ध वचन नथी देखातुं. जे माटे प्रमाद तो छठा गुणठाणा सुधी छे, उपरांत नथी अने आहार तो तेरमा गुणठाणा सुधी छे. तो साधुनो आहार शेमां छे? त्यां व्यवहार नये तो साधुनो आहार निर्वद्य छे. सावद्य आहारनो तो साधुने त्याग छे. पाप रहित छे, मोक्ष साधवानो हेतु छे. श्री दशवैकालिक सूत्रना पांचमा अध्ययनना पहेला उद्देशाने न्याये "मोक्ख साहण हेउस्स" इति वचनात्. धर्मनो सहाय्य छे, संयमनुं उंडुं छे. ते माटे कारणने कार्य एक विचारतां व्यवहार नये धर्म कहीए. तथा श्री भगवति सूत्रना सोलमा शतकना चोथा उद्देशा

केम करी? सूत्रमां ठाम ठाम साधर्मिनो विनय कर वो कह्यो छे. चतुर्विध संघना विनयमां घणा गुण क ह्या छे. ते माटे विनय उत्नापवो नही. श्रावक तो म्होटी वात छे, पण सूत्रमां तो देवता, मनुष्य अने तिर्यंच ए त्रणेना विनयमां वहोलुं सुख कह्युं छे अने जो माता पितानो विनय करे तो चौद हजार वर्षने आउखे देवतामां उपजे. ते माटे विनयपणानुं जेटलुं प्रन्नावपणुं तेटलो सर्व जीवने गुण छे, अने सर्व जी वने समये समये पुन्य बंधाय छे. ते पुन्यनी करणी तो नव प्रकारनी छे, ते कारण माटे जेटला देवाना, नरमाशना तथा अनुमोदनाना गुण, शुन्न प्रणाम ते सर्वथी निश्चे पुन्य बंधाय छे. मिथ्यात्वनी करणी क रतां पण पुन्यनो न्नेल छे. पंचाग्नि साधतां हिंसा ते पाप, कायक्लेश ते निर्जरा कायपुन्य होय छे. तथा बारमा अतिथिसंविन्नाग व्रतमां अहंकारन्नावे दान दे, तेने अतिचार कह्यो. त्यां बे वानां छे, तथा श्री न्नगवति सूत्रना सातमा शतकना दशमा उद्देशामां कह्युं ने के, ल्हाय बूजवे (होलवे) ते अल्पकर्मि अने ल्हाय लगाडे ते न्नारेकर्मि. ते माटे जीवरक्षाने न्नावे पुन्यप्रकृतिनो बंध कह्यो. तो पण बेवानां प्रत्यक्ष ज णाय छे. तथा निश्चे नये श्री अनुयोगद्वार सूत्रने विषे

मां "अन्नगलाय" श्रमण निर्ग्रंथ आहार करतो, सो वरसमां नारकीनो जीव जे कर्म तोडे, तेथी पण अधिक कर्म तोडे. तथा श्री दशवैकालिक सूत्रना चोथा अध्ययनमां "जयं भुंजंतो भासंतो" इति वचनात् एम निश्चे नयमां साधुनो आहार आश्रवमां. श्री उत्तराध्ययन सूत्रना उगणत्रीशमा अध्ययनमां "पच्चरकाणेणं आसवदाराइं रुंभइ" इति वचनात्. पच्चरकाण करवाथी आश्रव रोकाय, अने ते आश्रव जाणीने त्याग करे छे. संवरनां पच्चरकाण तो कदि थाय ज नही, जो आहारमां पाप होय तो साधुने पाप करवुं नही. जो धर्म होय तो साधुने छोडवो नही. ते कारण माटे संयमनुं छे, अने आश्रवमां छे.

वली श्री भगवति सूत्रना पहेला शतकना त्रीजा उद्देशामां तेर आंतरामां कह्युं छे. साधु पोरशी प्रमुख करे, ते प्रमाद टालवा माटे, ते युक्त. एम छठे गुणठाणे आहारनां पच्चरकाण करे छे ते प्रमाद टालवा माटे करे छे. उपरांत पच्चरकाण करता नथी. एम साधुनां उपगरण रजोहरण, कपडां, पात्र, मुहपत्ति प्रमुख पण राखे छे. ते शीत ताप खमवाने समर्थाइ नहि तेथी राखे छे. ते श्री प्रश्नव्याकरण सूत्रना दशमा अध्ययनमां "एगंपियं संजमस्स उवग्गुहणछ्या

संसारी विनयमां अप्रशस्तपणुं कह्युं छे. ते कारण मा
टे एकांत नय खेंचवी नही. इति नव प्रकारना पुन्य
नी ओलखाण कही.

हवे पाप पदार्थनी ओलखाण कहे छे. त्यां पाप
ना बे भेद. १ द्रव्यपाप ने २ भावपाप, ते बेहुनी ओ
लखाण कहे छे. पूर्वे जे जीवे मोहनीकर्मनी अवीश
प्रकृति बांधी छे, ते सत्तामां पडी छे ते उदय आव्यां
थकां पाप करवानी मति उपजे. ते माटे जे कर्मना
उदय थकी पापना प्रणाम उपजे, ते कर्मने द्रव्यपाप
कहीए. ते पण चौफरशी पुद्गल छे. तेना उदयथी जे
जीवनी हिंसा करवी, तथा जूठुं बोलवुं इत्यादि अ
शुभ प्रणाम उपन्या, ते अशुभ अध्यवसायने भाव
पाप कहीए, ते अरूपि छे. ते प्रणाम थकी जे जीव
हिंसादिक क्रिया करे, ते क्रियाने योग व्यापार प्रवर्त्त
वा आश्री द्रव्यपाप कहीए. आरंभ ते आठ फरशी
छे, तेने पण एक नये पाप कहीए. ते कर्त्तव्य कर्या
थकी जे सात आठ कर्मना अशुभवर्णादि सहित अ
नंतप्रदेशीया खंध जीवने आवी लागे, ते पुद्गल चौ
फरशी छे, तेने पण द्रव्यपाप कहीए. ते प्रकृति उदय
आव्यां जीवने नीचगोत्र, धन धान्य नाश, दुःख दा
रिद्र अशाता उपजे, ते पापनां फल छे.

ए" ए पण संयमभार निर्वाहने माटे छे, ते माटे व्यवहार नये तो धर्म उपगरण छे अने निश्चे नये तो सर्व आश्रव छे. श्री उत्तराध्ययन सूत्रना उगणत्रीशमा अध्ययनमां "उवहि पच्चक्खाणेणं अपलिमंथं जणयइ" उपधि छोडवाथी पलिमंथ टले. तो उपधि राखवाथी तो पलिमंथ निपजे छे, त्यां एम कह्युं छे. वली घेणा ठेकाणे अचेलपणुं भलुं कह्युं छे, त्यां साधु राखे छे, ते तो धर्मोपगरण जाणीने राखे छे, अने त्यागे तो आश्रव जाणीने त्यागे छे.

इहां कोइ एम कहे के, आश्रवना तो पांच भेद छे, तेमां साधुनो भेद किया आश्रवमां छे? तेने एम कहेवुं के, पांचमा जोग आश्रवमां छे. चालवुं, उठवुं, बेसवुं, सूवुं, भोजन, भाषा ए जे योग व्यापार छे. ते असमर्थाइ छे त्यारे सेवे छे. ए छूटवाथी मुक्ति जशे. आश्रव टलशे. श्री उत्तराध्ययन सूत्रना उगणत्रीशमा अध्ययनमां "जोग पच्चक्खाणेणं अजोगित्तं जणयइ, अजोगीणं जीवे णवं कम्मं न बंधइ, पुव्वबद्धं च निज्जरेइ" इति वचनात्. त्यां सूत्र [illegible] आहार तो दोष [illegible] कहना [illegible] आश्रव [illegible] छे. [illegible] सूत्रना [illegible] [illegible] [illegible] किया

हवे नय आश्री जोतां तो धन धान्यादिक सोनुं रूपुं प्रमुख नवविध द्रव्यपरिग्रह कहीए. परिग्रह ते पाप, ते न्याये धन धान्यादिक पण द्रव्यपरिग्रह आठ फरशी कहीए, जो ते परिग्रहने एकांते पाप थापे तो भरत चक्रवर्तिने घरेणां पहेर्यां थकां ज केवल ज्ञान केम उपन्युं ? पाप छतां तो केवलज्ञान उपजे नही. ए न्याये ए द्रव्य परिग्रहथी वस्तु न रोके, एने विषे ममत्वभाव ते परिग्रह कहीए. ए ममत्वभावथी वस्तु अटके, द्रव्य परिग्रहथी अनेरा साधु संभोग न करे. द्रव्यलिंग रहित साधुने देवता पण न वांदे, जेम अन्यमतिमां गृहस्थना वेषमां ज्ञान उपजे, देवता साधुनां उपगरण आपे. पहेर्या पछी वंदणा करे, ते माटे द्रव्य पण एक न्याये लेखामां गणवो. ए उपचारिक नय कही.

हवे मुख्य नय कहे छे. जीवघातादिक करवाथी जे अशुभकर्म बांध्यां, ते चौफरशी पुद्गल पारिणामिक भावमां वर्त्ते छे, ते द्रव्यपाप कहीए; अने ज्यारे ते प्रकृति उदय आवे, त्यारे भावपाप कहीए. सूत्रमां ठाम ठाम अढार पापने चौफरशी कह्यां छे, ते न्याये अजीव प्रणाम ज जाणवो. हवे अढार पापस्थानकनां नाम अने तेना अर्थ प्रसिद्ध छे. ते "ग्रंथभयस्त्वभ

कही, मिथ्यात्विने पांच क्रिया कही. जो के, व्यापार तो मिथ्यात्व नथी, पण ते जीव मिथ्यात्वी छे तेथी मिथ्यात्व पण लागे. ते न्याये केवली आहार त्यां योग आश्रव लागे. प्रमादी साधुने त्रण लागे, अव्रतीने चार लागे, मिथ्यात्विने पांच लागे, तेथी प्रमादी साधुने आहार करतां प्रमाद पण लागे छे. ते टालवा माटे पच्चरकाण करे छे. कोइ कहे के, नगवंते आश्रवनी आज्ञा केम आपी? आहारनी आज्ञा तो गाम गाम छे. तेनो उत्तर–ते शुनयोग तो आज्ञामां छे ते माटे, पण मिथ्यात्वादि चारनी आज्ञा नही.वीतराग अव्रती प्रमादनी आज्ञा न आपे. कोइ कहे के, आश्रव तो संयम रोधक छे. तेनो उत्तर–जे मिथ्यात्वादि आश्रव, ते संयमरोधक छे, पण शुनयोग ते संयमने पुष्ट करे छे, ते माटे संयमनुं रुडुं कह्युं छे. कोइ कहे आश्रव अव्रत तो एक ज छे. तेने उत्तर–आश्रवना पांच नेद, अव्रतना केटला? चोथे गुणगणे सम्यक्त्व ते व्रतमां. दशमे कषाय ते शेमां? एकेयमां न समाय. ते माटे दश बोलमां सर्व समाय. बेमां न समाय. दश बोलनो नदृष्टनिगम. ते बे तो दुर्निगम. ते माटे साधुना कर्त्तव्यमां अव्रत नही. पांचमा सुधी देशथकी छे. बावीश प्रमाद ते आश्रव.

याज्ञास्माभिः लिख्यते." इति पापनी उंलखाण कही

हवे आश्रवनी उंलखाण कहे वे. आश्रवना बे भेद. १ द्रव्य आश्रव अने २ भाव आश्रव. त्यां द्रव्य आश्रव ते शुं? पूर्वे जीवे मिथ्यात्वमोहनीयादि मोहनीकर्मनी अवीश प्रकृति बांधी वे, ते प्रकृतिने द्रव्य आश्रव कहीए. ते प्रकृतिना प्रयोगथी जीवना अध्यवसाय उपजे, ते भाव आश्रव कहीए. ते भाव आश्रवना योगथी नवां शुभाशुभ कर्म आवे, ते आवतां कर्मने श्री उववाइ तथा प्रश्नव्याकरण सूत्रने न्याये द्रव्य आश्रव कहीए. इहां कोइ कहे के, द्रव्य मिथ्यात्व, द्रव्ययोग ते अजीवपुद्गल वे, पण आश्रव नही. ते वात पण विरुद्ध देखाय वे. जे माटे द्रव्यआश्रव न गणो तो योगआश्रव केम कहो वो? मिथ्यात्वआश्रव केम कह्यो? भावमिथ्यात्व केम न कह्यो? जो योगआश्रव कहेशो, तो द्रव्य योगआश्रव ठरशे. भाव योगआश्रव ठरशे. तथा कोइ कहे के, द्रव्यआश्रव वे पण गणवो नहीं. तेने एम कहेवुं के, जो वे तो केम न गणीए? तथा कोइ कहे के, "द्रव्य भाव आश्रव तो वे, पण आवतां कर्म ते आश्रव नहीं. ते श्री आचारांगसूत्रना पचीशमा अध्ययनमां उदयना बे भेद—द्रव्यउदय ते पाणीनो प्रवाह अने

पूर्वे संजलनी चोकडी अने नव कषाय कह्या. आह
नायमां आवे ते मरणने उदये ममत्वपणुं उपजे,
ते प्रमाद कहीए. ते कषायनो ज नेद छे. पण इहां
जूदो गण्यो छे. तेना पांच नेद. मद ते माननो उदय,
तेवीश विषय ते पांच इंद्रि, त्रण वेद, रति, अरति,
मोहनो उदय. कषाय ते चार, ते स्व उदय २. निद्रा
पांच. ते ज्ञानावरणीने उदये, विकथा चार ते हास्य,
शोक, नय, दुगंछाने उदये छे. तथा प्रमाद छठे गुण
ठाणे छ कह्या· १ मद, २ विषय, ३ कषाय, ४ निद्रा,
५ जुवो, ६ पडिलेहण ए छ प्रमाद छ गुणठाणा सुधी
छे. ते पण निद्रा ले छे. विकथा करवानो स्वनाव पण
छे. शब्द विषयनुं वेदवुं पण छे, कषाय पण उदय आ
वतो जणाय छे. मान पण करे छे, तथा धर्मनां कर्त्त
व्य करतां पण ममत्वपणुं उपजे छे, तेथी प्रमाद ला
गे छे, पण तेथी साधुपणुं न जाय.

वली वचमां वचमां सिद्धांतादि नणतां वैराग्य
रस उपजे छे, अप्रमत्तनाव आवे छे, तेथी वारंवार सा
तमे गुणठाणे चढे छे. ते थकी नीचे पण पडे छे, परंतु
टको नवरतो नथी. पण जो वारंवार प्रमादमां ज रहे
तो, सातमे न चढे तो छठा ठाणानुं ठेकाणुं छे. घणा
प्रमादथी साधुपणाना अतिचार लागे. ते प्रमाद टा

ज्ञावउघ ते मिथ्यात्वादिके कर्मजलनो प्रवाह आवे ते. वली श्री ज्ञगवति सूत्रना त्रीना शतकना त्रीजा उद्देशामां मंमित पुत्रने कह्युं के, "जेम ढिड सहित नावा पाणीमां चलावे, त्यारे ते नावा आश्रवद्वारे करी पूराइ जती थकी पाणीमां नीचे बेसे." ते न्याये आवतां कर्मने आश्रव कह्यो. जे कारण माटे वारणाथी नावा ज्ञराती नथी, नावा तो पाणीथी ज्ञराय छे, तेम जीव पण अशुज्ञ ज्ञावथी ज्ञारे थतो नथी. नवां कर्मरूप आश्रव आवे छे तेथी ज्ञारे थाय छे. ए न्याये आवतां कर्मने आश्रव कहीए. आवतां कर्मने आश्रव न गणे तो, ज्ञगवति सूत्रनो पाठ उत्थापे. तेथी ते पण गणवो. ते द्रव्य आश्रवना उदयथी ज्ञाव आश्रव निपजे. ज्ञाव आश्रवथी द्रव्य आश्रव निपजे. इहां इंमाने कूकडीनुं दृष्टांत जाणवुं.

ते आश्रवना पांच ज्ञेद. मिथ्यात्व ते पूर्वे जे जीवे मिथ्यात्वमोहनी कर्म बांध्युं, ते द्रव्य मिथ्यात्व. तेना उदयथी अतत्त्वने विषे तत्त्वनी बुद्धि, तत्त्वने विषे अतत्त्वनी बुद्धि एवी श्रद्धा उपजे, ते मिथ्यादृष्टि कहीए. ज्ञावमिथ्यात्व तेना उदयथी शुज्ञाशुज्ञ क्रिया करे, तेथी शुज्ञाशुज्ञ कर्म आवे एम अप्रत्याख्यानीनी चोकडीने अव्रती कहीए. तथा एक नये

लवानो खप करवो, पण सेववानो उपाय न करवो केटलाएक मूढमति प्राणी सांप्रतकालमां साधुने अतिचार लागता देखीने साधुपणामां शंका धरे ठे. ते कहे ठे के, हमणां साधुपणुं क्यां पले ठे ? ते पण अव्यक्तवादी जाणवा. निन्हवना केडायत जाणवा. श्री ठाणांगसूत्रना नवमा ठाणामां कह्युं ठे के, जे एम कहे ते चार नेदनी विकथाना करनार ठे. वली साधुपणामां शंका वेदे, तेने त्रीजे ठाणे "अहिया अणुहाए" कह्या ठे. वली श्री ज्ञातासूत्रमां मोरलीना इंडाने न्याये जे पंच महाव्रतमां शंका वेदे, ते परलोकने विषे चार संघमां हीलणा पामे. परन्नवे संसारनां अनंतां छुःख पामे एम कह्युं ठे.

वली श्री नगवति सूत्रना पचीशमा शतकना सातमा उद्देशामां ठेदोपस्थापनीय चारित्रनो विरहकाल जघन्य त्रेशठ हजार वरसनो कह्यो. ते न्याये पांचमो आरो पूरो थशे. ते दिवस सुधी साधुपणुं रहेतुं जणाय ठे. वली श्री नगवति सूत्रना वीशमा शतकना आठमा उद्देशामां महावीरस्वामी मुक्ति गया पठी एकवीश हजार वरस सुधी साधु, साधवि, श्रावक, श्राविका ए चार तीर्थ चालशे. तथी हमणां तो साधु ठे ज. इहां केटलाएक एम कहे ठे के, नरतक्षेत्रमां साध

प्रत्याख्यानीने पण कहीए. अप्रत्याख्यानीनी चोकड
नो उदय चोथा गुणठाणा सुधी छे. ते कारण मा
चोथा गुणठाणावालाने असंयति, अव्रति, अपच्चक्ख
णी, अधर्मिया कह्या. ते उपरांत पांचमे गुणठाणे
अप्रत्याख्यानी न कहीए. श्री नगवति सूत्रना पहेल
शतकना बीजा उद्देशामां पांचमे गुणठाणे अव्रतिग
कही, तथा श्री पन्नवणा सूत्रमां पांचमे गुणठाणे अ
पच्चक्खाणा क्रिया कही. पांचमुं गुणठाणुं व्रताव्रति
धर्माधर्मि, पच्चक्खाणापच्चक्खाणी, बालपंमित सुत
जागरा, संयतासंयति कहीए. तथा श्री नगवति सू
त्रना शतक उद्देशे छे अव्रतनी क्रिया लागती कह
छे. कर्मग्रंथादि ग्रंथमां पण श्रावकने अगीआर अव्र
त कही छे, एक त्रसनी अव्रत टाली छे, छठा गुणठाण
उपरांत अप्रत्याख्यानी प्रत्याख्यानी नहि. ते कारण
माटे व्रति, धर्मि, संयति, पच्चक्खाणी, पंमितजागर
कहीए. शेष नव नोकषाय संजलनी चोकडी रही छे
तेने अव्रत न कहीए, तेथी साधुना कर्त्तव्यमां अव्रत
नही, साधु जे ऊठे, बेसे, हाले चाले, नोजन आपा
प्रमुख करे छे, ते सर्व प्रमाद कषाय योगने उदये छे
ते आश्रव छे, निश्चयमां छांडवा योग्य छे, सर्व योग
व्यापार छांडवाथी मोक्ष जशे, ते कारण माटे केट

छे तो खरा, पण इहां देखाता नथी; तेने एम कहीए के, जो इहां साधु नथी, तो श्रावक कोना प्रतिबोधेला होय? अने ए प्रत्यक्ष आर्य देखाय छे के, अनार्य? जो अनार्य छे, तो जैननां सूत्रो क्यांथी? अनार्यमा श्रावक क्यांथी? उत्तम जाति वाणिया ब्राह्मण क्यांथी? अने जो आर्यदेश छे, तो आर्यमां साधु केम नही? बीजा किया देश आर्य छे? ते देखाडो. तथा श्री वृहत्कल्प सूत्रमां साधुने विहार करवानी दिशा बतावी छे के, पूर्वे अंगदेश चंपानगरी; दक्षिणे कोशंबी नगरी, पश्चिमे मथुरा नगरी ते सिंधनी धरती, अने उत्तरे सावत्थि नगरी ते लाहोरनी धरती. ए धरती उपरांत जवुं नही. जाय तो ज्ञानादि त्रणनो नाश थाय. ए न्याये तो आ देशमां ज साधु छे. बीजे ठेकाणे नही. चतुर हशे तो परीक्षा करी लेशे.

वली कोइ एम कहे छे के, साधु छे तो त्रीजे पहोरे गौचरी केम न करे? गाममां केम उतरे? जोड (कविता) केम करे? चित्रामण केम करे? लखे केम? संजोग जोगो केम नही? पंच महाव्रतमां अतिचार केम लगाडे? कमाड केम जडे (वासे)? नित्य धोवण केम ले? अनेरा श्रावकने पौषध केम करावे? हवे तेना उत्तर कहे छे. जे त्रीजे पहोरे गौचरी कही,

लाएक एम कहे छे के, साधुनो आहार व्रतीमां छे; ते वात प्रमाण जणाती नथी. जे माटे व्रतनो त्याग करवो नहि, अने आहारनो त्याग करवो. व्रत तो घणां घणां करवां अने करतां हरख राखवो. कर्या पछी पण अनुमोदना करवी, अने आहार तो घणो घणो न करवो. श्री उत्तराध्ययन सूत्रना सत्तरमा अध्ययनमां पापश्रमण कह्यो. आहार करतां हर्ष राखवो नही अने हर्ष राखे तो चारित्रने अंगारा सरखुं करे, (सुडतालीस दोष तेमां मांमलाना दोष मध्ये कह्युं छे) अने अनुमोदे पण नही. व्रत करतां तो एम जाणे के, धन्य जे हुं व्रत आदरुं छुं तथा जे व्रत आदरे तेने धन्य, एम चिंतवे; पण आहार करतां एम न चिंतवे.

हवे साधु आहार करतां एम चिंतवे के, आहार तजे तेने धन्य, हुं पण आहार तजीश ते दिवस धन्य, पण म्हारी शक्ति वेदना खमवानी नथी तथा मुक्ति रूप वैयावच्च प्रमुख करवानी शक्ति नथी तेथी करुं छुं. एम चिंतवतो आहार भोगवे. श्री उत्तराध्ययन सूत्रना छवीशमा अध्ययनमां कह्युं छे के, मुनि छ कारणे आहार करे छे अने व्रत तो शा कारणे न करे? वली व्रत तो त्यागे के भांगे, आहार त्यागे के भांगे, त्यां आहार तो भोग रूप छे, अने व्रत तो त्याग रूप छे. व

ते अधिकाइ छे, पण पहेले पहोरे कोइ ठेकाणे निषे
धी नथी. श्री उत्तराध्ययन सूत्रना त्रीशमा अध्ययन
मां चार पहोरमां गौचरी करवानी कही छे. श्री वृह
त्कल्प सूत्रमां चार आहार मांहिलो कोइ पण आ
हार पहेला पहोरनो चोथा पहोरे राखवो न कल्पे,
तो पहेले पहोरे लाववानुं तो ठर्युं. एम श्री निशि
थ सूत्रना वारमा उद्देशामां तथा दशवैकालिक सूत्र
ना आठमा अध्ययनमां साधु "उगयछितिए अणंठ
मियसंकप्पे" कह्या. वली श्री दशवैकालिक सूत्रना
पांचमा अध्ययनना वीजा उद्देशामां गौचरी लाव्या,
तेथी न सरे तो वीजी वार जवुं कह्युं. श्री उत्तराध्य
यन सूत्रना पहेला अध्ययनमां तथा दशवैकालिक
सूत्रना पांचमा अध्ययनना वीजा उद्देशामां "कालं
काले समायरे." जे गाम नगरमां, जे वखते भिक्षा
नो काल होय, ते वखते गौचरीए जवानुं कह्युं छे.
वली श्री उत्तराध्ययन सूत्रना छवीशमा अध्ययनमां
त्रीजी पोरशीए गौचरी कही छे. गौतमादि साधु प
ण त्रीजे पहोरे गौचरी गया जणाय छे. ते तो पूर्वनी
धरतीमां आजे पण त्रीजे पहोरे भिक्षानो काल दे
खाय छे. ते माटे घोरव मार्गमां व्यवहारे बहुलतापणे
त्रीजा पहोरनी भिक्षा करतां पण पहेलो पहोर नि

ली व्रत तो अरूपि छे, आहार रूपि छे. व्रतना बे जेद॰ १ देशव्रति, २ सर्वव्रति.ए बेमां कियो? तथा धर्मना ज्ञानादिक चार जेद. ते आहार शेमां? धर्म तो अपुफल, आहार ते पुफल. कोइ कहे के, कूरगडुऋषि आहारने जुगंठता थका केवलज्ञान पाम्या, ढंढण ऋषिए आहार परववतां केवलज्ञान प्राप्त कर्युं. धर्मने कोण लइ जाय? आहारना गृद्धपणाथी मंगु आचार्य विराधक थया. श्री उत्तराध्ययन सूत्रना ठठा अध्ययनमां "जुगंठी अप्पणो पाए, दिन्नं जुंजिज्ज जोयणं." इति वचनात्. तथा श्री उत्तराध्ययन सूत्रना ओगणत्रीशमा अध्ययनमां जातनां पच्चरकाण करवाथी अनेक जव नासे. तथा ते ज सूत्रना त्रीशमा अध्ययनमां तप करवाथी अनेक क्रोड जव खपावे. वली साधु आहार करे. श्री ज्ञातासूत्रमां धनावह शेठे पोताना स्वार्थ माटे विजय चोरने अन्न दीधुं, तेम साधु पण आपणी अबाधा टालवा माटे चोर सरखी कायाने आहार आपे, जेम उत्पलावर्धमीने अविकारे मलदेव राजाए घणो माल पटाडवा माटे मंमित चोरने आहार आप्यो, तेम साधु पण ज्ञानादिक माल घणो काढवा माटे काया रुप चोरने आहार आपे छे. वली श्री सूयगडांग सूत्रना सत्तरमा अध्ययनमां जेम गृह

पेख्यो नही. वली श्री आचारांग सूत्रमां उत्सर्ग अप वाद बे मार्ग कह्या छे. तेमां जिनकल्पि सदाय उत्स र्गमार्ग आदरे, अने स्थविरकल्पि उत्सर्ग अपवाद अ वसर देखे तेम करे. बे मार्ग जगवंतनी आज्ञा उद्धं घे नही. तेथी साधु जलो अवसर देखे तेम करे. पो तानां व्रत पच्चख्खाण तो पोताथी पलशे, बीजानां पलाव्याथी छेठ नही नजे. पोते परजवथी डरशे, ते तो कसर टालवानो उपाय करशे. साधु पोते केवा जोला छे के, जे विना कामे म्होटी कसर लगाड शे ? अने जे कसर लगाडशे, तो तेने मुश्केल थशे. ए प्रथम उत्तर थयो.

हवे गाममां उतरवा आश्री पूछे तो श्री जगव ति सूत्रना पंदरमा शतकमां जगवंत श्री महावीर स्वामीए राजगृहि नगरीने विषे नालंदापाडामां चो मासां केम कर्यां? वली श्री उपासकदशा सूत्रमां शकडालने प्रतिबोधवा माटे पोलासपुरमां केम उत र्या? तथा श्री रायप्पसेणी सूत्रमां केशीकुमारे कह्युं. "चार प्रकारे धर्म न पामे. चार प्रकारे धर्म पामे. बागमां साधु उतर्या होय अने वांदवा न जाय तो, गाममां उपाश्रय उतर्या घर आव्या, मार्गमां मल्या पण वंदणा न करे, तो धर्म न पामे, अने ए चारे

तवना करवाथी धर्म पामे. वली श्री वृहत्कल्पसूत्र मां कह्युं छे के, जे उपाश्रयमां धान्य, घी, गोल, तेल, दूध, दहिं, माखण इत्यादि विखरया होय त्यां रहेवुं नही; अने उंचा होय, मुद्रा करी छे त्यां रहेवुं. गाममां रहेवानुं क्यां निषेध्युं छे? ते देखाडो? त्यां कोइ कहे के, आगल साधु वागमां केम उतरया? तेने एम कहेवुं के, वागमां उतरे ते अधिक तप, ते थकी पर्वत, उजडमां रहे तो विशेष अधिक तप छे,पण गाममां रहेतां दोष नही, अने जे चोथे आरे घणा वहार उतरता, ते काल ने पराक्रमने प्रभावे, वहार जग्या पण घणी निर्वद्य हती. साधु महा संघयणवंत शूरवीर हता, श्रावक पण धर्मि हता. ते वहार वंदणा करवा पण जता; अने सांप्रत कालमां तो दुषम आराने प्रभावे वहार जग्या पण थोडी देखाय छे. साधुनां संघयण मंद पड्यां देखाय छे. एवुं शूरपणुं पण नथी, श्रावक पण अल्प ऋद्धिवंत घणा आलसु देदेखाय छे, ते माटे गाममां रहे छे.

हवे जोड आश्री पूछे तो. साधुने जोड करवानुं कोइ ठेकाणे निषध्युं नथी. जूठी जोड निषेधी छे ते तो साधु न करे, श्री उत्तराध्ययन सूत्रना उंगणत्रीशमा अध्ययनना अर्थमां तथा प्रवचनसारोद्धार

थकां मध्यान वखते जेणे मोहोलुं पाणी पीधुं. ते अ टवी उल्लंघीने पार पाम्या. सुखी थया. निर्मल पा णी पण मल्युं; अने जे मोहोला पाणीथी नडक्या, ते तृषाये पीडाइने अटवीमां मरण पाम्या. तेम चार कषाये करी अने अतिचारे करी मोहोला पाणी स रखो धर्म छे. ते जे करशे ते सुखी थशे, अने तेने चोख्खो धर्म पण मलशे. जेणे मोहोला पाणीथी न डकीने धर्म न कर्यो, साधुपणुं न सद्दह्युं. ते घणा दुःखी थशे! ए भावार्थ धर्मने विषे स्थिर थवा मा टे कह्यो; परंतु खप तो उत्कृष्टानी करवी.

वली कोइ कहे के, साधु थइने कमाड उघाडे तथा जडे (वासे) तेनुं पहेलुं महाव्रत भागे. एवुं बो लनारा एकांत अविचारी प्ररूपणा करे छे. जे माटे सूत्रमां कोइ ठेकाणे कमाड जडवां उघाडवां निषे ध्यां नथी, अने जे निषेध्युं कहे छे तथा जे चार सू त्रोनी साख आपे छे. ते खोटी साख आपे छे. श्री उत्तराध्ययन सूत्रना पांत्रीशमा अध्ययनमां मनोहर चित्रामण सहित कमाडादिक छे बोल वर्ज्या. ते तो साधु साध्वि बेहुने वर्ज्या छे. त्यां साधु साध्वि केम रहे? तो इहां कमाडनुं कारण नथी. इहां इंद्रियोना विकारने छांडवानुं कह्युं छे. वली श्री आवश्यकसूत्र

थमां समकितना आठ प्रनावकमां कह्युं छे के, क
ता-जोड करवानी कला होय तो, जोड करीने
नमार्ग दीपावे. वली साधु "कुत्तियावणान्नूया" स
मय, पर समयना जाण होय. वली श्री उत्तराध्य
न सूत्रना छगणत्रीशमा अध्ययनमां पण बन्ने शा
ा जणवां कह्यां छे. तो आपणी करेली जोडनो सूत्र
ा न्याये शो भटकाव छे? तथा श्री नंदीसूत्रमां व्या
रण, नागवत, पुराणादि मिथ्यात्विनां शास्त्र कह्यां,
सम्यकूदृष्टि नणे तो धर्मशास्त्र कह्यां. वली श्री
ाणांगसूत्रना नवमा गणामां ज्योतिषविद्या पाप
ास्त्र छे, ते साधु पुष्ट कारणे नणे तो धर्मशास्त्र छे
न्याये. वली जे एम कहे के, साधुने व्याकरण न
णवुं. तेम बोलनारा पण एकांत छुर्नयना खेंचना
ा छे. तथा कोइ एम कहे के, जे शब्दशास्त्र नणया
वना उपदेश दे छे, ते ज्ञानावरणीय कर्म उपराजे
ा अने तेना श्रोता दर्शनावरणीय कर्म उपराजे छे.
ा एम कहे छे ते पण शास्त्रना विटंबक जाणवा. जे
ारण माटे नगवंतनी वाणी तो अर्धमागधि नाषा
ां छे. संस्कृत नाषा तो पाछलवालाए जोडी देखाय
; अने व्याकरणादितो सर्व कोण नणया छे? ते तो
ोइक नणया छे. ते शुं सर्व कर्मना उपराजक छे?

मां त्यां गौचरी जवुं न कह्युं, ते साधु साध्वि बेहु
वर्ज्या छे. श्री सूयगडांगसूत्रमां एक, बे, चार वा
वर्ज्यां, ते जिनकल्पि आश्री छे. स्थविरकल्पि ए
र केम सेवे छे? १ कमाड, २ धर्मकथा, ३ तृणां,
काजो. तथा श्री बृहत्कल्पसूत्रमां साध्विने उघा
बारणे रहेवुं न कल्पे, पण साधुने वर्ज्या नथी; अ
श्री सूयगडांगसूत्रमां पण कह्युं छे. तथा कोइ कहे के,
मे कमाड जडो, तो गृहस्थि कमाड उघाडीने अन्न
दि आपे तो केम लेता नथी? तेने कहेवुं के, साध्वि
पोते जडे उघाडे छे, तो ते आहार केम न ले? तथ
जो कमाड जडेथी महाव्रत भागे तो, साध्विने चा
महाव्रत तो नहि ते केम जडे छे? त्यारे ते कहे के
ते साध्विने तो शीलनी रक्षाने अर्थे जडवां कह्यां छे
तो शुं चोथुं व्रत राखवाने पहेलुं व्रत भागवुं? एम व
माड जडेथी व्रत भागे तो, ते जडवावालाने नवं
दीक्षा दीधा विना आहार भेगो करे, तेमां साधुपणुं
सद्दहे, ते सम्यक्दृष्टि न कहीए. तथा जो कमाड ज
डेथी कमाडियामा केम न भागे? हिंसानुं ठेकाणुं
तो बहु देखाय छे. जेम जाणीने सर्प मारे तो तथा
आकुटीने कीडी मारे तो ते बहुनां व्रत भागे के नही?
वली श्री आचारांगसूत्रना बीजा श्रुतस्कंधना नवमा

ते वात पण रूडी न देखाय; परंतु जणयामां दोष न थी अने न जणे तो अटकाव नही.

वली श्री ठाणांग सूत्रमां तथा अनुयोगद्वार सूत्रमां ऋषीश्वरने प्रशस्त गावुं कह्युं. चार प्रकारनी कायमां गावुं कह्युं छे. ते माटे सज्झाय, स्तवन, श्लोक, दृष्टांत, काव्य, प्रस्ताविक, सवैया, छंद, चोपाइ, चरित्र, कथा विगेरे जे जे सिद्धांतथी मलता होय, ते ते वांचवा, जोडवा, कहेवा अने गावानो अटकाव नही. जे सिद्धांतथी विरुद्ध होय, ते साधुने न कहेवुं, न जोडवुं, न सांभलवुं. ते माटे जोड करवानो निषेध न करवो.

वली चित्रामण आश्री पूछे तो जे चित्रामण देखतां राग उपजे, ते साधुने न जोवां, न चितरवां के, न देखाडवां. जे दीठाथी जाणपणुं वधे, तथा वैराग्य उपजे, ते चितरवा देखाडवानो दोष नही. वली श्री नंदीसूत्रमां कह्युं छे के, "जे उपयोगवंत श्रुतज्ञानी ते सर्व द्रव्य जाणे देखे. त्यां अर्थ एम फेलाव्यो छे. ते स्वर्ग नरकादिक आकार भेद गुरुये शास्त्रे करीने जाण्या, ते ज आकार आलेखी ---- देव विमानादि देखाडे. तथा दीठां
द्धर जोतां तो चित्रामणनो अटका

अध्ययनमां घरनुं बारणुं ढांक्युं होय, तो आज्ञा मागी जोइ पूंजीने उघाडवानुं कह्युं छे. ते माटे कमाड उघाडवाथी महाव्रत भाग्यां कहे ते जूठी वात छे, अने जो न जडे तो अधिकाइ छे. जडवाथी कोइ समये हिंसा थशे, तो अतिचार छे, अने अमे तो बेहुमां कसर जाणीए छीए. जे एक महाव्रत भागे अने एकमां लगारे दोष नहि, ते बे वात जूठी देखाय छे. त्यारे ते कहे के, साधु गृहस्थिने कमाड जडवाना नियम करावे छे, तो पोते केम जडे छे ? तेने एम कहेवुं के, साधु गृहस्थिने उपवास करावीने पोते केम खाय छे? तथा साधुने पूंजतां, पडिलेहण करतां, चालतां, नदी उतरतां, कमाड जडतां उघाडतां जे हिंसा थाय, ते तो आलोयण निंदवा खाते छे पण अनुमोदवा खाते धर्मखाते नथी. बेहु वखते प्रतिक्रमण करतां आलोयण ले छे, तथा कोइ कहे के, अतिचार आलोया विना मरे तो विराधिक थाय. तो तमे कदी आलोवो छो? तेने पूछीए के, तमे मध्यरात्रि पहेलां अतिचार सेवो, ते आलोया विना मरो तो आराधिक के, विराधक? केम के, ते मध्य रात्रिए कोइ वखत आलोवो छो ?

हवे साधु पासे पोषध करे तेनो उत्तर—नवमा

अने जे वीर्यं विकार उपजे, ते स्त्री प्रमुखना विला
सनां चित्रामण न देखाडवां.

हवे लखवा आश्री पूछे तो श्री प्रश्नव्याकरणे सा
तमे अर्थमां "जह भणियं तहय कम्मुणाहोइ" जेम
सत्य भणे, तेम लखवादि क्रिया पण सत्य करवी.
वली श्री निशिथसूत्रना वीशमा उद्देशामां विशाखा
नामे आचार्ये निशिथसूत्र लख्युं छे एम कह्युं. गुण
ना निधान, ज्ञानादि सहित एवा आचार्ये लख्युं तो
बीजा साधुनो शो विशेष? अने लखवुं ते धर्मनी वृ
द्धिने माटे छे, पण परिग्रह खाते लखता नथी. वली
श्री दशवैकालिक सूत्रना चोथा अध्ययनमां पृथ्वी उ
पर लखवानुं निषेध्युं, पण बीजा उपर लखवुं निषे
ध्युं नथी अने जे महा बुद्धिवंत हता, ते पानां शा
माटे गणे? ते तो अल्प बुद्धिवाला जीवोने शास्त्र
विना सूझे नहि ते माटे अपवाद मार्गे लखतां दोष
नहीं. तथा श्री आचारांग सूत्रना सातमा अध्ययन
मां कह्युं छे के, देवर्द्धिगणि क्षमाश्रमणे शास्त्र लख्यां
छे तो बीजाने शो निषेध?

तथा कोइ कहे के साधु नग्नमां केम गमे छे?
तेने एम कहेवुं के नग्नमां कया ठेकाणे निषेध्या छे?
सूत्रना तो ठामना ठाम निषेध्या छे वस्त्रनां, चर्मनां

गणाना अर्थमां कदापि राजाए साधु पासे पौषध क र्यो. तथा श्री कल्पसूत्रमां अढार राजाए श्रीवीरप्र भुनी पासे पौषध कर्या. तथा श्री निशिथसूत्रना आठमा उद्देशामां ज्ञाति, अणज्ञाति, श्रावक, अणश्रा वकने मध्यरात्रे तथा आखी रात उपाश्रयमां वसावे तो प्रायश्चित्त कह्युं. तेनी पासे भोजन होय, धन हो य तथा स्त्री होय ते आश्री वर्ज्युं छे. बीजुं तो श्री बृहत्कल्प सूत्रमां स्त्री होय त्यां साध्विने कल्पे, पुरु ष होय त्यां साधुने कल्पे एम कह्युं छे. ते सूत्र विरुद्ध न होय. ते माटे धन, स्त्री अने भोजनवालो वर्जवो. वली श्री आचारांगसूत्रना बीजा श्रुतस्कंधना सातमा अध्ययनमां कह्युं छे के, जो भिखारी रात्रे भेगा रहे ला होय तो, बे हाथथी ढंढोलीने पछी पग दे. जो भेगां रहेतां महाव्रत जागे तो केम रहे? चोथा आरा मां तो श्रावक, सामायिक पौषध पोत पोतानी पौ षधशालामां करता, अने हमणां तो लोकोने जूदी जूदी जग्या देखाती नथी, तेथी घणा श्रावकनी पौ षधशाला भेगी देखाय छे. तेमां श्रावक धर्मध्यान क रे छे. त्यां कोइ वखते साधु पण रहे छे. त्यारे ते श्रा वक क्यां जाय? तथा कोइ कहे के, जो घणा श्राव कनी निश्रामां छे, तो नमे शय्यातर कोनो टालो?

सत्तर जातनां पात्र निषेध्यां छे, पण वस्त्र, काच, च र्मनो अटकाव नही. कोइ कहे के काचनां पात्र केम होय? काच ज निषेध्यो छे तो वस्त्रनां पात्र केम हो य? वस्त्र केम राखे? कोइ कहे काचनुं तो मूल्य उ पजे, धातु वस्तु छे. तो वस्त्र पात्र पोथीनुं शुं मूल्य नथी उपजतुं? काच केइ धातुमां छे? कोइ कहे का च राखवानुं क्यां कह्युं छे? तो पोथी, इयाहि, हिंग लो, लेखण, पाटीयां राखवानां क्यां चाल्यां छे? को इ कहे पोथी विना तो चाले नही. ए तो ज्ञान नि मित्ते छे, तो चसमा विना पण न चाले, तेथी राखे छे. ज्ञान निमित्ते वांचवा माटे छे. जो पोथी राखशे तो शाहि, हिंगलो, लेखण, चसमा पाटीयां सर्वे ठरशे.

हवे संभोग आश्री पूछे तो सूत्रमां टोलां (गछ) जूदां जूदां केम कह्यां? श्री भगवति सूत्रना पहेला शतकना त्रीजा उद्देशामां तर आंतरामां आचार्यना मत अभिप्राय जूदा जूदा केम कह्या? वली श्री दशा श्रुतस्कंध सूत्रमां कह्युं के, छ महिना पहेलां टोलुं (गछ) छोडे तो सबलो दोष लागे. तो टोलां जूदां तो छे. वली श्री बृहत्कल्पसूत्रमां धर्मविधि अधिक देखे तो संविभाग करवो, नहि तो न करवो. वली श्री उत्त राध्ययन सूत्रना दशमा अध्ययनमां पांचमा आरामां

आचार्य महाराज अनेक मतना देखाडनारा थशे. वली सोल स्वप्नमां त्रीजे स्वप्नने चंद्रमा चालणी जेवो दीठो. तेथी आचार्यनी समाचारी जूदी थशे. तेथी एकठो संविभाग केम रहे ? सूत्रमां गाम गाम टोलां जूदां जूदां कह्यां छे. ते माटे एक टोलानी आस्ता न राखवी. घणां टोलाना साधु साधवि गुणवंत छे. केइ जघन्य, मध्यम उत्कृष्टा छे. पण तेमां गुणवंत छे. एक टोला उपर जैनशासन न चाले, घणा साधुनी प्रतित्ती राखशे ते सुखी थशे, एकांत खेंचे ते प्रत्यनीक जाणवा. तथा कोइ कहे के, साधु करे तो चारे संभोग करे, नहि तो एक पण न करे. ते पण सूत्रना अजाणनुं वचन जणाय छे. जे कारण माटे श्री आचारांग सूत्रना बीजा श्रुतस्कंधना सातमा अध्ययनमां कह्युं छे के, संभोगी साधु आवे तेने असनादिकनी आमंत्रणा करवी, अने विसंभोगी आवे तेने पाट पाटला बाजोठादिक देवा. वली श्री उत्तराध्ययन सूत्रना तेवीशमा अध्ययमां केशीकुमारे पण गोतमस्वामीने तृणादिकनी आमंत्रणा करी, ते कारण माटे संभोग सघलानुं कारण नही. जटलो गुडी पडे तटलो करे. एकेव उत्कृष्टा चार करे. तथा कोइ कहे के, साधु तो एक पात्रुं राखे. तेने उत्तर के,

रुपांतर न कल्पे पुरुषांतर थया पछी कल्पे. ए न्याये साधु अनुमोदना न करे, तो साधुने दोष नही. एम करतां कदाचित् जग्याने अल्पपणे मन जेलवशे तो कसर लागशे; पण साधुपणुं जागशे एवी जाग काढवी नही.

वली कोइ उपगरण आश्री कहे तो जेटलां भगवंतनी आज्ञा उपरांत राखशे, तथा पडिलेहणादिक नही करे, तथा हीली अधिकी करशे, ते सर्व कसरनुं कारण छे; पण ए वाते मूलव्रत जाग नही. केटलक ठेकाणे नित्य धोवण लेवुं पडे छे, ते पण कसरमां. पण आहार अगवर वहोरीने अणाचारी कहे ते ठीक नही. आहारने धोवण सरखां केम होय? आहार हाथथी न ले अने धोवण ले. आहार खावाथी उपवास नही अने धोवण पीवाथी होय. धोवण नांखी देवानुं छे ते माटे जोरे कसर नही; अने जे कसरने कसर नही जाणे, ते तो म्होटो दोष छे. केटलक पोते करे ने तेमां कसर मदे नही अने बीजा करतां होय तेनी निंदा करे छे ते पहेला मोटा अल्पपणाना करनार निंदक [illegible] इत्यादि प्रकारे अनि[illegible] [illegible] वहोरता [illegible] मूलव्रत

सूत्रमां तो पात्रां शब्द कह्यो ते जातवादी छे. तथा श्री आचारांग सूत्रना बीजा श्रुतस्कंधना छठा अ ध्ययनमां कह्युं छे के, जे निर्ग्रंथ तरुण, जवान त्रीजा चोथा आरानो जन्म्यो महा संघयणवंत होय, ते एक पात्रुं राखे. एम वस्त्र पण एक राखे. ते तो अ धिक समर्थाइनो पाठ छे. बीजा त्रण पछेडी राखे तो त्रण पात्रां केम न राखे? वली श्री व्यवहारसूत्रना बीजा उद्देशामां त्रण पात्रां कह्यां छे. ते माटे त्रण रा खे छे. वली उववाइ, ठाणांग अने भगवति सूत्रमां एक वस्त्र, एक पात्र राखे तो अधिक तप कह्यो, पण त्रण राखे तो दोप नही. तथा हमणां कालने प्रभावे संघयण मंदपणाथी कर्म गुरुतरथी वक्रजडताइपणा थी अतिचार घणा लागता देखाय छे. जेथी एकेक निर्बुद्धि जीवने साधु न सूझे. ते कहे के, जे साधु हो य ते एटला दोप केम सेवे ? तेनो उत्तर–सूत्रमां पां च चारित्र अने छ निर्ग्रंथ कह्या छे, साधु साधु अनं त भागे हीणा इत्यादि विकल्प केम कह्यो छे ? वली श्री ठाणांगसूत्रमां चार प्रव्रज्या कही "घनसंघट्टीय समाणा" इत्यादि अतिचार रूप कचरे करी सहित प्रव्रज्या कही. वली बकुशचारित्र शरीर, उपकरण विभूषाने करवे शुद्ध अने अशुद्ध मिश्रचारित्र कह्युं.

न नागे. जो गंभीर नजर राखे तो सूत्र समां प्रणमे नहि तो एकांत खेंचवाथी दोषनुं न्नारे ठेकाणुं डे. ते माटे हेय, ज्ञेय, उपादेय, कारण, कर्त्तव्य म्होटो विचार उत्सर्ग अपवाद जोइने वर्त्तवुं; परंतु जेटलो जेटलो प्रमाद डे, ते वीतरागनी आज्ञामां नही, पण ठठा गुणठाणा सुधी डे. सातमे प्रमाद नथी.

चोथो कषायआश्रव ते समुच्चय पचीश कषायने आश्रव कहीए. ए चार तो एकांत अशुन्न आश्रवज डे.

वली पांचमो जोग आश्रव ते मन, वचन कायाना माठा योग प्रवर्त्तावे, ते आश्रव डे अने निश्चे नयमां तो अशुन्न शुन्न योग सर्व सावद्य डे. सर्व ठांडवा योग्य हेय पदार्थ डे. पण व्यवहार नये तो शुन्नयोगथी निर्झरा थाय डे ते अपेक्षाए संवर कहीए. प्राणातिपातादि पांच एकांत अशुन्न डे. पांच इंड्रियोना विषय ते आश्रव डे अने सांन्नलवुं देखवुं ते ज्ञान रूप डे. इंद्रि आवरणनो क्षयोपशम डे. त्रण योग ते सम योगनी पेठे. नंमोपगरण अने सुचिकुसग ए अयत्नाए प्रवर्त्तावे, ते आश्रव; अने यत्नाए प्रवर्त्तावे ते पण निश्चे नयमां तो आश्रव डे. एम सर्व आश्रवना वीश न्नेद. ते सर्व जीवनो व्यापार डे, पण आश्रव पोते अजीव डे ते चोथा दृष्टांतद्वारथी जाणवुं.

वली छेदोपस्थापनिक महावीरस्वामीना साधुने सातिचार अतिचार सहित छे. वली सातमे गुणठाणे छद्मस्थनां सात लक्षण कह्यां छे. तेमां १ हिंसा करे, २ मृषा बोले, ३ अदत्त ले, ४ शब्दादि वेदे, ५ सदोष आहार ले, ६ पूजा सत्कार वांछे, ७ वागरे लीधो न करे. ए सात सुलटां लक्षण केवलीनां कह्यां छे. वली चोथे ठाणे चार प्रकारे केवलज्ञान न उपजे. ते-१ वारंवार स्त्री कथा, २ जक्त कथा, ३ देश कथा, ४ राज कथा करे. १ अशुद्ध आहारनुं तजवुं, २ काउस्सग्गनुं करवुं तेथी आत्मा सम्यक्जावे नही. ३ आगली पाछली रात्रिए धर्मजागरिका न करे. ४ शुद्ध सामुदाणी एषणीक गौचरी न करे. वली पांचमा आराना जीव वांकाने जड कह्या. तेथी पांच थानां समजाववां दोहिलां कह्यां छे. तथा श्री जगवति सूत्रना सातमा शतकमां सकषाइ साधु दशमा गुणठाणा सुधी ते सूत्रने न्याये न चाले. विपरीत चाले छे. ते माटे संपराय क्रिया लागे, सात आठ कर्म बांधे. वीतराग ११ मे, १२ मे, १३ मे गुणठाणे ते सूत्रने न्याये चाले. परंतु एक शातावेदनी बांधे. ते माटे बे घडि सुधी सूत्रने न्याये चाले तो निश्चे केवल ज्ञान उपजे.

वली सूत्रमां पण आश्रवने ठाम ठाम अजीव क ह्यो छे. श्री उत्तराध्ययन सूत्रना ओगणत्रीशमा अध्ययनमां गर्दनाली मुनि आश्रवने क्षय करता विचरे छे. ते जीवनो क्षय केम थाय? तेथी मुख्य नयमां तो आश्रव ते कर्म ज छे. कर्म आववानो उपाय छे. जीवने रोलववानो स्वभाव छे. निश्चे छांडवा योग्य छे. ते माटे जीवनुं भाववुं नथी. ए आश्रवने प्रभावे जीवने सुख दुःख उपजे छे, पण मुक्ति न जइ शके. एथी ज कर्म बंधाय छे. आश्रवना अनंतप्रदेशिया खंध चोफरशी छे. एक कायाना योग आठ फरशी छे. ए आश्रवनी ओलखाण कही.

हवे संवरनी ओलखाण कहे छे. संवरना बे भेद. १ द्रव्यसंवर, अने २ भावसंवर, त्यां द्रव्यसंवर ते कोने कहीए? तो के, समकितादिके करीने मिथ्यात्वादिक कर्म आववानां बारणां रोके, त्यां जे कर्म रोक्यां, तेने पण अपेक्षाये द्रव्यसंवर कहीए, मन वचन काया संवर, भंडोपगरण संवर, ए प्रकारे जे द्रव्य संवर्या, तेने द्रव्यसंवर कहीए, ते तो पुद्गल रूप छे, भावसंवर ते हिंसादिकथी निवर्तवुं, समकितादि धरवुं, अनादि आदरवुं, जीवना शुद्ध अध्यवसाय रूप भा कहीए, ए तो उपचारिक नय कही, हवे मुख्य

वली श्री कल्पसूत्रमां पांचमा आराना जीवो क्लेश करनारा, झगडा करनारा, असमाधि करनारा, उद्वेग करनारा, बहुमुंफा "अप्पसमणाजविस्संति" कह्या छे. वली श्री उत्तराध्ययन सूत्रना उंगणत्रीशमा अध्ययनमां एकलां "अप्प" कहे "अप्पपुमं" तमे कह्युं हतुं तो साधुमां पण क्लेश करवानो स्वनाव दे खाय छे त्यारे कह्युं छे. वली श्री दशाश्रुतस्कंध सूत्र मां साधर्मिनो क्लेश मटाडवो कह्यो छे. वली सोल स्वप्नमां साधु पण मछर नरेला थशे. चौदमे स्वप्ने रत्ननी कांति तेजे करी हीणी दीठी, तेना प्रतापे नरतक्षेत्र अने ऐरवतक्षेत्रना साधु चारित्र रूप तेजे करी हीणा दीठा. क्लेश करवे, अविनय करवे, एक एकना अवर्णवाद बोलशे. एम कह्युं छे ते जुउने सर्वे साधुउ सरखा केम होय? कोइमां घणा गुण छे तो कोइमां थोडा गुण छे पण एमां ज साधु छे. असाधु नही. हीरानी खाण तो एज छे. एमां ज गुणवंत छे. कोइ लाख रूपियानो हीरो. तो कोइ नवाणु हजारनो हीरो, तो कोइ थोडा घणा मूल्यनो हीरो; पण सार एज छे. आगल चोथा आरामां पण सर्वे सरखा थया नथी. पार्श्वनाथ नगवाननी आर्याए हाथ पग धोया तेने पण गछ बहार कही नथी. सुनद्राए छोकरा

नयमां संवर ते जीवनो निज गुण छे, जीव प्रणाम छे, ते माटे संवर ते अरूपि छे, कर्मने संवर न कहीए, ते न्याये द्रव्यसंवर तेर भेदे. जे उपयोग रहित संवर पदनुं जाणपणुं, ते आगमथी द्रव्यसंवर. श्री अनुयोगद्वार सूत्रमां "अणुवउगो दव्वं" इत्यादि नो आगमथी १ जाणग शरीर, २ भविय शरीर पूर्वनी पेठे, "३ तद्व्यतिरिक्त" ते त्रण भेद, जे लोकिकमां, आपणा कुलमां जे वस्तुथी निवर्त्ते, ते लौकिक द्रव्य संवर. परपाखंडि जे आपणा मतथी ने हिंसादिथी निवर्त्ते, ते कुपरावचनीक द्रव्यसंवर कहीये. २ जैन ना मति मिथ्यादृष्टि निन्हवादि तथा पासत्थादि व्रत पाले छे, ते लोकोत्तर द्रव्यसंवर. "अप्पहाणेविसद्दो" इति वचनात्. अने जे साधु, साधवि, श्रावक, श्राविका, समकितदृष्टि, सम्यकत्व व्रतादि उपयोग सहित पाले, ते भावसंवर. त्यां पूर्वे मिथ्यात्वमोहनी कर्म बांध्युं छे, तेने उपशमावे, क्षयोपशमावे तथा खपावे, समकित पामे ते संवर कहीए. मिथ्यात्वे करी जे कर्म आवतां हतां, ते रोक्यां. ते माटे संवर कहीए. एम अप्रत्याख्यानी प्रत्याख्यानोनी चोकडी त्यागी, तेथी खावा, पीवा, ऊठवा, बेसवा, परिग्रह प्रमुखनी ममता मटी ते व्रत कहीए. निद्रादि विकथा, आल

ठोकरीने रमाड्या खेलाव्या, तेने पण असाधविन कही. तो कोइक अतिचार देखी थोडा माटे साधुने असाधु कहे छे ते आरे वचनना बोलनार दुर्लभ बोधि जाणवा.

वली श्री सूयगडांग सूत्रना बीजा श्रुतस्कंधना सातमा अध्ययनमां कह्युं छे के, गौतमस्वामीए उद कपेढाल पुत्रने कह्युं. चारित्रिउ पोते घणो ज गुणवंत पण यथोक्त श्रमण माहणनी निंदा करे, ते परलोक ने विषे संयमनो विराधक कह्यो, अने जे यथोक्त श्र मण साथे मित्रभाव राखे, तेनां ज्ञानादि सफल क ह्यां. ते आराधिक होय. ते माटे सर्व साधनी साथे मित्रभाव राखवो. तथा श्री उत्तराध्ययन सूत्रना अ गीआरमा अध्ययनमां चौद अविनीतना, पंदर विनी तना सर्व भेगा रहे छे. जो आगलो कसर लगाडशे, तो तेने मुश्केल थशे, पण बीजा जोडेना अनुमोदे नहि तो तेने दोष नही. वली नवमे स्वप्ने त्रण दि शाए समुद्र सूको दीठो अने दक्षिण दिशाए मोहोलुं पाणी दीठुं. तेने भावार्थ त्रण दिशाए धर्मनी हानी छे, अने दक्षिण ने पश्चिमे कांइक धर्म, ते पण कषा ए करी तथा घणा मताग्रह करी मोहोलो थशे. जेम भटवीने विषे जेठ महिनामां तृषाए करी पीडातां

वली सूत्रमां पण आश्रवने ठाम ठाम अजीव य
ह्यो छे. श्री उत्तराध्ययन सूत्रना अढारमा अध्य
यनमां गर्द्दनाली मुनि आश्रवने क्षय करत
विचरे छे. ते जीवनो क्षय केम थाय? तेथी
रूप नयमां तो आश्रव ते कर्म ज छे. कर्म आववान
उपाय छे. जीवने रोलववानो स्वभाव छे. निश्चे छां
वा योग्य छे. ते माटे जीवनुं भाववुं नथी. ए आश्र
वने प्रभावे जीवने सुख दुःख उपजे छे, पण मुक्ति
न जइ शके. एथी ज कर्म बंधाय छे. आश्रवना
नंतप्रदेशिया खंध चोफरशी छे. एक कायाना यो
आठ फरशी छे. ए आश्रवनी ओलखाण कही.

हवे संवरनी ओलखाण कहे छे. संवरना बे
द. १ द्रव्यसंवर, अने २ भावसंवर, त्यां द्रव्यसंवर
कोने कहीए? तो के, समकितादिके करीने मिथ्य
त्वादिक कर्म आववानां बारणां रोके, त्यां जे क
रोक्यां, तेने पण अपेक्षाये द्रव्यसंवर कहीए, मन
वचन काया संवर, उपकरणादिक संवर, ए प्रकारे जे
रूप संवर्‍या, तेने द्रव्यसंवर कहीए. ते तो पुद्गल
छे, भावसंवर ते हिंसादिकथी निवर्तवुं, समकितादि
रवुं, व्रतादि आदरवुं, तीवना शुद्ध अध्यवसाय रूप भ
वसंवर कहीए. ए तो व्यवहारिक नय कही, हवे मुख्य

रतां वर्जवा. जो क्रोध करतां वर्ज्यो, तो हिंसा करतां वर्जे तेमां शुं दोष छे? तथा श्री प्रश्नव्याकरण सूत्र ना वीजा श्रुतस्कंधना पहेला अध्ययनमां ए सर्व ज गत्ना जीव राखवा माटे जगवंते शास्त्र प्ररूप्यां छे. तो जगत्ना जीव तो पोत पोताना कर्मे करी पचता हता, जगवंतने शुं पाप लागतुं हतुं? परंतु धर्म वधा रवा माटे उपगार कर्यो छे. ते कारण माटे वीजा पण वचावे ते उपगार निमित्ते वचावे छे.

वली श्री शांतिनाथ जगवानना चरित्रमां मेघ रथ राजाए पारेवारनी दया पाली, पार्श्वनाथ जग वाने नाग नागणीने वलता उगार्यां, मदनरेखा अने पद्मावतीए राजाना ऊगडा जाग्या. एम अनेक ठे काणे दयानो अधिकार देखाय छे. कोइ कहे के, सा धुने उपदेश देवो के "जीव मार्यानां कडवां फल छे पण आदेश न देवो." तेने उत्तर के, श्री उत्तराध्यय न सूत्रना तेरमा अध्ययनमां चित्र मुनिये ब्रह्मदत्त चक्रवर्त्तिने आदेश केम दीधो? के "अज्जाइं कम्माइं करेह रायं" हे राजा! जो तुं जोग न ठांडे तो आर्य कर्म कर. मद्य मांसादिकनो त्याग कर. पंचेंद्रिय घा तादि म्होटां कर्म न कर ए गृहस्थनो धर्म छे. जो सर्व जीवनी अनुकंपा करीश, तो पण देवता थइश.

सधी उतरवुं, उद्यम, चित्तमां उत्साह राखवो, ते अ
प्रमाद कहीए. चार कषाय अने नव नोकषायनुं जी
तवुं, हर्ष, उत्साह, शोक रहित, तृण समान स्त्रिया,
लोढा समान कांचन, रक्षा तुल्य चंदन, वीतरागप
णा रूप अकषाय संवर कहीए. चार कषाय अने मन
वचन कायाना अशुभ योगथी निवर्त्तवुं, शुभ योगनुं
प्रवर्त्तवुं, ते योगसंवर कहीए. ए तो व्यवहार नये क
ह्युं. हवे निश्चे नयमां तो शुभ अशुभ बेहु योग आ
श्रव कहीए. अशुभयोगथी अशुभ कर्म ग्रहे, शुभ
योगथी शुभ कर्म ग्रहे. योगनो स्वभाव तो कर्म ग्र
हवानो ज छे. ते माटे योग ते आश्रव छे, अने सर्व
योगथी निवर्त्तवुं, शैलेशी थवुं, अयोगीपणे रहेवुं
ते अयोग संवर कहीए. सर्व संवरनो स्वामी चौद
मुं गुणठाणुं छे. तेरमा गुणठाणा सुधी सर्वथा सं
वर नही. एम पांच भेद कह्या. एम हिंसादि पांच
आश्रवथी निवर्त्तवुं, ते संवर. पांच इंद्रि, त्रण
योग, ए भावनो निरोध, भंडोपगरण सुचिकुस
गनुं अणप्रवर्त्तावबुं, बावीश परीसहनुं जीतवुं, पांच
समिति, त्रण गुप्ति, दश प्रकारे यतिधर्म, बार भाव
ना, पांच चारित्र इत्यादि संवरना भेद जेटला जेट
ला निवर्त्तभाव, ते निश्चेसंवर. जेटला जेटला प्रवर्त्त

तथा ते ज सूत्रना अढारमा अध्ययनमां " अन्नर्त
ह्निवा तुझं, अन्नयदाया न्नयाइह " संयति राजाने
ईनाली मुनिये कह्युं. "हे राजन्! तने म्हाराथी
न्नय वे. तुं पण सर्व जीवने अन्नयदाननो दातार था
वली ते ज सूत्रना पचीशमा अध्ययनमां जयघोष
निए विजयघोषने कह्युं. "तुं दीक्षा न्नतावलो ले"
त्यादि अनेक वेकाणे आदेश दीधो वे. जे माटे द
नो, सत्यनो, शीलनो, क्षमानो, वैराग्यनो, तपर
नो, दीक्षानो अने व्रत पच्चरकाण इत्यादिनो आदे
दीधाथी दोष नही. साधु गृहस्थिने कहे के, न्न
व्याख्यान सांजलो. सामायिक, पौषध, प्रतिक्रम
करो, लीलोत्री कंदमूलादिकनो त्याग करो. ते वच
मां बिलकुल दोष नही. शुद्ध निर्दोष वचन वे, अ
सरागन्नावे खुशामत रूप तथा पोताना अन्न पाणी
स्त्रादि लान्नने अर्थे करशे तो साधुने कसर लाग
पण न्नाषामां कसर नही. वली गृहस्थिनां अने
काम वे ते साधु तो करे नहि, करावे नहि, अनुमे
नहि. ते गृहस्थि करे वे. त्यां साधु पाप कहे नही
य पदार्थ जाणे वे ते निषेधे नही. पोताना स्वामि
कार्य करे. साध्वि नदीमां तणाती देखे तो बहार
ढे, कांइ समये साध्विना शीलनी रक्षा करवा म

भाव, ते व्यवहारसंवर. जेम शुभ योगनुं प्रवर्त्ताववुं, जंमोपगरण, सुचीकुसगनुं यत्नाए प्रवर्त्ताववुं ते सर्व आश्रव छे. तेथी शुभ कर्म बंधाय छे. ज्यां पुन्य बंधाय, त्यां निश्चे निर्झरा छे. निर्झरानी करणीथी पुन्य बंधाय छे. निर्झरानी करणी विना पुन्य बंधाय नही. वली पुन्य आववानां बारणां तो शुभ आश्रव छे. जे माटे श्री उत्तराध्ययन सूत्रना उगणत्रीशमा अध्ययनमां "वंदणयाएणं नियागोयंकम्मंखवेइ, उच्चागोयंकम्मं निबंधइ" इहां वंदणाथी नीचगोत्र खपे, ते निर्झरा. उंचगोत्र बांधे ते पुन्यप्रकृति बांधी. ते माटे ए बंधना द्वार छे अने ज्यां शुभ योगनुं प्रवर्तवुं त्यां निश्चे अशुभयोग निषेध छे. ते माटे शुभयोग प्रवर्त्याथी शुभआश्रव होय. शुभ बंध पुन्यप्रकृति होय अने अशुभ योग रोक्या ते संवर नीपन्यो. ते थकी आवतां कर्म रोक्यां जे माटे ज्यां समिति गुप्तिनी नियमा छे, अने ज्यां गुप्ति त्यां समितिनी भजना छे पण कारण शुभ योग ते शुभआश्रव छे. परंतु संवर नही. जे माटे श्री समवायांग सूत्रमां "पंच संवरदारा पन्नत्ते तंजहा–१ सम्मत्तं, २ विरइ, ३ अप्पमात्तं, ४ अकसाइ, ५ अजोगीतं. पंच आसवदारा पन्नत्ते तं जहा–१ मिछत्ते, २ अविरइ, ३ पमाया, ४ कसाया,

साधु जेगो पण रहे. पडिमाधारीने वलती अग्निमा थी वहार काढे इत्यादि पोतानुं काम करे. संजोगी नुं करे, त्यां साधु आज्ञा न आपे, तेम निषेधे पण नही. आपणो दोष टालवा करवा न दे. ज्ञेय पदार्थ जाणे छे; पण गृहस्थिमां एकांत पाप केम होय? तथा जो साधुना गुण छे, तो गृहस्थिने अवगुण केम होय? तथा गृहस्थि आश्री साधु एटलां वानां न करे, न करावे, गृहस्थिने मारतो होय तेने निषेधे नही. अनुमोदे पण नही. जेटली जेटली जीवरक्षा होय, तेटलो धर्म छे. जेटलो जेटलो अधर्म छे, तेटलो अव्रत कषायनो उदय छे. तेटलुं पाप छे.

इहां कोइ कहे के, जोरावरीए छोडाववुं, जोरावरीए धर्म न होय. ते नासती, कूवामां पडती, क्लेश करी जाती काली हो, भर्त्तारादि लइ जती साधवि साधु केम छोडे? केम पकडे? परंतु शील राखवाना, अनुकंपाना शुभ प्रणाम छे. व्यवहारे धर्म छे ते थी उत्थापना न करवी. दयादिक सर्व संवरनी करणी छे. संवर तो निवृत्तिभाव छे. अने प्रवृत्तिभाव ते शुभ आश्रव छे. तेथी प्रवृत्तिभावनी आज्ञा तो साधु गृहस्थिने मन योगनी अने वचन योगनी दे छे, पण कायाना योगनी आज्ञा न दे, तेनुं शुं कारण ?

ए जोगा. ए न्याये जे योग ते आश्रव. जे माटे वीतरागने ११ मे, १२ मे, १३ मे गुणठाणे पण योगने प्रतापे इरियावहि क्रिया लागे. जे माटे सयोगी जीव अग्नित समान पाणीनी पेठे क्षणमात्र निश्चल रही शके नहीं. तेथी सूक्ष्मक्रिया लागे, बे समयनी स्थिति. त्यारे अशुभयोग तो नथी पण शुभयोगथी कर्म बंधाय छे, अने वीतरागने कषायनो उदय मट्यो, तेथी अनुभाग बंध न होय. स्थिति पण नहीं, जो कर्म आश्रव नहि तो कर्म पण न बांधे. श्री उत्तराध्ययन सूत्रना उगणत्रीशमा अध्ययनमां "कायगुत्तयाएणं संवरं जणयइ, संवरेण कायगुत्ते पुणो पावासव निरोहं करेइ." संवरथी पुन्य पाप बेहु निरोध होय. ए संवर निश्चे नयमां तो सम्यकदृष्टि पासे होय, अने द्रव्यसंवर तो सर्व संसारी जीवने छे. जे संवरना मूलगा भेद तो सम्यकदृष्टि विना बीजाने न होय, अने समता, ममता, दमता, नम्रता, सत्य, शील, दयाना परिणाम, शुभ अध्यवसाय सर्व जीव पासे होय. ते माटे अनुकंपा समकितनां लक्षणमां उपगार. ते जीवनी हिंसाथी निवर्ते ते निर्भयपणुं, निर्भय गरा छे. अने ते परजीवने दुःख देखी अनुकंपा आणे, तेना दुःख टाळवाना उपाय करे, अने दुःखी देखी

तेने उत्तर के, मन वचन कायाना योग चोफरसी छे, तेथी नवी हिंसा न थाय, अने कायाना योग आठ फरसी छे, तेथी कोइ समये अयत्नानुं ठेकाणुं छे. ते माटे साधु गृहस्थिने प्रवृत्तिभावमां बे योगनी आज्ञा दे छे, पण साधु गृहस्थिने कायाना योगनी आज्ञा न दे. तथा संजोगीने दे छे पण संवर ते धर्म छे. ए संवरनी उलखाण कही.

हवे निर्जरानी उलखाण कहे छे. तेमां बे योगनी आज्ञा दे छे, ने काययोगनी आज्ञा साधुने ते खपाव्या पुद्गल विपाके करी तथा प्रदेशे उदय भावे जे वेदना भोगवीने स्थिति पूर्ण थइ खपाव्यां तथा बार भेदे तपस्याए करी खपाव्यां, निर्जराने कर्मना पुद्गल ते पुद्गलने द्रव्य निर्जरा कहीए; अने जे पुद्गल निर्जरवाथी जीव उजलो थयो, तथा वीर्यांतरायना क्षयोपशमथी तपस्यादिकनुं करवुं ते भावनिर्जरा; परंतु मुख्यमां तो निर्जरानो पण जीवने शुद्ध करवानो स्वभाव छे. ते माटे जीवनो गुण जाणवो. जे कारण माटे श्री भगवतीसूत्रना सातमा शतकमां "कम्मं वेयणा ने णोकम्मं निज्जरा" जे वेदवुं ते कर्म. निर्जरवुं ते कर्म नहीं. वेदना जुदी अने निर्जरा जुदी. ते कारण माटे विना उपयोग ते द्रव्यनिर्जरा, तथा

तत्काल कंपे, तेनुं दुःख टाले, ते व्यवहार दया कहीए.

इहां केटलाएक एम कहे छे के, परने हणे नहि ते दया करवी, अने परनुं दुःख टालवुं ते तो रागनो उदय छे अने राग ते पाप छे. ते कारण माटे पर जीवने हणीए नही, हणावीए नही अने हणताने अनुमोदीए पण नही. तथा अनेरो हणतो होय तो तेने उपदेश देता रहीए, पण ए जीव उपर अनुकंपा न आणीए. बीजा जीव उपर अनुकंपा आणी दुःखथी उगारयो, तेणे असंयम जीवितव्य वंछ्युं. ए जीव उपर सरागता आवी. वली जगवंते तो राग द्वेष वेहु कर्मनां बीज कह्यां छे. तेथी जो मारे तो जीव हिंसानुं पाप लागे अने धर्म जाणीने मारताने उगारे तो मिथ्यात्व लागे. अढार पापस्थानक लागे. एवी प्ररूपणा करे छे. तेना हृदयमां अनुकंपा देखाती नथी. ए अनार्यनुं वचन देखाय छे. जे निर्दय होय ते एम कहे. एम कहेनारा सर्व व्यवहार उत्थापे छे. जो जीवहिंसा निवर्त्तवाथी धर्म छे, तो शुं पर प्राणीने उगारवो ते धर्म नही? जो असत्य वचन निवर्त्तवाथी धर्म छे तो शुं सत्य वचन बोलवाथी धर्म नही? तेमना हिसाबे तो सर्व प्रभुताभाव उठी जाय अने सूत्रमां तो अनुकंपा ठाम ठाम कही छे. श्री जगवति

मिथ्यात्वनी करणी निन्हवादि कुदर्शनीनी करणी ते द्रव्यनिर्जरा, अने समकितदृष्टिनी भावनिर्जराना बे भेद-१ अकामनिर्जरा अने २ सकामनिर्जरा. जे मननी अभिलाषा विना भूख, तृषा, शीत, तापादि परीसह खमे, ब्रह्मचर्य पाले, ते अकामनिर्जरा. जे मनना उत्साह सहित शीत तापादि खमे, तपस्या करे, ब्रह्मचर्यादि पाले ते सकामनिर्जरा. तथा सर्व संसारी जीवने समये समये विना उपयोगे सात आठ कर्म छूटे छे, ते अकामनिर्जरा कहीए. तथा मुक्तिना फलनी अपेक्षाए मिथ्यादृष्टिनां दान. शील, तप, भणवुं गणवुं सर्व क्रिया श्री सूयगडांगसूत्रना बीजा श्रुतस्कंधना आठमा अध्ययनमां कर्मबंधननुं कारण कह्युं छे, पण निर्जरानुं कारण नथी. ए निश्चे नयनुं शास्त्रीय आश्री वचन छे, पण बीजुं तो मिथ्यात्व शुभ करणीथी अशुभकर्म खपे छे अने शुभकर्म बंधाय छे. देवता मनुष्यना भवनि पामे छे ते माटे. श्री उत्तराध्ययन सूत्रना सातमा अध्ययनमां "जान्ति देवगइ नवे" ए क्रिया नयना व्यवहारे थोत्र वचन कह्युं छे. वली श्री भगवतीसूत्रना आठमा शतकना दशमा उद्देशामां आराधिकपणुं कह्युं छे. ते माटे क्रियानां फल मीठां छे. समकित विना मोक्ष नथी. ते माटे ह

सूत्रना सातमा शतकमां "पर जीवने दुःख देवाथी अशातावेदनी कर्म बांधे, पर जीव उपर अनुकंपा करतां अने पारकुं दुःख टालतां शातावेदनी कर्म बांधे एम कह्युं छे. परंतु "परने उगारतां रागथी कर्म बांधे." एवुं वचन कोइ ठेकाणे कह्युं होय तो काढी देखाडो. सूत्रमां एवुं वचन कह्युं ज नथी. माटे जे एवी प्ररूपणा करे छे ते वीतरागनी आज्ञा बहार, पोताने छांदे बोलनारा देखाय छे. जे कारण माटे रागना त्रण भेद छे. १ कामराग, २ स्नेहराग अने ३ दृष्टिराग; तेमां १ कामराग ते स्त्री पुरुषनो, २ स्नेहराग ते माता पुत्रनो, अने ३ दृष्टिराग ते मिथ्यात्व उपर स्नेह. ए त्रण प्रकारना रागथी जीव कर्म बांधे छे, पण धर्मरागथी पाप नहीं.

हवे पर जीव उपर अनुकंपा राखतां कियो राग उपन्यो? ते जीवनो शुं सगो छे? के, शुं कमाइने खवरावी देशे? तेने तो दया उपर राग छे. दया उपर राग आणवाथी पाप होय तो साधु घेर पधारे छे, त्यारे श्रावकने राग उपजे छे. तेने पण तमारे हिसाबे पाप लागवुं हशे! राग सहित सूजतो आहार पाणी वहोरावाय। पण पाप लागतुं हशे. अन्य जीव उपर तथा अरिहंतादिक उपर राग करतां पण पाप

कामनिर्जरा एक ज नयमां कही छे, अने समकितद
ष्टिनी जेटली क्रिया ते सर्व मुक्तिनुं कारण छे. शुभ क्रि
याथी कर्म खपे छे. अशुभ विषय कषायादि सेववाथी
पूर्वे जे कर्म बांध्यां होय ते खपावे छे. शुभ जोगाव
लिकर्म पण जोगव्या विना न छूटे, ते माटे जोगवे
छे पण विरक्तभावे पूर्वे प्रमाणे सेवे. अंतरंगथी सं
सारमां लुब्ध न थाय. जेम धावमाता बाळकने खे
लावे, पण अंतरमां पोतानो न जाणे, तेम उदास
पणे विषयादि सेवे छे. ते मिथ्यात्व रूप रस विना
चीकणां कर्म न बांधे, अष्टकर्म बांधे. तथा समकि
तदृष्टि जीवने माठी लेश्यामां आउखानो बंध न प
डे. तेथी पूर्वेनां संचेलां कर्मनी निर्जरा थाय छे.

इहां कोइ एम कहे के, "ज्ञानवंतना जोग,ते
सर्वे निर्जरा खाते छे, पण बंध खाते नही. समकि
तदृष्टि जीवने पाप न लागे." ते कुवचनना बोलनार
तथा दुष्ट प्रणामना धणी देखाय छे. एम करतां तो
तप, जप, क्रिया सर्व निरर्थक थाय. निर्जरा तो शुभ
प्रणामथी थाय छे. अने जोग ते बंधना हेतु छे, पण
समकितना कारणथी तेज बंध न पडे. श्री आचारां
ग सूत्रना पहेला श्रुतस्कंधना बीजा अध्ययनमां "स
मकिती न करे पाप" इहां कोइ एवो अर्थ करे छे

लागतुं हशे. अरे मित्रो ! ए तो धर्मराग छे, पण पाप नहीं. तो दया उपर राग आणवाथी पाप केम होय? ते विचारो. तथा सरागसंयम ते धर्म के, पाप ? जो पाप होय तो संसारना नयथी व्हीन्या ते नयमां पण पाप छे. संयममां अने श्रावकपणामां रक्त छे. सूत्रमां ठाम ठाम "अट्ठिमिज्जापेमाणु रागरत्ता" ते रक्तपणामां पण पाप हशे. परंतु कोइ सूत्रमां अनुकंपाए पाप कह्युं नथी.

वली श्री उत्तराध्ययन सूत्रना बावीशमा अध्ययनमां नेमनाथ नगवाने पशु छोडाव्यां. त्यां कोइ कहे के, नगवाने तो, आपणुं पाप टाल्युं, तो तेने कहेवुं के, "साणुकोसे जीएहेउ" अनुकंपावंत छे. जीवोनुं हित चिंतवे छे, एम कह्युं पण आपणुं हित चिंतवे छे एवुं केम न कह्युं ? वली कोइ कहे के, जीव तो मार्यो न मरे, ए तो हाडकां रखवालण छे आप आपणा कर्मे करीने पचे छे. जीव उगारवाने कोण समर्थ छे ? तेनो उत्तर—जो जीव मार्यो न मरे, अने कोइ उगारवा समर्थ नहि, आप आपणा कर्मे करीने पचे छे, तो जीव मार्यानुं पाप पण नही. जो मार्याथी पाप छे, तो उगारवाथी धर्म

धर्म नहि तो पाप पण न

के, समकितदृष्टिने पाप न लागे, ते वात एकांत डु
र्नयनी स्थापना छे. जे माटे श्री भगवति सूत्रना ब
वीशमा शतकना सत्तावीशमा उद्देशामां कह्युं छे के,
नवमा गुणठाणा सुधी पाप लागे छे. पापना बंध
आश्री. समकितदृष्टिना बंधना कारणना चार चार
भांगा लाभे छे. ते माटे सरागीने पाप तो समये स
मये लागे छे. वीतरागीने लागतुं नथी, अने ए पदमां
तो गुरु शिष्यने उपदेश दे छे के, हे शिष्य! जन्म,म
रण अने वृद्धावस्थानां दुःख देखी समकितदृष्टि पाप
न करे. ए उपदेश वचन छे. तथा बीजो अर्थ "पर
मंति नच्चा" परम मुक्तिनुं कारण जाणी मुक्ति निमि
त्ते समकितदृष्टि पाप न करे. तथा त्रीजो अर्थ–जे
समकितदृष्टि थयां पंदर भवमां संसार कस्यो, ते अ
धिकां पापथी सोलमो भव न करे. समकितदृष्टि थ
कां तीव्रभावे पाप न करे. तेथी घणो बंध नही, प
ण भाव न माने ते वात जूठी नहि होय. त्यारे साधु
श्रावकनां व्रत पच्चरकाण करवां ते खोटां थाय छे. प
रंतु ए वात न मले, अने समकित पाम्या पछी मि
थ्यात्वनी करणीमां पाप कर्म न करे. ते माटे समये
समये हलको थाय छे, समये समये कर्म पण बंधा
य छे. निर्जरा पण छे. बंध पण अल्प छे, निर्जरा घ

गरे, तेना प्रणाम ते कठोर के कोमल? जो प्रणाम कोमलता अने अनुकंपा नली लेश्या सहित हशे,तो पुन्य ज हशे. तथा साधु ढकायना पियर कहीए. ढकायना जीव साधुने पुत्र पुत्री समान ढे, तो जो आपण पुत्र पुत्रीने हणे, हणावे, अनेरो हणतो होय तेने वरजे नहि, अनेरो कोइ वर्जतो होय तेने नलो पण न जाणे, खोटुं कर्म करयुं जाणे तेने पिता कहीए के, वैरी कहीए? तेने तो नूत जाणीए, तेम साधु थइने ढकायना जीवने हणताने वर्जे नहि, अने वर्जे तेने नूंडुं कर्म पाप कर्युं जाणे, तेने ढकायनो पियर न गणीए. तेने तो ढकायनो वैरी कहीए. ए श्रद्धावालामां समकित अने चारित्रनां लक्षण न कहीए. जे माटे समकितनां लक्षणमां तो अनुकंपा ढे, तो अनुकंपा विना समकित केम रहे? श्री नगवति सूत्रना पंदरमा शतकमां नगवंते गोशालाने अनुकंपा निमित्ते बचाव्यो, तेने एकांत पाप केम कहे ढे? वली नगवंते केवलज्ञान उपन्या पढी गौतमने कह्युं. "हे गौतम! में अनुकंपा निमित्त, दया निमित्ते गोशालाने वचाव्यो" एम कह्युं. पण में मोह कर्यो, पाप कर्युं, हुं चूक्यो एम न कह्युं. तो शुं नगवंते पोतानो दोष ढांक्यो? परंतु नगवंत तो जेवुं थयुं तेवुं

णी छे, कोइ करणीथी घणां बंधाय अने कोइ करणीथी घणां निर्ज्जरे; पण सर्व खातां करतां बंधनुं खातुं अल्प छे. तेथी शुद्ध थइने मुक्ति थाय छे. वली मिथ्यात्विने पण समये समये बंधाय छे अने समये समये छूटे छे, पण कोइ अवस्थामां घणां बंधाय ने अल्प छूटे, तेथी न्नारे थाय, अने एकेंद्रिय जाति नरकादि गतिमां उपजे छे. वली कोइ समये अल्प बंधाय अने घणां निर्ज्जरे तेथी तुंबडीनी पेठे हलको थइने उत्कृष्टथी नवग्रैवेयक सुधी उपजे छे, पण निश्चे मुक्तिनो मार्ग नथी. संसारमां सुख दुःख बेहु पामे, क्रियानां फल मीठां छे, ते न्नोगवे. वली मिथ्यादृष्टि करतां समकितदृष्टि निश्चे अधिक छे. जे कोइ मिथ्यात्वि, बालतपस्वि, तथा निन्हवादि अल्पमिथ्यात्वि आरंन्न परिग्रह रहित, अप्रमत्त कषाय उपशमावी शुन्नयोग शुन्नध्याने वर्त्तनार, शुक्लन्नेशी, राग द्वेष पातला, नवग्रैवेयक सुधी जनारो जे समकितदृष्टि महा आरंन्न परिग्रहवंत, महा कषाइ, अशुन्नयोग, हिंसक, कृष्णलेशी, ते पण ते निन्हवादिकनी अपेक्षाए अल्पकर्मि छे. अल्प आश्रवी छे. ते निश्चे शीघ्र मोक्षगामी छे. जे माटे जे धर्मि छे तेने ज्ञान दर्शन बेहु तरफनो धर्म छे एक चारित्र नथी, अने तेने तो ज्ञाने

कह्युं. जे अनुकंपा हती, ते अनुकंपा कही अने पाप होत तो पाप कहेत. नगवंत तो निरागी पुरुष हता, ते आपणा दोष ढांके नही. त्यां कोइ कहे के, जो न गवंत धर्म जाणता हता, तो पोताना बे शिष्योने के म न वचाव्या? तेनो उत्तर–ते वखते नगवंत वीत रागपणाथी तेना आयुष्यनो अंत जाणे छे तथा अ वश्य नाविनाव न मटे. वली केवलीना प्रणाम अ वस्थित छे. हायमान वर्द्धमान नथी. छद्मस्थने त्रणे प्रणाम छे. केवलीने तप करवाना, विनय वैयावच्च करवाना प्रणाम पण न होय, अने छद्मस्थमां होय छे; तो शुं छद्मस्थने पाप लागे छे? पण एम जाण ज्यो के, केवलीनो आचार जूदो छे. तेथी नगवंतने पाप न लाग्युं, तेनुं प्रायश्चित्त पण न लीधुं. तथा गो शालानी केटलीक वात आश्चर्यनूत छे. श्री उपासक दशा सूत्रमां श्रेणिक राजाए कसाइवाडो मटाड्यो, तेनुं पाप थयुं सूत्रमां न कह्युं. जे पाप कहे छे ते सूत्रना विराधक छे.

इहां कोइ कहे के, धर्म क्यां कह्यो? उत्तर–सू त्रमां ठाम ठाम "महणो महणो" शब्द कह्यो छे. ते महणो शब्द धर्म के पाप? त्यारे ते कहे धर्म. तो श्रेणिक राजाने पाप केम कहो छो? श्रेणिक राजा

दर्शन वेय नथी, एक क्ष्यचारित्र छे. जो के पांच आश्रवना पांच आंक हलका छे, तो पण तेने पहेलो आंक तो छे ज नही. चार आंक ज्यारे होय, तो पण पांचने न पहोचे. ते माटे समकितदृष्टिनी सकामनिर्जरा छे. ते निर्जरा शुन्नयोगथी निपजे छे. ते निर्जरा ना अनशनादि बार ज्ञेद ते सर्व जीव उपर छे. सारी सारी करणीथी कर्म निर्जरे छे, तप करवुं, ध्यान धरवुं, सूत्रनुं जणवुं गणवुं, शीखवुं, धर्मकथा करवी, निर्दोष वस्ति सेववी, काउस्सग्ग करवो, विनय वैयावच्च साचववी, प्रायश्चित्त लेवुं, रस त्यागवो, ज्निक्षाए अज्निग्रह अट्टण, उनोदरि राखवी इत्यादि निर्जरानां स्थानक छे. ए निर्जराथी कर्म क्षय थाय. अंतर आत्मा शुद्ध थाय ते माटे धर्म कहीए, ए प्रकारे निर्जरानी उळखाण कही.

हवे बंधनी उळखाण कहे छे.शिष्ये गुरुने पूछ्युं के, हे स्वामिन् ! पहेलां कर्म अने पछी जीव ए वात मळे के नही? गुरुए कह्युं. हे शिष्य ! ए वात न मळे. शिष्ये कह्युं, ए वात केम न मळे ? उत्तर– जीव विना कर्म कोणे कर्यां ? तेथी ए वात न मळे (१). वळी शिष्ये पूछ्युं के, हे स्वामिन् ! पहेलो जीव अने पछी कर्म ए वात मळे के नहीं ? गुरुए कह्युं, ए

ए पण महणो महणो शब्द कह्यो छे. "हणो हणो
तो कह्युं नही, अने जे ढंढेरो फेरव्यो, ते गृहस्थिन
छांडो, तेमां कांइ हिंसा होय तेने साधु धर्म को
कहे? धर्म तो जीवरक्षानो छे. श्री उत्तराध्ययन सू
ना एकवीशमा अध्ययनमां सर्व जीवनी अनुकं
करवी कही, तथा ते ज सूत्रना उगणत्रीशमा अ
यनमां पर जीवने दुःखी देखी तत्काल कंपे, तेने
खशाप्या कही. वली श्री ज्ञातासूत्रमां मेघकुमारे
स्तिना जवमां ससलानी दया पाली, त्यां अनुकं
पी संसार परित कस्यो कह्यो, पण आपणुं पाप
लवानुं सूत्रमां कह्युं नही. एकांत जीवदया आण
थी धर्म थयो, तो बीजाने पाप केम होय? त्यां
इ कहे के, पेलो कोइक जीवने हणे छे, ते तेनुं
तो तेने लागे छे. पारका ऊपडामां आपणे शा
पडवुं जोइए? आपणने शुं पाप लागे छे? उत्तर-
उपासकदशा सूत्रमां जगवंते गौतमस्वामीने
शतकजीने घेर केम मोकल्या? जगवंतने शुं
लाग्युं? पारका ऊपडामां केम पड्या? परंतु उ
गी होय ते उपगार करे ज. वली श्री जगवति
ागमा शतकमां शंख पुष्कलीने कोप करत
केम वार्या? पण क्रोध ते पाप छे तो पा

वात पण न मले, शिष्ये कह्युं, ए वात केम न मले? गुरुए कह्युं, जो पहेलां जीव कर्म रहित होत, तो न वां कर्म लागे छे, अने जो नवां कर्म लागशे तो थ जीवने पण लागशे. सिद्धने पण लागशे. तेथी ए वा त न मले (२). शिष्ये पूछ्युं के, हे स्वामिन्! जीव अने कर्म ए बेहु साथे उपन्या ए वात मले के नही? गुरुए कह्युं. न मले. प्रश्न–केम न मले? उत्तर–एम क रवाथी जीव अने कर्म ए बेहुनी आदि ठरशे. नवा उपन्या. जो नवा जीव उपजशे तो संसारमां समा शे नही. तेथी न मले (३). प्रश्न–हे स्वामिन्! जीव कर्म रहित छे ए वात मले के नही? उत्तर–न मले. प्रश्न–केम न मले? उत्तर–जो जीव कर्म रहित छे तो संसारमां सुख दुःख केम पामे छे? कर्म रहित संसा रमां भमे तो सिद्ध पण भमे; पण ते तो भमता नथी तेथी न मले (४). प्रश्न–हे स्वामिन्! जीवनुं स्वरूप केवुं छे? उत्तर–जीव अने कर्म ए बेहुनो अनादिका लनो संयोग छे. नवा उपन्या नथी (५). प्रश्न–हे स्वा मिन्! जीव अने कर्मने अनादिकालनो संयोग छे, ते जीवने कर्मनो संयोग केम छूटे? उत्तर–जेम धातुने माटीनो संयोग अनादिनो छे, कोइए कर्यो नथी पण अग्निना संयोगना उपायथी ते बेहु जूदां थाय छे. तेम

जीवने कर्मनो संयोग छे पण ज्ञान, दर्शन, चारित्र अने तपना उपाये करीने छूटे छे.—जूदो जूदो थाय छे (६). प्रश्न—हे स्वामिन् ! कर्म कोणे कर्यां अने कर्म करवानो स्वभाव कोनो छे ? उत्तर—व्यवहार नये तो जीवे कर्म कर्यां अने निश्चे नये तो जीव कर्म करे नही. कर्मनो कर्त्ता कर्म छे के, कर्मनो कर्त्ता आश्रव छे ? जो जीव करे तो सिद्धना पण जीव छे ते केम नथी करता ? परंतु संयोगी जीव कर्मे करी सहित छे ते आगलनां कर्म अने नवां कर्म खेंचे छे. ते न्याये कर्मनो कर्त्ता कर्म छे. त्यां द्रव्यकर्म ते वर्णादि सहित कर्मवर्गणाना चौफरसी खंध ते द्रव्यकर्म ने ग्रहे छे अने भावकर्म ते राग द्वेष मोहादि जीव ना अशुद्ध प्रणाम ते भावकर्मना कर्त्ता छे, अने जीव चेतना ज्ञान अज्ञान लक्षण छे. ज्ञान अज्ञान चेतना ए करी सहित छे. सर्व द्रव्य आपनो कर्त्ता छे, पण परभावनो कर्त्ता नथी. श्री उत्तराध्ययन सूत्रना वीशमा अध्ययनमां कह्युं छे. के. "अप्पा कत्ता विकत्ता य" आत्माने कर्त्ता कहीए. ते कषाय आत्मा. योग आत्मा भावकर्मना कर्त्ता छे. ए न्याये कह्युं छे; पण पुद्गल ज छे; अने भावकर्मना कर्ता रागादि प्रणाम छे तेना सुख दुःखनो वेदनार पण रागादि छे; पण

. हवे प्रकारांतरे नव पदार्थ देखाडे छे. ज्ञान द्रव्य छमां कूण? नवमां कूण? छमां जीवना निज गुण, ते माटे जीव. नवमां जीवना गुणने मोक्ष. चारित्र छमां कूण? नवमां कूण? छमां जीवना पर्याय, नवमां जीव, संवर, निर्ज्जरा ने मोक्ष. १ ज्ञाता ते कूण? २ ज्ञेय ते कूण? ३ ज्ञान ते कूण? ज्ञाता ते जीव. ज्ञेय ते जीवाजीवादि छ द्रव्य, नव पदार्थ. ज्ञान ते जीवनो निज गुण. ज्ञानावरणी, दर्शनावरणीनो क्षयोपशम जाणपणुं. १ सद्दहनारो कूण? २ सद्दहे कोने? ३ सद्दहवुं ते शुं? सद्दहनारो जीव. सद्दहे ते छ द्रव्य, नव पदार्थने. सद्दहणा ते जीवनो निज गुण. दर्शनमोहनीनो क्षयोपशम सद्दहवो, एम चारित्रनो धणी ते जीव. चारित्र ते पांच आश्रवनुं त्यागवुं. ते जीवना गुण पर्याय. चारित्रमोहनीनो क्षयोपशम. १ ध्याय ते कूण? २ धेय ते कूण? ३ ध्यान ते कूण? ध्यावे ते जीव धेय ते जीव पंचपरमेष्टि तथा छ द्रव्य, नव पदार्थ. ध्यान ते ध्यावबुं ज्ञान तथा योग निरोधनो जड. चाले ते कूण? चाले ते जीव, पुद्गल चालनारो. सहाय आपे ते धर्मास्तिकाय. चालवुं ते गति प्रणाम. स्थिर रहे ते कूण? स्थिर राखे ते कूण? स्थिर रहे ते जीव पुद्गल. स्थिर रहेवा

व्यवहारे कर्मनो कर्त्ता जीव ज छे. अजीव नही. अजीव कर्म करे तो घट्ट पट्टादि केम न करे? ते माटे एकलो जीव पण कर्त्ता नही, तेम एकलो पुद्गल पण नही. जीवने कर्म पुद्गलनो संयोग ते कर्म करे छे. ए सर्व कर्म बांधवानो उपाय ते आश्रव करे छे. ते पुद्गल जीवना अध्यवसाय पण छे. बेहुथी कर्म नीपजे छे. जेम घडानो कर्त्ता कुंभार, ते कुंभारना अध्यवसाय विना घडो न होय, अने माटीने चाक विना पण घडो न होय. तेम अध्यवसायने पुद्गल विना कर्म न होय. बेहुने संयोगे कर्म निपजे छे; अने एवंभूत नयमां तो कुंभारने ज घडो कहीए. जे माटे घडानो कर्त्ता घडो छे तेम जीवने पण कर्म कहीए, ते माटे कर्मनो कर्त्ता कर्म छे, पण जीव नही.

हवे बंधना चार भेद कहे छे. १ प्रकृतिबंध, २ स्थिति बंध, ३ अनुभाग बंध अने ४ प्रदेश बंध. हवे तेनो अर्थ मोदकना दृष्टांते कहे छे. जेम कोइ लाडु वायुने हरे, कोइ पित्त हरे, कोइ श्लेष्म हरे, कोइ धातु वृद्धि करे, तेम कोइ कर्मनी प्रकृति ज्ञानने आवरे, कोइ दर्शनने, आवरे, कोइ चारित्रने आवरे, कोइ सुख दे, कोइ दुःख दे, ते प्रकृतिबंध कहीए (१).

जेम कोइ लाडुनी पंदर दिवसनी स्थिति, को

नी सहाय्य अधर्मास्तिकाय आपे. स्थिर रहेवुं ते स्थित प्रणाम. अवगाहे ते कूण? अवगाहे ते जीवादि ज्व्य. अवगाहवानी सहाय्य आपे ते आकाशास्तिकाय. नव जीर्णता कोनी? नव जीर्णता जीव पुज्ञलनी. कहे वर्त्ते ते कूण? वर्त्ते ते काल. नवजीर्णता नो करनारो पण काल. जोगवे ग्रहे ते कूण? जोगवे ग्रहे कोने? जोगवे ग्रहे ते जीव, जोगवे ग्रहे, ले मूके, ते पुज्ञल ने. कर्त्ता ते कूण? कस्यां ते शुं? कर्त्ता ते जीव. कस्यां ते कर्म. उपन्या ते कूण? उपावे ते कूण? उपन्यां ते कर्म, उपावे ते जीव. एम लगावे ते जीव. लाग्यां ते कर्म. रोकनारो जीव, रोकवुं ते संवर. जीवनो निज गुण. रूध्यां ते कर्म. बांधनारो जीव. बांधवी ते क्रिया. बांध्यां ते कर्म. मूकावनारो जीव. मकवुं ते जीवनो निज गुण. मूक्यां ते कर्म ने रोक्यां ते जीव. कर्म तोडे ते जीव. रूध्यां ते कर्म. बांधे ते जीव. बांध्यां ते कर्म मूक्या ते जीव, मूक्या ते कर्म. इति उठो कूणद्वार समाप्तम्

हवे सातमो आत्माद्वार कहे छे.

१ जीव ते आत्मा छे, बीजो नही. २ अजीव ते आत्मा नही, बीजो छे. ३ पुन्य, ४ पाप, ५ आ

इनी एक मासनी. ने ते पठी विणसे. तेम कोइ प्रकृतिनी वीश कोडा कोडी सागरनी स्थिति, कोइनी त्रीश कोडाकोडि सागरनी, कोइनी शित्तेर कोडाकोडि सागरनी एटला सुधी ते परमाणुश्रा सत्तामां रहे. पठी खरी जाय, ते स्थितिबंध कहीए (२).

जेम कोइ लाडु चोगणी खांडना रसमां नीपन्यो, कोइ त्रीगुणी, कोइ बमणी, तो कोइ सरखी खांडनो, तेम कोइ प्रकृति चौठाणवडिया रसमां, कोइ तिठाणवडिया रसमां, कोइ छुठाणवडिया रसमां, कोइ एकठाणवडिया रसमां. जे माटे योगने प्रतापे कर्म ग्रहे ठे. तेने कषाय प्रतापे रस पडे ठे. श्रनंतानुबंधी कषायमां पाप प्रकृतिनो चौठाणवडियो रस, श्रप्रत्याख्यानीमां त्रीठाण, प्रत्याख्यानीमां छुठाण, संजलमां एकठाणवडियो रस, सत्तर प्रकृतिनो होय; श्रने पुन्यप्रकृतिनो एकठाणवडियो रस होय. ते माटे श्रनंतानुबंधी कषायमां पुन्यप्रकृतिनो एकाठाणवडियो रस, श्रप्रत्याख्यानीमां छुठाण, प्रत्याख्यानीमां त्रीठाण, संजलमां चौठाण. त्यां शुभप्रकृतिनो रस इक्षुने दृष्टांते, अने श्रशुभप्रकृतिनो रस निंबने दृष्टांते. ते श्रनुभाग बंध (३).

जेम कोइ लाडु पाशेरनो, कोइ श्रर्धशेरनो, को

श्रव, ६ बंध ए सर्व एम ज जाणवा. ७ संवर, ८ निर्जरा, ए मोक्ष ते आत्मा छे पण बीजो नही. ए तो मुख्य नय कही. हवे उपचारिक नयमां पुन्य, पाप, आश्रव, बंध ए चार आत्मा पण छे. श्री जगवति सूत्रना बारमा शतकना दशमा उद्देशामां परमाणु आने पण आत्मा कह्या छे. ते न्याये नव पदार्थने आप आपणी अपेक्षाए आत्मा ज कहीए. तथा नव पदार्थ आत्माने आवे छे. तथा नवतत्वनुं जाणपणुं ते आत्मा छे. त्यां जीव ते द्रव्य आत्मा छे. संवर, निर्जरा, मोक्ष ते चारित्र आत्माना भेद. नवपदार्थनुं जाणपणुं ते ज्ञानआत्मा, उपयोग आत्मा. सद्दहवुं ते दर्शन आत्मा, क्रियानी शक्ति फोरववी ते वीर्य आत्मा. पुन्य, पाप, आश्रव, बंध ते कषाय आत्मा तथा जोग आत्मा. इति सातमो आत्माद्वार समाप्त.

हवे आठमो सावद्य निर्वद्यद्वार कहे छे.

१ जीव सावद्य पण निर्वद्य नही. जीवना प्रणाम सावद्य निर्वद्य छे. २ अजीव सावद्य निर्वद्य नही. ३ पुन्य, ४ पाप, ५ आश्रव, ६ बंध ए सावद्य पण निर्वद्य नही. तेनी करणी सावद्य निर्वद्य बहु छे. पुन्यनी करणी शुद्ध आश्री निर्वद्य ज छे. तथा एक नये सं

इ शेरनो, तेम एकेक कर्मप्रकृतिना अनंतथी अनंत गुणा परमाणुआ छे. ते कोइना थोडा; ते प्रदेशबंध (४). ए चार प्रकारनो बंध जीवनी साथे लोलिभूत छे परंतु कर्मने जीवनी पेठे जूदो नथी. तलने तेलनी पेठे एकमेक छे. परंतु कंचुकनी पेठे नही. ए बंध प दार्थ तेरमा गुणठाणा सुधी छे. ज्यां आश्रव त्यां बंध. बंधनो विकार पुन्य पाप. ए चार आश्रवनी करणी थी निपजे छे. ए बंधनी उलखाण कही.

हवे पुन्य पाप बंधना उदयना भांगा कहे छे.१ पुन्य एकलुं बांधे ने एकलुं उदय आवे. २ पुन्य ए कलुं बांधे ने पाप उदय आवे. ३ पुन्य एकलुं बांधे पण उदय न आवे एटले क्षय जाय. ४ पुन्य एकलुं बांधे पण वक्रमन पापयोग होय.

१ पाप बांधे अने पाप उदय आवे.
२ पाप बांधे ने बेहु उदय आवे.
३ पाप बांधे ते क्षय जाय.
४ पाप बांधे ते पुन्यपणे परिणमे ने पुन्य उदय आवे.

---

१ बेहु भेगां बांधे ने भेगां भोगवे.
२ बेहु भेगां बांधे, तेमां पाप पहेलां उदय आवे ने पुन्य पछी उदय आवे.

चारित्र प्रमुखनुं सद्दवादि पुन्य, ने निर्जरानी करणी सावद्य पण छे. ७ संवर, ८ निर्जरा अने ९ मोक्ष ते निर्वद्य छे. इति आठमो सावद्य निर्वद्यद्वार समाप्तम्.

हवे नवमो रूपि अरूपिद्वार कहे छे.

एक नयमां नव पदार्थ रूपि छे, एक नयमां नव पदार्थ अरूपि छे. एक नयमां चार रूपि अने चार अरूपि छे. एक मिश्र छे ते केम? जीवने रूपि शा न्याये कहीए? जीव पोते तो अरूपि छे पण कायाए करीने रूपि छे. जे माटे श्रीठाणांगसूत्रना बीजा ठाणामां बे प्रकारना जीव कह्या छे, १ सिद्ध ते अरूपि अने २ संसारी ते रूपि. तथा प्रत्यक्ष लोक पण एम ज कहे छे के, "ए कालो जीव जाय, ए धोळो जीव जाय." इत्यादि कारणे कायाने संयोगे रूपि कहीए, अने अरूपि तो प्रसिद्ध छे. शुद्ध निष्कलंक जीव स्वरूपनी अपेक्षाए आपणो जीव पण देखातो नथी. ते कारण माटे अरूपि छे (१). अजीवने अरूपि केम कहीए? धर्मास्ति, अधर्मास्ति, आकाशास्ति अने काल ए चार रूप अरूपि छे. ते न्याये अरूपि कहीए. अजीव रूपि शा न्याये कहीए? जे पुद्गलास्तिकाय रूपि छे ते न्याये रूपि कहीए (२). पुन्यने अरूपि शा

३ वेहु भेगां वांधे, तेमां पुन्य पहेलां उदय आवे ने पाप पछी उदय आवे.
४ वेहु भेगां वांधे ने वेहु क्षय जाय.

---

१ एक वांधे ने वे भोगवे.
२ वे वांधे ने एक भोगवे.
३ एक वांधे ने एक भोगवे.
४ वे वांधे ने वे भोगवे.

---

१ पुन्य वांधे ने पुन्य भोगवे.
२ पुन्य वांधे ने पाप भोगवे.
३ पाप वांधे ने पुन्य भोगवे.
४ पाप वांधे ने पाप भोगवे.

---

१ पुन्य वांधे ने पुन्य भोगवे.
२ पुन्य वांधे ने पुन्य भोगवे.
३ पुन्य वांधे ने पुन्य भोगवे.
४ पुन्य वांधे ने पुन्य भोगवे.

---

१ पाप वांधे ने पाप भोगवे.
२ पाव वांधे ने पाव भोगवे.

न्याये कहीए? अन्नपुन्ने, पाणपुन्ने इत्यादि देवाना प्रणाम शुद्ध अध्यवसाय ते अरूपि छे. पुन्यनी करणी नाव पुन्य ते अरूपि छे. ते न्याये पुन्यने अरूपि कहीए. पुन्यने रूपि शा न्याये कहीए? पुन्यनी बेतालीश प्रकृति अनंत पुद्गलथी नीपनी छे. ते न्याये पुन्यने पुन्यनां फलने रूपि ज कहीए (३). पापने अरूपि शा न्याये कहीए? जीवहिंसाना प्रणाम, जूठुं बोलवाना प्रणाम, कषाय योग इत्यादि अध्यवसाय ते अरूपि छे. पापनी करणी नावपाप ते अरूपि छे. ते न्याये पापने अरूपि कहीए. पापनी व्याशी प्रकृति अनंतप्रदेशी खंध छे. ते न्याये पापनां फलने रूपि ज कहीए (४). आश्रवने अरूपि शा न्याये कहीए? आश्रव ते शुनाशुन्न अध्यवसाय, ट नावलेश्या रूप छे. नाव लेश्या अरूपि छे. श्री ठाणांग सूत्रना बीजे ठाणे जीव क्रियाना बे न्नेद कह्या छे. १ समकित क्रिया, २ मिथ्यात्व क्रिया. त्यां समकित क्रिया ते संवर अने मिथ्यात्व क्रिया ते आश्रव. ए बेहु क्रिया जीव कही छे. श्री आचारांग सूत्रनी टीकामां योग, उपयोग, लेश्या, संज्ञा, इंद्रि, श्वासोश्वास, कषाय ए सर्वे जीवना गुण कह्या छे. आश्रव ते कर्मने निपजावे छे. आश्रव ते कर्मनो कर्त्ता छे. कर्मनो कर्त्ता जीव छे ते न्याये आश्रवने अरूपि कही

३ पाप बांधे ने पाप भोगवे.
४ पाप बांधे ने पाप भोगवे.

---

१ गुन्ने नाम मेगे गुन्ने. २ गुन्ने नाम मेगे अगुन्ने.
३ अगुन्ने नाम मेगे गुन्ने. ४ अगुन्ने नाम मेगे अगुन्ने.

---

१ पुन्यानुबंधी पुन्य. २ पुन्यानुबंधी पाप.
३ पापानुबंधी पुन्य. ४ पापानुबंधी पाप.

---

१ बेहु बांधे तेमांथी पाप क्षय जाय अने पुन्य उद
य आवे.
२ बेहु बांधे तेमां पुन्य क्षय जाय ने पाप उदय आवे.
३ बेहु बांधे ने बेहु क्षय जाय. उदय न आवे.
४ बेहु बांधे ने बेहु उदय आवे.

---

१ पुन्यनुं पुन्य होय. २ पुन्यनुं पाप होय.
३ पापनुं पुन्य होय. ४ पापनुं पाप होय.

१ पुन्यमां पुन्य होय २ पुन्यमां पाप होय.
३ पापमां पुन्य होय ४ पापमां पाप होय.

ए. मिथ्यात्व आश्रवने अरूपि शा न्याये कहीए? मिथ्यात्व ते अतत्त्वने विषे तत्त्वनी बुद्धि, तत्त्वने विषे अतत्त्वनी बुद्धि, उंधी श्रद्धा ते क्षयोपशम जावे छे. मिथ्यादृष्टि अरूपि छे. ते न्याये अरूपि कहीए (१). अव्रति आश्रवने अरूपि शा न्याये कहीए ? अव्रत ते छकायनी हिंसाना प्रणाम. खावुं, पीवुं, देवुं, लेवुं ते जीवनो व्यापार छे. ते न्याये अरूपि कहीए (२). प्रमाद आश्रव अरूपि शा न्याये कहीए? प्रमाद ते मद्य, विषय कषायमां वर्त्तवुं, ते जीवनो व्यापार छे. ते न्याये प्रमादने अरूपि कहीए (३). कषाय आश्रव अरूपि शा न्याये कहीए? कषाय प्रणाम ते जीवना छे. कषाय आत्मा छे ते न्याये अरूपि कहीए (४). योगाश्रव अरूपि शा न्याये कहीए? योगनुं प्रवर्त्तवुं ते वीर्यांतरायनो क्षयोपशम छे. योग प्रणाम ते जीवनो छे. योग आत्मा छे. ते न्याये योगने अरूपि कहीए (५). प्राणातिपातादि पांचने विषे प्रवर्त्तवुं ते जीवनो व्यापार छे. ते अरूपि छे. पांच इंद्रिना विषयनुं आस्वादवुं, तथा जाव पांचइंद्रि अरूपि छे. त्रण योगनुं प्रवर्त्तवुं, भंडोपगरण सुचिकसग, लेवुं, देवुं, मेलवुं ते जीवनो व्यापार छे. ते न्याये आश्रवने अरूपि कहीए.

१ पुन्यमां पुन्यनी मति. २ पुन्यमां पापनी मति.
३ पापमां पुन्यनी मति. ४ पापमां पापनी मति.

---

१ बेहु बांधे ते बेहु परिणमे. एक पाप उदय आवे.
२ बेहु बांधे ते बेहु परिणमे. एक पुन्य उदय आवे.

ए बंध पदार्थना भांगा कह्या.

हवे मोक्षनी उत्तरखाण कहे छे. मोक्षना बे भेद १ द्रव्यमोक्ष अने २ भावमोक्ष. १ जे मूकाणा ते द्रव्यमोक्ष. २ जे कर्म मूकवाथी उजलो थयो ते भाव मोक्ष; पण मोक्ष ते जीवनो निज गुण छे. ते माटे द्रव्यथी मूकाणा ते द्रव्यमोक्ष. अशुभ भावथी मूकाणा ते भावमोक्ष. जे देशथी कर्म खेपे ते निर्जरा अने सर्वथी खपे ते मोक्ष. अथवा अपक्षाए संसारी जीवने पण मोक्ष गणीए: श्री उत्तराध्ययन सूत्रना तेरमा अध्ययनमां कह्युं छे के "सवं सुचिन्नं सफलं नराणं, कल्लाण कम्माण न मोक्ख अत्थि" तथा श्री भगवति सूत्रना पहेला शतकना चोथा उद्देशामा "जे रइय सन्ना जाव वहना मोक्खो नत्थि अवेदत्ता नत्तावा जोसइत्ता" उत्तराध्ययनना ... उपाय ते निर्जरा, सूत्रार्थी आत्मा शुद्ध ... मोक्ष. जेम घडावडे पाणी काढीने माहिथी रत्न काढे, तेम तलाव

हवे आश्रवने रूपि शा न्याये कहीए? आश्रव ते कर्मनो कर्त्ता छे; कर्मनो कर्त्ता ते कर्म छे; छ द्रव्य लेश्या रूपि छे; तथा पचीश क्रिया ते आश्रव छे. श्री ठाणांग सूत्रना बीजा ठाणामां पचीश अजीवक्रिया कही छे; ते न्याये आश्रवने रूपी कहीए; मिथ्यात्व आश्रवने रूपि शा न्याये कहीए? मिथ्यात्व ने मिथ्यात्वमोहनी कर्मना अनंतप्रदेशी खंध छे तथा मिथ्यात्व अशुभप्रकृतिना परमाणुआ आवे छे ते आवता कर्मने पण आश्रव कहीए; पूर्वे उदयभावमां कर्म परमाणुआ छे तेने पण मिथ्यात्व कहीए; ते न्याये मिथ्यात्व आश्रव कहीए (१). अव्रत आश्रव रूपि शा न्याये कहीए? अव्रत ते अप्रत्याख्याननी चोकडीना परमाणुआ रूपि छे तेथी खावुं, लेवुं, देवुं व्यापार ए रूपिनो छे. ते न्याये रूपि कहीए (२). प्रमाद आश्रव रूपि शा न्याये कहीए? प्रमाद ते मद्य, विषय, कषाय, निद्रा, विकथा ते सर्व कर्म प्रकृतिनो उदय छे. ते न्याये रूपि कहीए (३). कषाय आश्रव रूपि शा न्याये कहीए? चार कषाय अनंत पुद्गलथी निपन्या वर्ण गंधादि सहित छे ते न्याये रूपि कहीए (४). योग आश्रव रूपि शा न्याये कहीए? मन, वचनना योग चौफरशी, कायाना योग आठ फरशी छे, ते न्याये यो

ते जीव अने आश्रवनां पडनालां रोक्यां ते संवर, अ रहट्ट ते निर्जरा. जेटलुं तलाव खाली थयुं तेटलुं मोक्ष थयुं कहेवाय, ज्ञानरत्न नजीक थयुं. जेम उलेचवुं ते निर्जरा. मस्तकनुं शुष्कपणुं ते मोक्ष. "तवसावा जो सइत्तावा" इति वचनात्. खुरसाण ते निर्जरा. खड नुं निर्मलपणुं ते मोक्ष; जो एम न गणे तो केवलीने केटला कर्मनो बंध? अने केटलानो मोक्ष? जो चार कर्मनो मोक्ष कहेशो तो पण उद्देश मोक्ष ठरशे; ए प्रकृति आश्री पण मोक्ष थशे, एक प्रकृतिना उत्तर परमाणुआ खशा ते पण थशे, तथा जे कर्म खपावी सिद्ध थाय ठे तेने पण अपेक्षाए मोक्ष कहीए, जे माटे श्री नवतत्वप्रकरण ग्रंथमां मोक्ष ते सिद्धने ज कह्या ठे; तथा श्री उत्तराध्ययन सूत्रना वीशमा अध्ययन मां मोक्षना चार मार्ग कह्या ठे; १ ज्ञान, २ दर्शन, ३ चारित्र, ४ तप; ते ज्ञानना बे नेद—१ द्रव्यज्ञान, २ नावज्ञान, द्रव्यज्ञान ते जाण अजाण उपयोगवंत त था पत्र, लखेलुं पुस्तक तथा जाणग शरीर, नव्य शरीर, तथा मिथ्यात्विनुं नणवुं गणवुं ते द्रव्यज्ञान अने समकितदृष्टिनुं नणवुं गणवुं जाणपणुं ते नाव ज्ञान; एम दर्शन चारित्र ने तप जाणवुं, ए चार ने द मोक्षना ठे; तेमां मिथ्यात्विने देश थकी व्यवहार

गाश्रवने रूपि कहीए (५). प्राणातिपातादि पांच चौ फरशी छे, पांच इन्द्रियइंद्रि आठ फरशी छे, बे योग चौ फरशी छे, एक योग आठ फरशी छे, नंमोपगरणने सुचिकुसग ते प्रत्यक्ष रूपि देखाय छे. ते न्याये वीश आश्रवने रूपि कहीए. संवरने अरूपि शा न्याये कहीए? संवर ते समकित, व्रत, अप्रमाद, अकषाय, अयोगीपणुं ते जीवना निज गुण अरूपि छे; ते न्याये संवरने अरूपि कहीए; संवर रूपि शा न्याये कहीए? जे संवरवाथी पुद्गल उपसमाव्या, पुद्गल ते रूपि छे. ते न्याये संवरने रूपि कहीए (६). निर्जराने अरूपि शा न्याये कहीए? जे कर्म निर्जरयां, आत्मा उज्वल थयो ते अरूपि छे. ते न्याये अरूपि कहीए. निर्जराने रूपि शा न्याये कहीए? जे निर्जर्या पुद्गल ते रूपि छे. "सुहुमाणं निज्जरापोग्गलापन्नत्ता" इति वचनात् (७). बंधने अरूपि शा न्याये कहीए? बांधवाना उपाय ते अरूपि छे. तथा निश्चय नयमां तो जीवने अजीव बांधवाने समर्थ नथी. जीव, जीवना अशुभ भावथीज बांध्यो छे; ते भाव अरूपि छे, ते न्याये बंधने अरूपि कहीए. बंधने रूपि शा न्याये कहीए? जे कर्मनी एकशो वीश प्रकृतिना शुभाशुभ परमाणुआ बांध्या छे ते परमाणुआ रूपि छे ते न्याये

नये मोक्ष छे, पण निश्चे नये मोक्ष नथी. समकि तदृष्टिने व्यवहार निश्चे बेहुमां मोक्ष छे. ए प्रकारे मोक्षनी लखाण कही. इति पांचमो लखणद्वार.

हवे छठो कूणद्वार कहे छे.

१ जीव ते छमां कूण ? नवमां कूण ? छमां जीव, नवमां जीव. द्रव्यनी अपेक्षाए जीव. सर्व निर्झरा. २ अ जीव ते छमां कूण ? नवमां कुण? छमां पांच आगल्या, नवमां अजीव. पुन्य, पाप. आश्रव ने बंध. ३ पुन्य छमां कूण ? नवमां कूण ? छमां पुद्गल, नवमां, पुन्य, आश्रव, बंध, अजीव. ४ पाप छमां कूण ? नवमां कू ण ? छमां पुद्गल, नवमां अजीव, पाप, आश्रव ने बंध. ५ आश्रव छमां कूण ? नवमां कूण ? छमां पुद्गल, न वमां अजीव, पुन्य. पाप. आश्रव ने बंध. ६ संवर छमां कूण? नवमां कूण? छमां जीवनो निज गुण, नवमां संवर. ७ निर्झरा छमां कूण ? नवमां कूण ? छमां जीवनो निज गुण. नवमां निर्झरा. ८ बंध छमां कुण ? नवमां कूण ? छमां पुद्गल परिणाम. नवमां पुन्य, पाप, आश्रव, बंध ने अजीव. ९ मोक्ष छमां कूण? नवमां कूण? छमां जीवनो निज गुण. नवमां मोक्ष.

हवे नव आश्री कहे छे. पुन्य, पाप, आश्रव ने बंध

बंधने रूपि कहीए (८). मोक्षने अरूपि शा न्याये कहीए? जीव कर्मथी मूकाणो, उज्वल थयो ते मोक्ष छे. उज्वल थवुं ते अरूपि छे. तथा कर्मथी मूकाइने सिद्धगतिए गया ते सिद्ध छे, भगवंत छे, शाश्वता छे. तेने पण अपेक्षाए मोक्ष कहीए. ते सिद्ध अरूपि छे. ते न्याये मोक्षने अरूपि कहीए (ए).

ए उपचारिक नयमां तो नवतत्त्व रूपि पण छे, अने अरूपि पण छे. वली मुख्य नयमां तो चार रूपि, चार अरूपि अने एक मिश्र ते शा न्याये? श्री भगवति सूत्रना बारमा शतकना पांचमा उद्देशामां रूपि अरूपिना बोल कह्या छे. त्यां आठ कर्म, अढार पापस्थानक, बे योग, तेजस कार्मण शरीर, सूक्ष्म बंध ए त्रीश बोलमां पांच वर्ण, पांच रस, बे गंध, चार स्पर्श ते–शीत १, उष्ण २, स्निग्ध ३, रुक्ष ४, ए सोल बोल लाभे. घनोदधि १, घनवाय २, तनुवाय ३, शरीर ४, बादर खंध, छ द्रव्यलेश्या, एक काययोग ५ ए पांच बोलमां पांच वर्ण, पांच रस, बे गंध, आठ स्पर्श ए वीश बोल लाभे. ए पिस्तालीश बोल रूपिना छे. अने अढारपापनुं विरमण, बार उपयोग, छ भावलेश्या, संज्ञा चार, बुद्धि चार, उग्रहादि चार, पांच उत्थाणादि, त्रण दृष्टि, एक धर्मास्ति,

ए चारना भाव ते जीवना अध्यवसाय छे. द्रव्य ते कर्म पुद्गल छे. ते लेखे छमां जीवने पुद्गल कहीए.नमां जीव, अजीव, पुन्य, पाप, आश्रवने बंध कहीए. एक अपेक्षाए शुभ योगने पण निर्जरा कहीए.एक नयमां संवर पण कहीए. मोक्ष पण होय ते एम भावपुन्य ते निर्जरानी करणीथी होय, ते माटे निर्जरा पण कहीए. परंतु मुख्य नयमां पुन्य, पाप, आश्रव, बंध ए चारने जीवने अशुद्ध करवानो स्वभाव छे.जीवने संसारमां भमाववाना हेतु छे. ते माटे जीवना निज गुण न कहीए. ए तो कर्मना गुण छे ते माटे जीवमां न कहीए, तथा संवर निर्जरा अने मोक्ष ए त्रणने जीवने शुद्ध करवानो स्वभाव छे; संसार टालवानो स्वभाव छे; ते न्याये जीवना निज गुण छे; ते माटे एवंभूत नयमां जीवना गुणने जीव कहीए; ते न्याये छमां जीव कह्या तो दोष नथी; ते पण व्यवहार छे; निश्चे लक्षण वे छे. श्री उत्तराध्ययन सूत्रना अठावीसमा अध्ययनमां कह्युं छे के [illegible] नाणाण मजुतं, नाणदंसण लक्खणं [illegible] नाणेण [illegible] नाणिय नय ने [illegible] संवर नथी; अने [illegible] नयमां ते पण एम साधवा नह.

बीजी अधर्मास्ति, त्रीजी आकाशास्ति, चोथी जीवास्ति, पांचमी कालास्ति, ए सोल बोलमां वर्ण, गंध, रस, स्पर्श नही. ए अरूपि छे.

हवे गाथाए फरी कहे छे. "कम्मठ पावपाणा, मणवय जोगाय कम्मदेहाय ॥ एएचउफासा पन्नत्तं तणवायं घणादही ॥१॥ उरालाइ चउदेहा, पुग्गलधि कायदव्वलेसाय ॥ तह काय जोग एसा, नायवा अठफासा य ॥२॥ धम्माधम्मागासा, जीवा अप्पा वगाणाए ॥ विरइय दिठि पंच, गणा दवजुग भावले साय ॥३॥ उगाहा सन्ना बुद्धा, चउ चउ कणा स हीअ ॥ ए ए सवे जणिया, अरुविण तया नायवा ॥४॥ ए न्याये पुन्य, पाप, बंध ए त्रण कर्म छे. ते माटे रूपि कहेवा. वली आश्रवना नेद छ द्रव्य लेश्या, त्रण योग, पांच शरीर इत्यादि रूपि छे; अने छ भाव लेश्या, एक मिथ्यादृष्टि, चार संज्ञा इत्यादि अरूपि छे; ते माटे बेहु रूपि अरूपि देखाय छे, पण आश्रव ते जीवने मेलो करवानो स्वनाव छे; निश्चयमां हेय पदार्थ छे; छांडवा योग्य छे; ते कर्मनो कर्ता छे; कर्म प्रणाम छे. ते माटे जीवनो निज गुण नथी, परगुण छे, ते माटे रूपि ज कहेवो; वली अढार पापनो रूप कर्ता छे. ते आश्रवना तथा अरूपि पदार्थना कदापि

क्षय न थाय. क्षय तो रूपिनो ज थाय छे. ते माटे आ श्रव ते रूपि ज छे. वली निश्चय नयमां तो मोहनीक र्मनी प्रकृतिना परमाणुआ बांध्या छे, ते कर्मने ग्रहे; कर्मनो कर्त्ता ते आश्रव छे; वली अढार पाप ते जीव ने भोग आवे; अढारनुं विरमण ते न आवे. श्री भ गवति सूत्रना नवमा शतकमां तथा ते ज सूत्रना ते रमा शतकना छठ्ठा उद्देशामां "नो आयामणे भनेम णे रूवीमणे नो अरूवीमणे" एम भाषा कही.वली श्री पन्नवणा सूत्रना अगीआरमा पदमां भाषाना द्र व्य चौफरशी छे. भाषा मननी वर्गणा—श्री भगवति सूत्रना बारमा शतकना चोथा उद्देशामां कही, ते माटे निश्चे तो आश्रव पण रूपि छे अने अढार पाप विर मणादि ते संवर छे, ते अरूपि कह्या छे, पण संवर, निर्जरा, मोक्ष ए त्रण निश्चे जीवने शुद्ध करवानो स्व भाव छे. ते माटे जीवना निज गुण छे. तेथी अरूपि कहेवा. वली जीवद्रव्य तो ठाम ठाम अरूपि कह्यो छे अने अजीवना दश भेद अरूपि छे. चार रूपि छे. तेमां शुद्ध नयमां जीव, संवर, निर्जरा अने मोक्ष ए चार अरूपि छे. पुन्य, पाप, आश्रव अने बंध ए चा र रूपि छे अने अजीव रूपि अरूपि बेहु छे. इति नव मो रूपि अरूपिद्वार समाप्तम्.

हवे दशमो जीवाजीवद्वार कहे ठे.

एक नयमां नवे तत्व जीव, एक नयमां एव जीव ने आठ अजीव, एक नयमां आठ जीव अने एक अजीव, एक नयमां चार जीव, ने पांच अजीव, एक नयमां एक जीव, एक अजीव अने सात जीव. अजीवना पर्याय ते केम? जे नवपदार्थनुं जाणपणुं ते तत्व ठे, जीवने जीव जाणे ते जाणपणुं ते जीव तत्व, अजीव जाणे ते अजीवतत्व. पुन्यने पुन्य जाणे ते पुन्यतत्व, पापने पाप जाणे ते पापतत्व इत्यादि जाणपणुं ते तत्व ठे; पण पुन्य पाप अजीव ते तत्व नही; ए नयमां तो नव पदार्थनुं जाणपणुं ते तत्व ठे; ज्ञान ठे ते जीवनो गुण ठे, ते माटे नव जीव ठे.

हवे एक जीव, ने एक अजीव ते केम? जे माटे सात पदार्थना रूप ते पुद्गल ठे अने अजीव ठे. ते न्याये एक जीव अने आठ अजीव थाय; पण आव कालमां घाले ते नयतिक नही. हवे एक अजीव ने आठ जीव ते केम? सात पदार्थना जाव ते जीव ठे; सात जीव पामे ठे. श्री पन्नवणा सूत्रना पांचमा पदमां " नेरइयाणं अणांता पज्जवा पन्नत्ता " इहां ज्ञान अज्ञानपर्यादि सर्व जीव कह्या. श्री जगवति सूत्रना सातमा शतकना सातमा उद्देशामां जीवने जो

गतकालमां लाजे ३; साइए सपजवसिए ते परमाणु आ द्वीप्रदेशिया यावत् अनंतप्रदेशिया तथा घट पट पणादि आश्री; पुद्गलमां घडि, समय, आवलिका, प्रमुख कालमां लाजे ४. पुन्यमां त्रण जांगा अणाइए अपजवसिए ते संसारमां सर्व जीव आश्री. पुन्यना बांधववाला, जोगववावाला शाश्वता छे तेमाटे. तथा पुन्यना खंध पण शाश्वता छे १. अणाइए सपजवसिए ते जवि जीवमां पुन्यबंध उदय आश्री २. त्रीजो जांगो शून्य छे ३. साइए सपजवसिए ते एक जीवने एक बंध आश्री। तथा एक खंधने पुन्यपणे रहेवा आश्री ४. पाप आश्रवमां त्रण जांगा पुन्यनी पेठे. संवरमां चार जांगा लाजे. अणाइए अपजवसिए ते सर्व जीव आश्री। संवरना करवावाला शाश्वता छे १. अणाइए सपजवसिए ते ज्व्यसंवर संसारी जीवमां लाजे, ते आश्री काइक लाजे छे २. साइए अपजवसिए ते समकितादि आश्री. समकित ते संवर इत्यादि निश्चे संवर, सिद्धमां पण गणीए. व्यवहार संवर चारित्रनुं पालवुं ते नथी। पण चारित्रावरणी कर्मना क्षय थयां छे ते माटे अकषायि, अवेदी, अलेशी, अजोगी इत्यादि गुण सिद्धमां छे ते आश्री ३ साइए सपजवसिए ते साधुपणुं श्रावकपणुं

ग जीव अजीव बेहु. अजीवने नोग नही. ते न्याये कर्मने काया जीव कह्या. श्री नगवति सूत्रना वारमा शतकना पहेला उद्देशामां आठ आत्मा कह्या. तो द्रव्य आत्मा तो जीव छे. ते सातना नाव जीव कह्या. श्री नगवति सूत्रना तेरमा शतकना सातमा उद्देशामां कायाने आत्मा कही, सचित्त पण कही, जीव पण कह्यो. श्री नगवति सूत्रना पचीशमा शतकना वीजा उद्देशामां जीवना चौद नेद कह्या छे. ते काया ए करीने कह्या छे. सातमा व्रतमां "सच्चित्ताहारे" सचित्त तो काया होय. जो अजीव कहो तो सचित्त काम कोइ न रह्युं. श्री समवायांग सूत्रमां तथा ठाणांग सूत्रमां बे राशि कही, तो शुं इहां त्रीजी मिश्र राशि छे? श्री दशवैकालिक सूत्रना आठमा अध्ययनमां "देहदुक्खं महाफलं" ते अजीवने दुःख पण न होय, अने दुःख दीधाथी पण शुं थाय? श्री उत्तराध्ययन सूत्रना पहेला अध्ययनमां वरं मे अप्पादंतो" तो अजीवने दम्याथी शुं थाय? श्री नगवति सूत्रना सत्तरमा शतकना वीजा उद्देशामां जीवना छन्नु बोल कह्या. तथा ते ज सूत्रना वीशमा शतकना त्रीजा उद्देशामां एकशोने सोल जीवात्मा कह्या. ते लेखे कर्मने, कायाने, जीवने पर्याय कहीए. पर्याय अ

शाश्वता ते माटे. तथा श्री जगवति सूत्रना नवमा शतकना तेत्रीशमा उद्देशामां अढार पाप, चौद धर्म, चार बुद्धि, चार उग्रह, पांच उठाण, चार गति, आठ कर्म, ठ लेश्या, त्रण दृष्टि, चार दर्शन, पांच ज्ञान, त्रण अज्ञान, चार संज्ञा, पांच शरीर, त्रण योग, बे उपयोग अने चोवीश दंमक; ते न्याये आठ जीव कहीए. कायाने कर्मने जीवमां कह्या, तो पुन्य, पाप, आश्रव, बंधने जीव केहेतां शो दोष? श्री ठाणांग सूत्रना बीजा ठाणामां कालने जीव अजीव बेहु कह्यो. बे उपर वर्त्ते ते माटे. ठांघो, तडको वैमानादि, एने पण जीवना परिग्रह्या माटे जीव कह्यो ठे, तो कर्म काया ए बे पदार्थ विना तो कोइ जग्याए न लाजे.ते विना जीव नही. जीव विना ए नही. तेथी सात जीवमां घालवा. ते माटे एक अजीव ने आठ जीव,पण मुख्य नयमां तो चार जीवने पांच अजीव ठे ते केम? पुन्य, पाप, आश्रव ने बंध ते जीवना पर गुण ठे. तेथी अजीव कहीए. संवर, निर्क्षरा ने मोक्ष ए त्रण जीवना निज गुण ठे ते माटे. श्री अनुयोगद्दार सूत्रमां कह्युं ठे के, "जीव गुण पमाणे तिविहे पन्नत्ते तं जहा–१ नाणगुण पमाणे, २ दंसणगुण पमाणे. ३ चरित्त गुण पमाणे. तथा श्री उत्तराध्ययन सूत्रना अ

अथवा एक जीव, एक अजीव, त्रण जीवना निज गुण, चार पर गुण, तथा एक जीव, एक अजीव, त्रण जीवना पर्याय, चार अजीवना पर्याय.

हवे मुख्य नयमां उलखाण कहे छे. जीवने जीव कहीए, संवर कहीए, निर्झरा कहीए, मोक्ष कहीए. अजीवने अजीव कहीए, पुन्य कहीए, पाप कहीए, आश्रव कहीए, बंध कहीए. पुन्यने अजीव, पुन्य, आश्रव ने बंध ए चार कहीए. पापने अजीव, पाप, आश्रव ने बंध ए चार कहीए. आश्रवने अजीव, पुन्य, पाप, आश्रव ने बंध ए पांच कहीए संवरने जीव, संवर, निर्झरा ने मोक्ष ए चार कहीए. निर्झराने जीव, संवर, निर्झरा अने मोक्ष ए चार कहीए. बंधने अजीव, पुन्य, पाप, आश्रव ने बंध ए पांच कहीए; मोक्षने जीव, संवर, निर्झरा ने मोक्ष ए चार कहीए. जीवने जीव शा न्याये कहीए? इत्यादि सर्व उलखाण देखाडी देवी. ए मुख्य नयमां कह्युं छे, अने बीजी नयमां तो पाछलनी पेठे सर्व विचारी लेज्यो. इति दशमो जीवाजीवद्वार समाप्तम.

हवे अगीआरमो शुभाशुभद्वार कहे छे.

१ जीवद्रव्य पोते निष्कलंक छे ते माटे शुभ छे

ण थाय छे अने समकित विना निश्चे संवर पांच मां हिलो तो सम्यक्दृष्टिने होय छे. त्यां तेरमा सुधी तो देशसंवर छे अने चौदमे सर्व संवर छे. जे माटे चौद मानुं नाम शैल कहेतां पर्वतनी पेठे अकोल ते सर्व संवरनो ईश्वर छे. ते माटे पुरो संवर छे अने मिथ्या संवर नही. जे माटे श्री नगवति सूत्रना पहेला शत कना बीजा उद्देशामां "इह नाविए विनाणे परनवि एवि तडुनय नविए" कह्यं. चारित्र संयम तप ते ए नवे ज कह्यो ते न्याये. तथा ज्ञानने पण अपजवसि ए कह्युं. चारित्रनी स्थिति पूर्वक्रोडनी कही. तेना प र्यव पण न कह्या. श्री नगवति सूत्रना बीजा शतक ना पहेला उद्देशामां खंधने अधिकारे तथा चारित्र आत्मार्थी. श्री नगवति सूत्रना बारमा शतकना द शमा उद्देशामा ज्ञान आत्माना धर्णी अनंतगुणा क ह्या. ते माटे व्यवहारसंवर क्रिया रूप ते कोइ नही अने निश्चेसंवर समकितादि पांच छे. जे निवृत्तिनाव मिथ्यामां सर्व होय प्रवर्तननाव एके न होय. यद्यपि मिथ्या समपणु छे तथापि सामायिक चारित्र नही. कर्म विना कोन रोके? चारित्रना गुण ना रोके नही. जे समकित कहे पण समकित संवर न कहाए कर्म सरपायने अनाव अपस्था गणाए पण निर्जरा ते

अने बीजा शतकना दशमा उद्देशामां धर्मास्तिकायादि पंचास्तिकाय नित्य शाश्वति कही. ते माटे शाश्वतो ते जीव. अशाश्वतो ते जीव नही. एम कहे ते एक नयना माननार छे ते बीजा नयने उत्थापे छे. ते माटे मिथ्यादृष्टि कहीए. जे माटे श्री उत्तराध्ययन सूत्रना अठावीशमा अध्ययनमां धर्म, अधर्म, आकाश ए त्रण अनादिया, अपर्यवसिया, शाश्वता नित्य कह्या तथा जीव, पुद्गल अने काल ए त्रणना द्रव्य शाश्वता अने पर्याय अशाश्वता. जे माटे श्री भगवति सूत्रना नवमा शतकना तेत्रीशमा उद्देशामां भगवंते जमालीने कह्युं के "सासए लोए जमाली, असासए लोए जमाली, सासए जीवे जमाली, असासए जीवे जमाली; एम चार बोल कह्या छे. ते जोतां जीवद्रव्य नित्य छे, पर्याए अनित्य छे. इहां पर्यायने जीव कह्यो जणाय छे. ते माटे "असासए जीवे" कह्यो. ते न्याये जे जेना द्रव्य, गुण पर्याय तेना ज कहीए. ते न्याये जीवने नित्य अनित्य [illegible] कहीए एम अजीवना नाश ते नित्य पुद्गलना [illegible] नित्य अनित्य छे. पुन्य एक जीव आश्री एक [illegible] आश्री अनित्य, म[illegible] नित्य [illegible] [illegible] पुन्यनी पेठे सर्व जीव आश्री नित्य [illegible] समयमाहि

नि पंदरमो गुणठाणाद्वार समाप्त.

हवे सोलमो समवतारद्वार कहे छे.

ज्ञान पदार्थमां कोण कोण समावे? सर्व अने [illegible] ज्ञानना ज्ञान पदार्थमां समवतरे. तथा बार उपयोग, चार बुद्धि, चार नयज्ञानादि, पांच ज्ञानादि ज्ञानना गुणमां समवतरे. चोत्रीश अतिशय, पांत्रीश प्रकारनी वाणी [illegible] ज्ञानना पांचमो [illegible] भेद [illegible] ज्ञानना चार भेद, चौद गुणठाणा, [illegible] चार गति पांच जाति, [illegible]

[illegible]

शरीरी, गमे, व्रत, नियम, पच्चक्खाण, पांच चारित्र, ने निर्ग्रंथ इत्यादि संवरमां समवतरे ६. बार भेदे तप, बार पडिमा, एकाणु विनय, पांच सज्झाय, ध्यान, नव प्रकारनो ब्रह्मचर्य गणवो, तप, जप, सूत्र वांचवा, धर्मकथा कहेवी इत्यादि निर्जरामां समवतरे ७. एकसो अडतालीस प्रकृतिनी स्थिति, अनेनो कर्मवर्गणा ए बंधमां समवतरे ८. ज्ञानादि मोक्ष मार्ग कर्मनो क्षय होय ते मोक्षमां समवतरे ९.

हवे एक दान ते केटलामां समाय? एक दान पुन्यमां समवतरे, एक पापमां समवतरे, अने दान पुन्य पाप बेहुमां समवतरे. सचित्त पाणी, जीवमां मिश्रपाणी, सचित्त अचित्त बेहुमां सचित्तपाणी जीव मिश्र थय एम त्रण आहार पण जाणवां. जीव जीवाजीव ते बेहुमां एक कोई साधु सन्नाणु नाम कहे [illegible] धर्मदत्त [illegible] श्रावक श्रावका [illegible] संप [illegible] ते [illegible] पा [illegible] श्रावक [illegible] पच्चक्खाणी, [illegible] वंदि

३; भावथी अरूपि ४; गुण कर्मथी मूकावुं ५.

ए तो मुख्य नयमां कह्युं; अने उपचारिक नय मां पुन्य; पाप; आश्रव; बंध ए चार जीवना प्रणाम गणे तो द्रव्यथी अनंत १.क्षेत्रथी सर्व लोकमां २;काल थी अनादि अनंत तथा अनादिसांत ३,भावथी अरूपि ४, गुणथी तेमज५.तथा पुन्य पापनो बंध प्रणाम आंत रे पण गणीये तो बहुलनाथी जाणवो;तथा एकेकप्रकृति नो बंध कालथी अनादि अनंत, अनादि सांत, सादि सां त ए भांगो लागे. वली संवर, निर्जरा, मोक्षना द्रव्य अ नंता १, क्षेत्रथी सर्व लोक २, कालथी संख्याता का ल सुधी त्रीजा परिणाम न प्रणमे तेटलो काल ३, भावथी शुभाशुभ वर्णादि सहित ४, गुण ग्रहण; ग ले, मले; विखराइ जाय ५. तथा सिद्धने मोक्ष गणी ए तो द्रव्यथी अनंता १, क्षेत्रथी पिस्तालीश लाख जोजन प्रमाणे; लोकने मस्तके सिद्धसिला छे. ते उ पर एक जोजनना चोवीसमा भागमां सिद्धनी अव गाहना छे २, कालथी अनादि अनंत ३, भावथी अ रूपि ४, गुण केवलज्ञानादिक ५. एक सिद्ध आश्री द्र व्यथी एक १, क्षेत्रथी असंख्य प्रदेशावगाही, त्रण सो तेत्रीश धनुष बत्रीश आंगुल प्रमाणे अवगाहना २, कालथी सादि अनंत ३, भावथी गुणथी तेम ज

४: ५. पुन्य पापादि सात पदार्थवाला जीवने गणीए तो पुन्य इत्यादि सातना द्रव्य अनंता १; क्षेत्रथी सर्व लोक २; कालथी अनादि अनंत, कालथी पुन्य; पाप; आश्रव; बंधना परमाणुआ सादि सांत छे ३; नावथी अरुपि ४; गुण जाणपणुं ५. एक जीव आश्री द्रव्य १, क्षेत्रथी असंख्यप्रदेश; उत्कृष्ट पापनो बंध अनादिना सर्व लोक २; कालथी पुन्य; पाप; आश्रव, बंध, निर्जरानो अनादि अनंत अनादि सांत, एक प्रकृति आश्री सादि सांत; ने संवर; निर्जरा मोक्ष एम ज; वली सिद्धमां घाले तो अनादि अनंत नावथी अरूपि, गुण चेतना इत्यादि अनेक नय छे. इति वीशमो द्रव्य, क्षेत्र, काल, नाव, गुणद्वार समाप्तम्.

हवे एकवीशमो उत्पाद व्यय, ध्रुवद्वार कहे छे.

उत्पाद ते नव पदार्थ नवा उपजे नही. छता विणसे पण नही. ध्रुव शाश्वता छे, पण परिणाम वीशप्रणमे ते आश्री कहे छे. जीवनो उत्पाद ते नवी गत्यादिकने विषे उपजे, नवा गुणगणे चढवुं, नवा नावनुं आदरवुं १. व्यय ते आगली गत्यादिकनुं छांडवुं २. ध्रुव ते ते ज स्थानके रहेवुं ३. तथा जीव द्रव्य ते

ही २. पुन्य ते प्रकृति छे, अप्रकृति नही. जावपुन्य ते जावप्रकृति छे. द्रव्यपुन्य ते द्रव्यप्रकृति छे. पुन्य नी बेतालीश प्रकृति छे ३. एम पाप ते प्रकृति छे, अप्रकृति नही. पापनी ब्याशी प्रकृति छे ४. आश्रव ते प्रकृति छे, अप्रकृति नही. आश्रवनी सत्तावन प्रकृति छे ते केइ ? पांच मिथ्यात्व, बार अव्रत, पचीश कषाय, पंदर जोग, एम सर्व थइ ५७ प्रकृति थइ ५. संवर ते अप्रकृति छे, प्रकृति नही, पण सत्तावन प्रकृतिने संवरी छे ६. निर्झरा ते अप्रकृति छे, प्रकृति नही पण ते एकशो बावीश प्रकृति निर्झरे छे ७. बंध ते प्रकृति छे अप्रकृति नही. एकशो वीश प्रकृतिने बांधे छे ८. मोक्ष ते अप्रकृति छे, प्रकृति नही; पण १४८ प्रकृतिथी छुटवुं ए. इति सत्तरमो प्रकृति अप्रकृतिद्वार समाप्तम.

हवे अढारमो जावद्वार कहे छे.

जीवद्रव्य ते प्रणामिक जावमा छे. जीवना गुण पर्याय ते उदय १, उपशम २, क्षायक ३, क्षयोपशम, प्रणामिक ४ जावमा छे त्यां चडाइ गुण तेह कषाय, लेश्या, मिथ्यात्वादि, ते उदयजावमां छे. छ गुण ते उपशमादिक त्रण जावमा छे. त्यां उपशम

शाश्वतो छे, धर्म, अधर्म, आकाश, कालनो उत्पाद ते
जीव पुद्गलने आपणो वश्य करवो १, व्यय ते पारके
वश पडवुं २, जेम जीव पुद्गल स्थिर रहे, ते धर्मास्ति
नो व्यय. चाले ते अधर्मास्तिनो व्यय. धर्मनो उत्पा
द इत्यादि ध्रुव ते चार शाश्वता छे ने पुद्गलनो उत्पाद
ते नवा खंधनुं थवुं, व्यय ते विखरवुं, ध्रुव ते शाश्व
ता २, पुन्यनो उत्पाद ते नवा शुभ प्रणामनुं उपज
वुं, नवा प्रमाणुने पुन्यपणे उपजवुं, व्यय ते विशुद्ध
तावर्थी पडवुं, तथा पुन्यनुं खपाववुं, ध्रुव ते पुन्यप
णे रहवुं. तथा घणा जीवोनी अपेक्षाए, घणा पुद्ग
लनी अपेक्षाए शाश्वतुं छे ३ एम पापनो उत्पाद ते अ
शुद्ध प्रणामनुं उपजवुं तथा परमाणु पुद्गल पापपणे
परिणमाववुं. व्यय ते विशुद्ध तावनुं आदरवुं पाप प्र
माणुनुं छांडवुं, ध्रुव ते शाश्वता ४, आश्रवनो उत्पाद
ते नवा परमाणुआ, मिथ्यात्वादिकणी प्रणमाव्या ते
[illegible] योग व्यापार [illegible] ते व्यय. [illegible] मि
थ्यात्वादि [illegible] [illegible] ध्रुव ते
शाश्वतो ५, संवरनो उत्पाद ते [illegible] नकनि
[illegible] [illegible] व्यय [illegible] प्रा [illegible] का
[illegible] ध्रुव ते [illegible] आदिक

[illegible]

समकित, उपशम चारित्र ते उपशमिक नांखवुं, सां जळवुं, पांच इंद्रि, त्रण वीर्य, पांच लब्धि इत्यादि क्ष योपशमिक नावमां छे. नव्यपणुं अनव्यपणुं ए अ नादि प्रणामिकनावमां छे. सिद्धपणुं सादिप्रणामिक नावमां छे. इहां कोइ पूछे छे के, अज्ञान, मिथ्यात्व ए उदयनावमां पण कह्या अने क्षयोपशमिकनाव मां पण कह्या? तेनो उत्तर–जे अजाणपणा रूप अ ज्ञान, ते ज्ञानावरणी कर्मनो उदय छे तेने उदये जी वने कोइ वस्तुनी खबर पडती नथी, अने जे विपरी त जाणवा रूप अज्ञान छे, ते ज्ञानावरणी कर्मनो क्ष योपशम छे. कर्म त्रूटवाथी जाणपणुं आव्युं छे. एम मिथ्यात्वमोहनीनो उदय पण मिथ्यात्व सहित छे. ते अशुद्धपणा माटे अज्ञान कह्युं छे, पण ज्ञान जीव नुं लक्षण छे. एम मिथ्यात्वमोहनीनो उदय ते तो उदयनावमां छे अने जे विपरीत सद्दहणा रूप विप रीत मिथ्यात्व ते तो मोहनी पतली आवी छे. ते स द्दहवुं ते जीवनो गुण छे. ते मिथ्यादृष्टि कहीए. ते क्ष योपशमनावमां छे. एटले जीव ते पांच नावमां रह्यो; पण मुख्य नयमां जीवद्रव्य प्रणामिकनावमां छे१.

अजीवमां धर्माधर्मा, आकाश, काल ए चार अनादि प्रणामिक नावमां छे, अने पुद्गल पोते तो पु

निर्ज्जरानो उत्पाद ते तप करवो; व्यय ते पारवो;तथा नवानुं बांधवुं; तथा मुक्ति जवुं. ध्रुव तेम ज ७; बंधनो उत्पाद ते शुभाशुभ योगादि सेववे परमाणुआ ग्रही कर्मपणे प्रणमावे. व्यय ते कर्म बांध्यांनुं निर्ज्जरवुं त था बूटवुं. ध्रुव ते शाश्वतो ८. मोक्षनो उत्पाद ते क र्मनो क्षय, व्यय ते कर्म तथा ज्ञानादि नासे. ध्रुव ते शाश्वतो. सिद्धना पर्यायनी अपेक्षाए उत्पाद व्यय छे. आपणा पर्यायनी उत्पाद व्यय नथी. एम सघ ले जे जे नवा भाव उपजे, ते उत्पाद. आगल्या त जे ते व्यय, एमना एम रहे ते ध्रुव.तथा बीजी नय मां ज्ञाननो उत्पाद ते ज्ञान, व्यय ते अज्ञान, ध्रुव ते आपणे भावे शाश्वतो इत्यादि ए. इति एकवीशमो उत्पाद; व्यय; ध्रुवद्वार समाप्तम्.

हवे बावीशमो तलाव दृष्टांतद्वार कहे छे.

जीव रूप तलाव छे १, अजीव रूप पाणी २, आ श्रव रूप घडनालां ३, तेमां सारूं पाणी आवे ते पु न्य ४, खराब पाणी आवे ते पाप ५, ते पाणी अने तलाव एकमेक होय ते बंध ६, आवतां घडनाला रो क्यां ते संवर ७, अरहट्टादिके आगलुं पाणी काढे ते निर्ज्ज रा ८, सर्व तलाव खाली थाय ते मोक्ष ए. ए दृष्टांत कह्युं.

फलपणा आश्री अनादिप्रणामिक नावमां छे. व
एनी अवस्था प्रमाणुपणुं इत्यादि सर्व सादिपणा
क नावमां छे. तथा पुद्गलना अनंतप्रदेशिया खंध
मंपणे प्रणम्या ते उदय नावमां छे. वली उपचारे
री उपशमाव्या पुद्गल क्षय कर्या, पुद्गल क्षयोप
माव्या इत्यादि ते न्याये उपशम, क्षयोपशम, ई
यकनावमां पण छे २.

पुन्य ते जीव उदय, अजीव उदय निपन्या.
दयनावमां ने सादि प्रणामिकनावमां ३. एम प
पण जीव उदय, अजीव उदय निपन्या उदयने
दि प्रणामिकनावमां छे ४. आश्रवमां पण एम ज
संवर ते उपशमिक, क्षायक, क्षयोपशमनावमां छे
णामिकनाव तो सघले फेलाइ रह्यो छे. ते माटे
पण जाणे ६. निर्जरा ते एम ज त्रण नावमां. ३
शमनावमां निर्जरा नथी. कर्म शांत्यां पछी छे
माटे ७. बंध ते पुन्यनी पेठे ८. मोक्ष ते संवरनी
छे ए. वली एक अपेक्षाए क्षायकनावमां ज छे.
तो पांच नावमां नव पदार्थ कह्या. हवे नव पदार्थ
पांच नाव ए ज रीते कहे छे. जीवमां पांच नाव,
जीव, पुन्य, पाप, आश्रवने बंध. ए पांचमां बे
३. संवरमां चार नाव. निर्जरामां त्रण अने

हवे तलावद्वारनी मेलवणी कहे छे. जेम कोइ पुरुषनुं चिंतामणि रत्न तलावमां प्रमादने वशे पडचुं होय, ते घडनालां रोक्यां विना पाणी काढे तो तलाव खाली न थाय अने रत्न हाथ न आवे; तेम केवलज्ञान अने केवलदर्शन रूप रत्न जीव रूप तलावने विषे छे, ते कर्म रूप पाणीथी ढांकेलुं पडचुं छे. ते मिथ्यात्वादि आश्रव रोक्या विना अकामनिर्जरा, बाल तपस्यादिके कर्मनी निर्जरा करे. कर्म रूप पाणी काढे पण जीव रूप तलाव खाली न थाय. जेम कोइ चतुर पुरुषने पहेलेथी घडनालां रोकीने पछीथी अरहट्टादिके करीने पाणी काढीने तलाव खाली थाय अने चिंतामणिरत्न पोताने हाथ आवे; तेम जीव रूप तलावने विषे समकितादिके आश्रव रूप घडनालां रोकीने पछीथी तपस्यादिके करी कर्म रूप पाणी काढे तो तेथी केवलज्ञान अने केवलदर्शन रूपी चिंतामणि रत्न हाथमां आवे, अने मुक्ति होय छे. इति बावीशमो तलाव दृष्टांतद्वार समाप्तम्.

हवे तेवीशमो नवपदार्थमां जेगा जूदानो द्वार कहे छे.

व्यवहार नयमां नव पदार्थ जेगा छे अने निश्चे

एक. इति अढारमो भावद्वार समाप्तम्.

हवे उंगणीशमो द्रव्यगुणपर्यायद्वार कहे छे.

जीवनो द्रव्य ते जीव असंख्यात प्रदेशी छे. गुण ते ज्ञान दर्शननो. तद्रूप अनादिया गुण. चारित्र तपस्यादि गुण. कषायादि अशुद्ध गुण. वीर्यने उपयोग तद्गुण पर्यायना बे भेद—एक द्रव्यपर्याय, बीजो गुणपर्याय. द्रव्यपर्याय ते नरकादिक. गुणपर्याय ते मति श्रुतादिक. ए जीवना द्रव्यपर्याय कह्या.

अजीवना द्रव्य तो पांच धर्मादिक. गुण जड लक्षण, पर्याय ते पलटवा रूप परमाणुआदिक. धर्मास्तिनो द्रव्य ते धर्मद्रव्य, गुण चलण, पर्याय अनंता, जीवने अनंता पुद्गलने चलाववानी शक्ति, ते माटे अनंता पर्याय. एम अधर्मनो द्रव्य तो एक असंख्यातप्रदेशी. गुण स्थिर. पर्याय अनंता. जीव पुद्गलने स्थिर राखवानी शक्ति. आकाशनो द्रव्य तो एक अनंतप्रदेशी. गुण विकाश. पर्याय अनंता. द्रव्यने जग्या आपवानी शक्ति. कालनो द्रव्य तो एक समय. गुण वर्तना रूप. पर्याय अनंता जीवने पुद्गल उपर वर्ते. नवी नवी अवस्था करे छे. ते माटे एक समयना अनंता पर्याय. पुद्गलनो द्रव्य ते पुद्गल परमाणु यावत्

अनंतप्रदेशी. गुण ग्रहण लक्षण. पर्याय ते एक गुण ते कालो. यावत् अनंतगुण कालो. एम यावत् लूखोर.

पुन्यनो द्रव्य ते पुन्य शुभकृत रूप. गुण ते जीवने सुखदाता. पर्याय अनंता. चारित्रमोहनीना विकारथी उपन्या संक्लिष्ट विशुद्ध स्थानक तथा अनंता परमाणुआना वर्णादिक तथा अनंता जीवोवें ते एम पापनो द्रव्य ते पाप. गुण जीवने दुःखदाता, पर्याय अनंता वर्णादिक. आश्रवनो द्रव्य ते आश्रव मिथ्यात्वादिक. गुण नवां कर्म ग्रहवानो. जीवने मैलो करवानो. तथा उज्वल पण करे. पर्याय अनंता कर्म आया. लेश्याना, योगना कषायना प्रणाम, मिथ्यात्वनो द्रव्य ते मिथ्यात्व. गुण विपरीत सद्दहणा पर्याय अनंता. मिथ्यात्वमोहनीना पर्याय. इत्यादि सवना कहेवा.

संवरनो द्रव्य ते संवर समकितादिक. गुण कर्म रोकवानो, पर्याय अनंता कर्मवर्गणादि ते, समकितनो द्रव्य ते समकित, गुण सद्दहणा, पर्याय अनंत वस्तु ते सद्दहे, इत्यादि सर्वना कहेवा. निर्जरानो द्रव्य ते निर्जरा, गुण कर्म तोडवानो, पर्याय अनंता कर्म द्रव्यवर्गणा त्रूटी ते. बंधनो द्रव्य ते बंध. गुण ते जीवने बांधवानो पर्याय अनंता. कर्म द्रव्य वर्गण

करणीथी पुन्य निपजे. शुभ कर्म पण आवे छे. बांधे पण छे; आगल्यां निर्जरे पण छे एम पुन्य; पाप; आश्रव; बंध ने निर्जरा निपजे. समकितादि संवरनी करणी निवृत्तिभावथी आवतां कर्म रोके छे. एक संवर निपजे छे. तथा अपेक्षाए पुन्य; पाप; आश्रव; बंधनी निर्जरा करे. जे माटे श्री उत्तराध्ययन सूत्रना उगणत्रीशमा अध्ययनमां कोह विजएणं खंति जणयइ; कोह वेयणिज्जं कम्मं न बंधइ; पुव्वं बंधं च निज्जरेइ. इति वचनात. एनो परमार्थ जे क्रोध जीत्यो; त्यां संवरथी रोक्या अने क्षमा करतां शुभ मनादि योग प्रवर्त्ताव्या. अरे जीव! म्हारां मंच्यां कर्म छे;तो तुं समभावे खम. इत्यादि योग वर्त्या. तेथी आगल्या कर्मनी निर्जरा होय अने नवां शुभ भाव्यां; बांध्यां पुन्य पण निपजे. जे माटे श्री संथारापयन्नामां आश्रव; संवर; निर्जरा ए त्रण भेगा होय ते तीर्थ कहीए. ते माटे संथारादि करतां जे योग रोके; तेथी खावादि करतां कर्म पण रोके. नवां शुभकर्म आवे, पण तेथी देवगति तथा तीर्थंकरादि प्रकृतिनो बंध पण होय छे. आगलां अशुभकर्म खपावे. श्री उत्तराध्ययन सूत्रना उगणत्रीशमा अध्ययनमां भत्त पच्चक्खाणेणं, अणेगा यं भव सहस्साइं निरुंभइ. इति वचनात. जे माटे सं

बेद कह्या. प्रशस्त १, अप्रशस्त २ ते केम? ए दृष्टांते. कषायथी बंधु थाय; पण अंतरमां कषाय ते अशुभ ज छे. शुभयोगनी अपेक्षाए राग ते शुभ कह्यो छे. जेम पोते तो चोर छे, पण शाहुकारनी संगते शाहुकार जेवो प्रतिभासे छे. तथा म्होटी कषाय छूटी अने न्हानी कषाय रही, ते माटे शुभ देखाय. जेम कृष्णलेश्यानी अपेक्षाए नील शुभलेश्या अने नीलथी कापुत शुभ, पण परमार्थे सत्तास्वरूपथी त्रण लेश्या अशुभ ज छे. ते न्याये संसारनो राग छूटवाथी धर्मनो राग थयो, ते पूर्वनी अपेक्षाए शुभ प्रतिभासे छे; पण पोते अशुभ छे. परंतु छूटवाथी मुक्ति जशे. जेम गौतमस्वामीने वीर प्रभु उपर [illegible] राग हतो; अने टाळ्यो ना केवलज्ञान थयुं. तेम एटली कषायथी यथाख्यात चारित्र अटक्युं, सातमे गुणठाणे मुक्तिनी वाट ज पडी. अहीं पण मुक्ति न पामे; अने ए छूटवाथी मुक्ति मळे. ते तेम कषाय [illegible] छे. कषाय छूटी तथा थाय पण शुभ वर्ते, जेथी कषाय शुभ [illegible] [illegible] पूर्व छूटा [illegible] पण कषाय [illegible], आ [illegible] [illegible] [illegible]

क देखाय छे. वली वीतरागने तो ज्यां कारण कार्य ए बेहु शुद्ध होय ते धर्म. उपादेय पदार्थ आदरवा योग्य छे. ज्यां कारण कार्य बेहु अशुद्ध होय ते अधर्म, हेय पदार्थ; ज्यां कार्य शुद्ध, कारण अशुद्ध त्यां अल्प पुन्य. ज्यां कारण शुद्ध, कार्य अशुद्ध त्यां अल्प पाप; परंतु ए सर्वे ज्ञेय पदार्थ छे.

हवे नव पदार्थ उपर त्रण बोल कहे छे. प्रथम तो एक नयमां नव पदार्थ ज्ञेय छे. सूत्रमां ठाम ठाम कह्युं छे के, जे श्रावक, श्राविका नव पदार्थना जाण छे, ते आत्री. पछी कोइ हेय जाणीने छांडे छे, कोइ उपादेय जाणीने आदरे छे. ए नयमां तो आगल जतां बे ठस्या, पण इहां त्रण वात करी देखाडे छे. जीवने अजीव जाणवा योग्य छे. तेमां केइ जीव अजीव आदरवा, ने केइ छांडवा; परंतु समुच्चयमां ज्ञेय पदार्थ छे. पुन्य पण जाणवा योग्य छे. तथा कोइ नयमां पुन्य छांडवा योग्य पण छे. जे माटे पुन्य छांडवाथी मुक्ति जशे. पुन्य लीवाथी मुक्ति न जाय. कोइ एम कहे के, पुन्य ते धर्म, धर्म ते पुन्य एक ज छे. ए वात एकांत न मळे. जे माटे पुन्य ते कर्म छे. धर्म ते नो कर्म छे. पुन्य ते पुद्गल छे. धर्म तेनो पुद्गल छे. तथा पुन्य ते बंध छे. धर्म ते मोक्ष छे. तथा पुन्य ते

श्वे तो सर्व कषाय क्षय जवाथी वीतरागीपणुं थाय; परंतु कषाय थकां वीतरागीपणुं न आवे. ते माटे कषाय सर्व अशुद्ध छे. जगवंतनी आज्ञामां नही. जे माटे दशमा गुणगणा सुधी सूत्र विपरीत चालता कह्या छे. ते न्याये आज्ञा नही पण व्यवहारे कषाय मां शुज आश्रव जणाय छे. ते शुज आश्रवथी निर्ज्जराने पुन्य होय छे. श्री उत्तराध्ययन सूत्रना उगणत्रीशमा अध्ययनमां वंदणयाएणं नियागोयं कम्मं खवेइ, उच्चागोयं निबंधइ. इति वचनात्. ए वंदणाथी निर्ज्जराने पुन्यबंध बेहु कह्या छे; अने निर्ज्जरा बंध केम होय? ते जेम चडसादिके कूवानुं पाणी काढतां ते पाणी पाछुं पडे छे, तेम निर्ज्जरा करतां छठे गुणगणे नियमा सात कर्म बंधाय छे, परंतु बांधे थोडां अने तोडे घणां.तथा तोडवानो कामी छे, बांधवानो कामी नही तेथी समये समये उज्वल थतो जाय छे. जेम कोइने माथे हजार रुपियानुं देवुं होय, तेने कमातां व्यापार करतां समये समये माथे व्याज चढे छे. कोइ समये कमाय पण छे, पण घणुं कमाय छे तेथी देवुं उतुं थतुं जाय छे. धन वधतुं जाय छे. एम साधु प्रमुखने पूर्व कर्म रूपी देवुं मच्युं छे तेने प्रतापे समये समये सात आठ कर्म बांधवा रूप व्याज चढे छे, प

चार गतिमां फेरवे. धर्म ते चार गति मटाडे. पुन्यते गंडवा योग्य ठे. धर्म ते आदरवा योग्य ठे. ते माटे धर्म पुन्य एक नही अने नाव पुन्य ते पुन्यनी करणी ने धर्म एकज ठे. कोइ नयमां पुन्य आदरवा योग्य पण ठे. जे माटे धर्मनी अने पुन्यनी करणी एक ठे. श्री नगवति सूत्रना चोथा शतकना दशमा उद्देशा मां औपधमिश्रित नोजनने दृष्टांते. अढार पापथी निवर्त्याथी कल्याणकारी कर्म बांधे. तथा श्री ठाणां ग सूत्रना दशमा ठाणामां दश प्रकारे कल्याणकारी कर्म करे. श्री ज्ञातासूत्रना आठमा अध्ययनमां वी श प्रकारे जिननाम प्रकृति बांधे. ते न्याये नावपुन्य नी करणी निर्वद्य ठे. ते आदरवा योग्य ठे. श्री उ त्तराध्ययन सूत्रना एकवीशमा अध्ययनमां डुविहं खवेउं नय पुन्नपावं. तथा तेज सूत्रना दशमा अ ध्ययनमां संसरइसुहासुहेहिं कम्मेहिं. बेहु कर्म नमा डनारां ठे.

इहां कोइ अविवेक शिरोमणि एम कहे के, पु न्य एकांत गंडवा योग्य ठे. पुन्य ते चोरी, खोडा सरखुं, पुन्य ते सोनानी बेडी समान ठे. एम कहे ते विपरी त वात ठे. जे माटे व्यवहार नयमां पुन्य गंडवा यो ग्य नथी, पण आदरवा योग्य ठे. श्री उत्तराध्ययन

दि उपादेय कहीए. हेय ते शुं ? जे कार्य करवानी ज गवंतनी आज्ञा नहि, साधु पण निषेधे छे. कोइ पूछे के, आ काम करवाथी मने शुं फल थशे? त्यारे साधु कहे के, तमने पाप थशे. हिंसा, मृषा, अदत्त, क्रोध, मान, कषाय, राग, द्वेष, विकथा, निद्रा, प्रमाद, अधर्म, मिथ्यात्व, कुपात्र सेवा, आश्रव इत्यादि हेय कहीए. ते छांडवा योग्य छे. ज्ञेय ते शुं ? जे कार्य करतां साधु आज्ञा न आपे, तेम निषेधे पण नही, पुन्य पाप बतावे नही, गुण दोष देखाडे नही, मोघम वात राखे, मौन साधे, जे काम करवाथी कोइ जीवने गुण होय अने कोइने अवगुण होय ते—परव, शणगार, मिथ्यात्विना दान, वीतरागनी आगल नाटक, भक्ति, स्तोत्र, साधारण गृहस्थिना दान, स्वामिवात्सल्य, प्रभावना, दलाली, गृहस्थनो विनय, साधु निमित्ते गृहस्थि वने यंत्र, कापाला, योग प्रवर्तावे, धनादि सारी जीव छोडावबा, मिश्रभाषा, मिश्र पाणी, शील विगर गमता माटे मरण; सुदर्शन शेठनी पेठे असत्य, मृगादि बचाववा माटे, मधुर दान साधुने देवुं, गृहस्थिना योग व्यापार, वैयावच, पूजवुं वरववुं इत्यादि ज्ञेय ते जाणवा योग्य छे.

हवे एटला वातामां गृहस्थि पूछे के, आमां प

विना घर नही. तेम संसार रूप समुद्रमां तेरमा गुणठाणा सुधी तो पुन्य रूप नावा आदरवा योग्य छे. कोइ जाणे पुन्य तो छांडवा योग्य छे.अंत समये पुन्य छो डवुं पडशे,तो हुं अत्यारथी ज छोडी देउं! एम जाणीने पुन्य रूप नावा छांडशे तो पाप रूप पाणीमां डूबी जशे. ते संसार समुद्र तस्या पछी चौदमा गुणठाणा ने छेल्ले समये पुन्य छांडवा योग्य, ते छांडवाथी मु क्ति जशे. ते आ दृष्टांते—जेम कोइ पुरुष खोलामां घू घरी घालीने ग्रामांतरे चाल्यो. रस्तामां घूघरी खातो जाय ने कांकरा दूर नांखतो जाय. एम करतां घूघरी खाइने पूरी करी, कांकरा नांखीने पूरा कस्या, ते दृ ष्टांते जीव पण शुभाशुभ कर्म सहित छे. त्यां पापनां तो पच्चक्खाण करतो करतो पाप रूप कांकरा नांखी दे अने पुन्य रूप घूघरी खाइने पूरी करे, पण नांखे नही. बेहु पूरा थवाथी कर्म रहित थाय, अने जो घू घरी नांखी दे तो भूखथी मरी जाय, ते न्याये पुन्य छांडवा योग्य नही.

वळी मेडी चढतां पगथियां आदरवा योग्य छे. अने उंचे चढ्या पछी छांडवां. वच्चे छांडे तो हेठो पडे. तेम मुक्तिमंदिरे पेसतां पुन्य रूप पगथियां आ दरे अने चौदमा गुणठाणाने छेडे छोडी देवां. तथा

राजाने पर्षदा वींटी छे, ते महेलमां पेस
रहे; पण त्यां न आवे, तेम पुन्य सहज
पाप ते मेल समान छे, अने पुन्य रूप प
सावूथी धोवाथी आत्मा उज्वल थशे. उ
नी तारू पाणी सरखां पुन्यने नीवोवीने
शे. वली ज्यां पाप रूप चोरनो नय, त्यां
वलावो साथे लेवो अने नय मट्या पछी
म नही. तेम पाप मट्यां पुन्यनुं काम
टे पुन्य आदरवा योग्य छे, तथा छांडवा योग्य
वली कोइ कहे के, पुन्यनी वांछा न कर
पण एकांत न मले. जे पुन्यनी करणी
नी वांछा करवी कही छे. तथा सुपात्रने
जीवे कम्मकामए, मोरकामए. धर्म पुन्य
दनी सांछा करतो देवलोकनां आप, प
परमाणुथी रूपपुन्यनी वांछा न करवी.
जे ऋद्धि संपत्ति मलस्यो इत्यादि वांछा न
तो मतार्गीपणुं छे. एवुं निरजावनां थान
ने. पण एम जाणे के एम पद्गली
नो ः पांनां न

कांत पाप होय तो ते पाप कोणे कराव्युं ? जो साधु गृहस्थिने घेर न आवत तो श्रावक पाप क्यांथी करते ? माटे एटलुं पाप साधुए कराव्युं. तमारी श्रद्धा लेखे तो साधुनुं वीजुं करण जाग्युं, भने आहार अ सूजतो थयो, ते माटे एकांत पाप नही. एम पडिक्कमणामां उठतां वेसतां, स्वामिवात्सल्य करतां प्रजावना दलाली प्रमुख कर्त्तव्य पण सर्व साधुनी आज्ञा विना करे ठे तो तेमां जो एकांत पाप होय तो तमे निषेधता केम नथी ? जगवंते सूत्रमां पापने ठेकाणे ठेकाणे निषेध्युं ठे, "संवुझमाणेउ नरेमइमं पावाउ अप्पाण निवट्टएज्जा" इति वचनात्. ते लेखे पाप नही. वली श्री सूयगडांग सूत्रना पांचमा अध्ययनमां प्रश्न १ ले नरकनां डुःख देखाड्यां, श्री उत्तराध्ययन सूत्रना उगणीशमा अध्ययनमां त्यां मद्य मांस जक्षणादि हिंसादि कर्त्तव्य संजारे, पण स्वामिवात्सल्य दान जीवरक्षादि संजारे नही, तेथी पाप नही. इहां केटलाएक एम कहे के, तमे आज्ञा बहार धर्म कहो ठो तेने एम कहेवुं के, तमे आज्ञानो परमार्थ जाणता नथी ने रूढ मत ताणो ठो, आज्ञाना त्र जेद ठे, १ आदेश आज्ञा अने २ उपदेश आज्ञा, त्यां आदेश आज्ञा तो साधुने आपे ठे पण गृहस्थिने प्रवृत्तिना

नीपजे तेथी रक्षा करे छे. ते न्याये समुच्चयमां पुन्य ज्ञेय पदार्थ छे ३. पाप ते एकांत अशुभयोग हेय पदार्थ छे ४. आश्रवना बे भेद–१ शुभ आश्रव, २ अशुभ आश्रव. त्यां मिथ्यात्वादि अशुभ आश्रव ते एकांत हेय पदार्थ छांडवा योग्य छे, अने शुभयोगादि शुभ आश्रव ते पुन्यनी पेठे ज्ञेय पदार्थ जाणवा योग्य छे, व्यवहार नयमां आदरवा योग्य छे. निश्चयमां छांडवा योग्य छे. जे माटे श्री उत्तराध्ययन सूत्रना उंगणत्रीशमा अध्ययनमां पचक्खाणेणं आसवदाराइं निरुंभइं. जेटली जेटली वस्तु पच्चक्खी ते ते सर्व आश्रव छे. एम खावुं, पीवुं, उठवुं, बेसवुं, सूवुं, बोलवुं ए सर्व आश्रव निश्चेमां छांडवा योग्य छे. कोइ धर्मनां पच्चक्खाण नथी.

इहां कोइ कहे के, साधु तप करे, मौन राखे, जिनकल्पिपणुं आदरे, संजोग त्याग करे, धर्मकथा न करे, शिष्यादिनो त्याग करे, ए तो धर्मनां ज पचक्खाण देखाय छे. तेनो उत्तर–संवर धर्मनां पच्चक्खाण तो कोइ ठेकाणे चाल्यां नथी; पण ए कर्त्तव्यमां जेटलो योग व्यापार छे, ते हेय पदार्थ जाणीने त्यागे छे. वली साधुपणुं लेतां जेटलां काम त्याग्यां, ते सर्व सावद्य छे. साधु न करे ते सर्व सावद्य काम छे,

चाले, ते धर्मने ग्रहीने हाले चाले. यत्नाए पूंजे परठ वे ते पाप, तो शुं पाप गृहस्थिने ज लागु पडे छे? अने साधुने छोडी दे छे ? अने साधुथी शुं ते पाप म रे छे ? तथा मिश्रजाषा आश्री कोइ एम कहे छे के, मिश्रजाषा छे ते एकांत पाप ज छे. तेने जगवंते आ राधक विराधक केम कही ? तथा कोइ लो शिका रीने मृग बतावे, ते पूछतां छतावले मलवा बे घडि नी एक घडि बतावे. कोइए दया निमित्ते एम कह्युं के ते मृगने गयां तो एक पहोर वखत थयो छे. एम ते शिकारीने कहे. कोइए साधुने धृत आपतां अर्ध शे रनुं शेर कह्युं, कोइए पाशेर कह्युं, तो ते बेहुने एकां त पाप होय के केम ? उत्तर-ते लेखे तो प्रणामथी फेर पडे छे. वली कोइ मिश्रजाषा, कोइने आराधक कोइने विराधक; तेने एम कहेवुं के, एम तो अमे प ण कहीए छीए. जे ज्ञेय पदार्थ कोइ तरे, कोइ डूबे, पण क्यां बे वातां होय छे ? त्यां कोइ कहे के, ए तो बोलवा आश्री सात्र जत्र कह्यो छे पण बोलवाथी ए क वातुं होय; पण बे नही. जो परने ठगवा कहे तो विराधनी, नहि तो आराधनी. जे माटे श्री पन्नवणा सूत्रना अगीआरमा जाषा पदमां साधु चार जाषा बोलतो थको आराधिक कह्यो छे. जे माटे प्रवचननी

पेठे अशुभ होय. शुभ ते व्यवहारे. उपादेय निश्चे हो य ७. मोक्ष ते आदरवा योग्य छे कर्म मूकावे ते मो क्ष. मूकाया पछी मोक्ष नही. ते कर्म विना कोने मूके?

हवे एक नये नव पदार्थ उलखावे छे. एक व्य वहार नयमां जीव १, अजीव २, पुन्य ३, पुन्य आ श्रव ४, पुन्य बंध ५, ए पांच ज्ञेय पदार्थ छे. तेमां ज्ञेय पदार्थ पण छे, उपादेय पण छे, पाप १, पाप आश्रव २, पाप बंध ३ ए त्रण हेय एटले छांडवा योग्य छे. संवर १, निर्ज्जरा २, मोक्ष ३ ए त्रण आद रवा योग्य छे. हवे निश्चे नयमां जीव अजीव जाण वा योग्य, पुन्य, पाप, आश्रव ने बंध ए चार छांडवा योग्य छे. संवर, निर्ज्जरा ने मोक्ष ए त्रण आदरवा योग्य छे. तथा एक अपेक्षाए संवर ज आदरवा यो ग्य छे. तथा एक नये सिद्धपणुं मोक्ष ज आदरवा यो ग्य छे. वली विशुद्धि नयमां जीवना गुण केवलज्ञा नादि ते ज आदरवा योग्य छे, निश्चेमां एक जीव ज छे. बीजो कोइ नही, तेमां पुन्य, पाप, आश्रव ने बं ध ए चार एक छे, अनात्मा रूपि अजीव हेय अना ज्ञा कर्म अनित्य प्रकृति उदय, नित्य अशुद्ध जीवने मेलो करवानो स्वभाव छे. ते माटे अजीवना प्रायक छीए. संवर निर्ज्जरा ने मोक्ष ए त्रण एक छे, आत्मा

सूत्रना बीजा शतकना पांचमा उद्देशामां तथा ग णांग सूत्रना त्रीजा गणामां साधुनी सेवा करवाथी दश बोलनी प्राप्ति थाय. तेमां पहेलुं तो सूत्र सांभ लवाथी, बीजे बोले समकित भावे प्रतित रूप. त्रीजे बोले विज्ञान आवे, ए नवतत्वना जाणपणा रूप तो जुवने! श्रद्धा पहेली आवी अने नवतत्व तो पछी शीखे छे. वली भसोच्चा केवली श्री जगवति सूत्रना नवमा शतकना तेत्रीशमा उद्देशामां कथंचित् प्रका रे जीवाजीवादिक जाणया. पाखंडि, सारंजी, सपरि ग्रह जाणयाथी, साधुनी प्रतीत आव्याथी समकित आवे. तेने समकित आव्युं. नवतत्व क्यारे शीख्या हता? वली आज समकित पामीने आज साधुपणुं लीधुं ते छ महिनामां प्रतिक्रमण शीखे ने पछीथी न वतत्व शीखे, त्यारे एम गणे तो समकित विना तमे जेगा आहार पाणी केम करो छो? तमारी श्रद्धा प्र माणे साधुपणुं केम रहेशे? वली अर्जुनमाली, अइ मुत्तो कुमार, गजसुकुमाल प्रमुख जे दिवसे समज्या, ते ज दिवसे संयम लीधो. ते नवतत्व क्यारे शी ख्या? वली नव पदार्थना जणवाथी समकित भावे तो नवतत्व तो अन्यमति पणाय जणे छे! ते सर्वने समकित केम गणो नही? वली समकित ते सोना

अने जाणे करी सद्दहे तो अजाणताने पण समकित होय. इत्यादि नव पदार्थनुं ज्ञान ते साधुने, श्रावकने सम्यक्दृष्टिने अवश्यमेव जाणवुं. एम समकितनी शुद्धता होय. समकितनी सद्दहणामां पण वारंवार नवतत्वनो परिचय करवो कह्यो छे. ए नयतत्वना जाण अनेक सूत्रना अनुसारे कह्या छे. एक नयनां पद कह्यां छे. सर्व नय मानवी. एक नय माने ते मिथ्या दृष्टि कहीए. जे सर्व नय माने ते समकिति. श्री अनुयोगद्वार सूत्रमां तं सव्व नय विशुद्धं, जं चरण गुण ठीओ साहू. वली जगवंतनो मत स्याद्वाद छे. ते सर्व नयमां छे. एक नय खेंचे ते दुर्नय कहीए. वली श्री आचारांग सूत्रमां समियंति मन्नमाणस्स, एग दा समियावा. असमियावा, समियाहोइ उवेहाए. जे पोते साची करीने माने छे, ते वात साची, तथा अण साची पोताने हैये. एवी ज रीते सिद्धांत वातना थे ठी छे, पण ते वातनो कदाग्रह नहीं, आपणी स्थापना पर उत्थापना करवी नहीं. राग द्वेष रहित मध्ये छे, तो तेनी विचारणा करी. यदृ वात साची पडे ते प्रमाणे. तथा कोइ मानी हठी वात छे अने आपले हैये बेठी छे तेनी पणी नाम हठ वणी कदाग्रह करे आपणो मत स्थापे वारक. ते न माने, के

वलीने जलावे नही, घणी ताण करे, ते साची तथा जूठी वात पण वेहु जूठी थइने प्रणमे. ते माटे आप णी वस्तु करवी नही, वस्तु तो केवलीनी छे. केवल ज्ञानीना घरनी वस्तुनी आपणे खेंच करवी नही केवलीने जलावी देवी. इहां कोइ कहे के, म्हारे तो शंका नथी. हुं तो सूत्रना न्याये प्ररूपुं छुं, हुं केवलीने केम जलावुं? ए छकायना जीव केवलीने केम न लावता नथी? तेने एम केहेवुं के, छकायना जीवतो सर्व जैनमति माने छे. तेमां तो शंका नही; पण एक आचार्य एवी रीते माने अने बीजा आचार्य बीजी रीते माने. ते वातने घणी खेंचवी नही. घणी खेंचवाथी अवगुणनुं कारण थाय छे. पासत्थाना छप्पनने दृष्टांते ते दुःख पामे. वली केवलीने जलाववाथी शो दोष लागे? एकांत खेंचे तेने अभिनिवेशिक मिथ्यात्वना धणी कहीए, अने आगलो पूछे तेने एम कहेवुं के, ए वस्तु अमने तो एम जाणे छे. पणां वीतराग देव कहे ते प्रमाण छे. एम केहेना कदाग्रह पण न होय, एम होय तो बंध, ते जगवंतनो मार्ग छेद होय. ते कारण माटे अने एटलो नय जाणवो छे. ते शास्त्रनो न्याय जाणीने न हीं छे; पण अमारे तो वचन श्री खेंचताण नही.

बीजा पंमितो सिद्धांतना अनुसारे बीजी नय बतावे ते मानवाना जाव छे. ए सर्व नय स्थापना रूप मांडी नथी. केइ तरेह तरेहथी सांजली तेम लखी छे. पंमित पुरुष होय ते म्हारा उपर अनुग्रह करी शुद्ध करजो. अमारे तो तमेवसच्चं निस्संकियं जं जिणेहिं. ए श्रद्धा छे. इहां एटला मतनी नय लखी छे पण तत्व तो केवली गम्य छे. इति नव पदार्थ उपर चोवीश द्वार समाप्तम.

इति श्री जैनतत्वशोधक
ग्रंथ समाप्तम्.

अथ श्री जिनवाणी स्तवन छंद.

(छंद त्रोभंगी.)

जय जय जिनराया, सूत्र सुणाया, धर्म वताया, हितकारी ॥ गणधरजी झीली, संधि सुमेली, नय रस केली, विस्तारी ॥ रचे द्वादश अंगं, भंग तरंगं, ध्रुव अभंगं, अति भारी ॥ धन धन प्रभु वाणी, सब सुखदाणी, भविजन प्राणी, उर धारी ॥१॥ ए टेक. यहां नहिं तीर्थंकर, केवलि गणधर, अवधि मुनिवर, मनज्ञानी ॥ जंघा विद्याचारी, पूरवधारी, आहारक लारी, महा ध्यानी ॥ नहि गगण गमणी, पद अनुसरणी, वैक्रिय करणी, परिहारी ॥धण॥२॥ देवद्दिखमासण, तारण भवियण, उद्यम लेखण, जिण कीनो ॥ इणहि ज आधारे, पंचम आरे, धर्म ज धारे, जिनजीनो ॥ आलंबन म्होटो, सूत्रको त्रटो, रंच न खोटो, हितकारी ॥ध०॥३॥ शुद्ध सम्यक् तरुवर, अति दृढ परवर, वाणी सुधाकर, जलधारा ॥ या दया वधारण, हिंसा वारण, शिवसुख कारण, भव प्यारी ॥ ए बुद्धि बढावे, भर्म कढावे, पाप छुडावे, सूत्रचारी ॥ध०॥४॥ जे चिंता उचाटण, मोहनी दाटण, त्रिशल्य काटण, कातरणी ॥ अरि कंद कुदाली, बंधण पाली, दुस्तर भाली, नुन जरणी ॥ भवोदधि

के मांइ, फाज कढाइ, वेग जाइ, नर नारी ॥थ०
॥५॥ संशय विपर्याय, अने अध्यवसाय, तिहुभण
मांय, होय नही ॥ त्रिदोष रहितं, त्रिगुण सहितं, त्रि
पदी रीतं, नेद सही ॥ शुद्ध न्याय आराधी, शिवव
धु साधी, कर्म उपाधि, जिण वारी ॥थ०॥६॥ या वि
राधन करके, यहांसें मरके, उपज्या नरके, दुःख पा
या॥ पति गर्नमें लटक्या, चोगति नटक्या, जगतमें अ
टक्या, नय नारी ॥थ०॥७॥ जिण हितकर जाणी,
श्री जिनवाणी, सो नवि प्राणी, सुख पाया ॥ सम
कित शुद्ध करणे, मिथ्या हरणे, नवजल तरणे, शि
व पाया ॥ तिलोकरिख जाची, शारदा साची, मन
तन राची, जयकारी ॥थ०॥८॥ कलश–दोहा. जिन
वाणी जयकार है, अनुनव रसको सार ॥ नय प्रमाण
विचारजो, पक्षपात परिहार ॥९॥ शम दम उपशम
नावशुं, जे साधे नर नार ॥ तिलोकरिख तिणने सदा,
प्रणमे वारंवार ॥१०॥ इति जिनवाणी स्तवन संपूर्ण.

अगाउथी आश्रय आपी आ ग्रंथने उत्तेजन आपनार सद्गृहस्थोनां मुवारक नाम.

नकल. मुंवइवंदर—(५६)

२५ मारवाडी शेठ वालारामजी उगनमलजी.

२५ मारवाडी शेठ खुवचंदजी मुलतानमलजी.

५ शेठ उजुलाल मखनलाल. आग्रावाला.

१ शा. पालु लारमल.

औरंगावाद—(३२)

२१ शेठ रतनचंद उत्तमचंद.

११ शेठ धरमचंदजी मुनीम.

सीकंदरावाद—(७)

७ शा. चतुरभुज मोनजी.

जेनपर—(१०)

१० शा. ग मेना भगवानजी नरभेराम.

कुल. १०५

पुस्तक मंगावनार साहेबोने अगत्यनी सूचना.

सर्वे जैन बंधुओने विनंती पूर्वक खबर आपवामां आवे छे के अमारा तरफथी नीचे लखेलां पुस्तको रोकडी किम्मतथी अगर वेल्युपेपबलथी वेचातां मलशे. किम्मत शिवाय टपाल खर्च जूदुं समजवुं.

	रु. आ. पा.
श्री जैनतत्वशोधकग्रंथ महामुनि श्री श्रीकमदासजी स्वामी विरचित.	१—०—०
बावीश थोकडा. जेमां आ बखते बे थोकडानो वधारो करवामां आव्यो छे. सूरतवाला.	१—०—०
जैनमतशिक्षापत्रि.	०—२—६

आ शिवाय शा. कचराभाई गोपालदास तरफथी छपायलां आपणा धर्मनां तमाम पुस्तको तथा पजुसण पर्व उपर लखवा ना छापेला कागलो अमारे त्यांथी मलशे. माटे जे साहेबोने मंगावबानी मरजी होय तेओए नीचेना शिरनामे लखी मगावी लेवां.

शा त्रिभोवनदास रुगनाथदास.
शा. मलीचंद बुलाखीदास मारफत.
आकाशेठनाकुवानीपोल, अमदावाद.

जाहेरखबर.

सर्व जैनधर्मि भाइओने खबर आपवामां आवे छे के अमारा तरफथी नीचे लखेलां पुस्तको रोकडी किम्मते मली शकशे.

सामायिकव्रत-ए नामना पुस्तकनी घणीज नकलो खपी गइ छे तेमज अत्रेनी सभा तरफथी सूचवन होवाथी तेनी किम्मत मां घटाडो करी फक्त १ आनो लेवानो ठराव कर्यो छे. प्रतिक्रमणसूत्र-के जेनी थोडीज नकलो बाकी रही छे किम्मत रु०-४-० श्री जैनतत्वशोधक ग्रंथ महामुनि श्री श्रीकमदासजी स्वामि विरचित. के जेनी थोडीज नकलो बाकी रही छे. जेथी ग्राहकोए मगावी लेवा चूकवु नही

शा. छोटालाल मोतीचंद ठे सूतारवाडो.
शा छोटालाल दोलतचंद ठे कडाकोटडी.

मु० खंभात.